

PETDESETLETNICA SDZ V GORICI

Med letošnjimi jubileji zaslužijo nekateri našo posebno pozornost. Sem spada gotovo tudi zlati jubilej Slovenske demokratske zveze v Gorici, ustanovljene dne 17. januarja 1947. Septembra istega leta pa je bila Primorska z Novo Gorico priključena Jugoslaviji. In če se te častitljive obletnice spominjamo na teh straneh šele sedaj, to še nikakor ne pomeni kake pozabljivosti ali še manj podcenjevanja z naše strani. Ta čas tudi sovpada z drugo petdesetletnico, ki zadeva našo manjšinsko politično delovanje in smo se je spomnili v prejšnji številki našega lista. Dve usodi, dva jubileja: prva z dolgoletno bogato delovno vsebino in zgodovino, druga s tragičnim epilogom ene najbolj svetlih osebnosti našega povojnega javnega življenja.

Naš zapis o politični organizaciji goriških Slovencev po drugi svetovni vojni noče biti podrobna zgodovinska kronika plodnega dela SDZ. To bodo lahko opravili drugi. Na tem mestu se želimo predvsem spomniti razlogov za nastanek Slovenske demokratske zveze in vrednot ter idealov, ki jih je ta iznašala in se zanje borila. Vsekakor zgodovina goriških pa tudi primorskih Slovencev nasploh ne bo mogla mimo dela in obstoja te politične skupine, ki je pod znakom lipove vejice močno zaznamovala vse povojno obdobje na Goriškem.

Zakaj je prišlo do ustanovitve SDZ? Po prvi svetovni vojni smo bili goriški in tudi tržaški Slovenci v okviru italijanske države povezani prav pod znakom lipove vejice, in to zlasti za velike volilne nastope za rimski parlament, ko smo lahko še nekaj let po zmagi fašizma izvolili svoje poslance. Karel Podgornik, Josip Vilfan, Engelbert Besednjak in Virgil Šček - to so imena naših narodnih in političnih glasnikov, ki so se na Montecitorio v najhujših časih fašistične diktature predstavljali (v volilni povezavi z južnotirolsko planiko) naše narodnostne interese. Delovali so seveda še drugi, kot npr. Janko Kralj, ki so prav tako, a na drugačen način, vodili boj za ohranitev slovenstva na teh tleh. Pri tem je tudi igral veliko vlogo še slovenski tisk, kot pri nas posebno Goriška straža, v Trstu pa Edinost, in vrsta drugih publikacij na kulturnem področju. Diktatura je nato pometla z vsem, kar je slovenskega, in morali smo preko hude narodne Kalvarije do novega jutra svobode po zmagi nad nacifašizmom in drugi svetovni vojni. Tedaj je spet lahko zaživel slovensko javno življenje s tiskom, šolo in tudi politiko.

Na obzorju pa se je pojavila druga diktatura, ki je našo matično domovino nato zagnila dobrih petdeset let. Tudi pri nas so bila prva povojna leta tista, ko se je pojavila komunistična ideologija s svojimi totalitarnimi metodami in nasiljem in tako tudi med Slovenci v Italiji začela z ostro propagando in razločevanjem. Če se je del Slovencev opredelil za levičarsko komunistične (in pozneje samo italijanske) stranke, pa se je na nasprotni strani začutila živa potreba po samostojni in demokratični politični organizaciji.

/ STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

02 Miro Oppelt ZATIRANJE V OSPREDJU

Veliko mi pomeni slovenščina; to je čudovit jezik. V Argentini ga zelo cenijo. Ponosen sem, ko tudi drugi pravijo, da je lep jezik."

(LUKA DEBEVEC-MAYER, 29. AVGUSTA LETOS)

DRAGO LEGIŠA

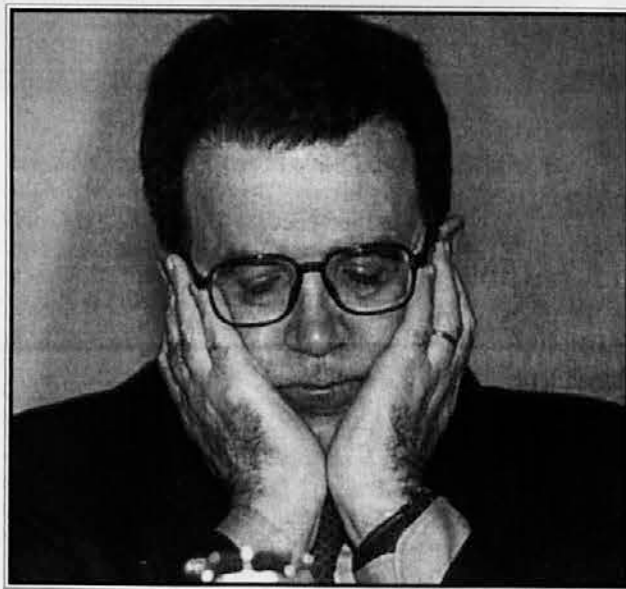
O srednja vlada meni, da je treba "socialno državo" korenito preurediti, češ da danes predstavlja najhujšo oviro na poti, ki vodi k skupni evropski valuti (Euro). Sporazum, ki so ga države članice Evropske zveze podpisale v nizozemskem Maastrichtu, natančno določa, da bo vsaka posamezna članica EZ dobila v prvem krogu (1.1.1999) evropsko valuto le, če bo njen primanjkljaj znašal največ 3% BNP (Bruto narodnega proizvoda), to je bogastva v državi. Iz statističnih podatkov izhaja, da se je letos stanje v Italiji znatno izboljšalo v primerjavi s prejšnjimi leti, in sicer tako glede javnega primanjkljaja kot glede inflacije, ki se oba sučeta okrog vrednosti, določenih v Maastrichtu. Za to ima predvsem zaslug industrijski sektor. Primanjkljaj pa je treba ne samo še dalje zmanjševati, temveč tudi skrbeti, da se bo ohranilo razmerje javni primanjkljaj-Bruto narodni proizvod v mejah že omenjenega sporazuma med članicami EZ. Če bi se zgodilo, da Italija ne bi imela skupne evropske valute v prvem krogu, bi v vseh pogledih postala drugorazredna članica, seveda z vsemi ustreznimi posledicami.

Za Italijo predstavlja pravo coklo ogromna zadolžitev, ki presega vsoto 2 milijonov milijard lir. Eden glavnih oziroma zelo pomembnih dejavnikov je v tem pogledu področje zdravstva in socialnega skrbstva ter pokojnin. Pred dnevi so bili objavljeni podatki o socialnih izdatkih. Ti znašajo 24,31% Bruto narodnega proizvoda in so tako rekoč v skla-

ITALIJANSKA POLITIKA

"SOCIALNO DRŽAVO" JE TREBA KORENITO PREUREDITI

V središču pozornosti italijanskih političnih in sindikalnih krogov je tako imenovana "socialna država". Gre predvsem za področje zdravstva in socialnega skrbstva ter za pokojninski sistem...

Ima Romano Prodi razloge za skrbi?

du z evropskim povprečjem (24,82%), a vsekakor večji kot v Franciji (14,31) in Nemčiji (19,57). V središču zanimanja pa je te dni predvsem pokojninski sistem, ki da ga je treba nujno čimprej preurediti. Izdatki za pokojnine znašajo 17,2% BNP, medtem ko je evropsko povprečje 13,3%; v Franciji 14,31, Nemčiji 14,84 in Veliki Britaniji 14,19%.

Vlada in sindikati so določili koledar pogajanj o celotni preureditvi "socialne države". Pogovori so že v teku. Vik in krik pa sta nastala v skrajno levih krogih vladne večine (zlasti pri Stranki komunistične prenove), ko je predsednik Prodi pozval Berlusconi je "pol svoboda", naj s svojimi predlogi sodeluje pri oblikovanju prenovitvenih ukrepov na tem področju. Prodi in njegovi

sodelavci pravijo, da je to vprašanje preveč važno, da bi o njegovi preureditvi odločala le vladna večina. Popolnoma drugačnega mnenja pa so komunisti, ki trdijo, da bi objem z Berlusconi je za Prodi je pomenil samomor, ker v tem primeru komunisti ne bi več podpirali od zunaj sedanje vlade.

Zanimivo je, da je bil Prodi jev poziv Berlusconi je objavljen v času, ko se še niso poleg govorice, da se "pol svoboda" pogaja s Severno ligo o skupnih nastopih na upravnih volitvah v marsikateri občini na severu države, med drugim v Benetkah. Zadeva je vsekakor čudna, saj vemo, da Bossi v zadnjem času zastruje svojo odcepitveno politiko in celo napoveduje volitve v parlament t.i. Padanije.

Marsikdo je tudi drugače zelo kritičen do načina, kako Berlusconi vodi "pol svoboda", to je desnosredinsko opozicijo. Znani politolog Ernesto Galli della Loggia je v tej zvezi pred dnevi napisal, kako obstajata "dva glavna razloga, zaradi katerih desna sredina ne more izoblikovati dosledne in vabljive politične usmeritve. Gre za vodilno vlogo samega Berlusconi je in dvoumno volilo, ki ga je fašistična preteklost zapustila kulturi Nacionalnega zavezništva". Poleg tega "v demokraciji mesto kapitalističnega bogastva - nadaljuje pisec - ni v vrhovih političnih strank; če bogat kapitalist na to pozabi, njegova vloga ne more biti drugačna od »kruljave race«. To je sicer Berlusconi že leta in bo takšen tudi ostal, če se ne bo odpovedal ali politiki ali imetju".

Vlada mora do konca septembra predložiti parlamentu finančni zakonski osnutek za leto 1998. Zato ne bo imela preveč časa za dolga pogajanja in pogovore. Konec meseca pa mora parlamentu posredovati svoje zaključke tudi dvodomna komisija za ustavne reforme. Gre za zelo važno vprašanje, na rešitev katerega javnost čaka že leta. Komisija ima seveda zelo odgovorno in težavno delo. Njen predsednik Massimo D'Alema, ki je tudi glavni politični tajnik Demokratske stranke levice (trenutno najmočnejše stranke), je te dni izdal knjigo z naslovom *La grande occasione* (Velika priložnost). Na njeni 160. strani piše, da "je usklajevanje načela demokracije z razvojem gospodarstva in s socialno kohezijo prenavljanje temeljne lastnosti zahodne civilizacije".

03 Danijel Devetak / intervju LUKA DEBEVEC-MAYER

04 Kazimir Humar NAŠI ROMARJI NA BARBANI

06 Jurij Paljk SOSIČEVA BALERINA

07 Alojz Tul FOJBE... PORČINJ... IN SLOVENC

08 O TRŽAŠKEM REGULACIJSKEM NAČRTU

11 Igor Devetak / intervju 20 LET SOVODENJSKIH KRVODAJALCEV

12 Erika Jazbar / intervju IGOR PAHOR

14 Gabrijel Devetak GOSPODARSTVO DRŽAV V TRANZICIJI

14 Erik Dolhar ALBERT ZENIČ EVROPSKI PRVAK

16 Damjan Hlede "PRIPIS" K 55. ČLENU SLOVENSKE USTAVE

SVET OKROG NAS

OB ROB PISANJU O FILMU PORZŮS

ZATIRANJE V OSPREDJU

MIRO OPPELT

Cele strani italijanskega pa tudi slovenskega časopisja so pripomogle k medijskemu napihovanju filma *PorzŮs*. V glavnem so občila prinašala različna in še sporna tolmačenja o pokolu pri Toplem vrhu v okviru ideološkega razdora v partizanskem gibanju, geostrateških ciljev vse do domnevnih vmešavanj in odgovornosti zavezniških tajnih služb in do domnevnega sodelovanja Osoppovcev s kolaboracionističnimi skupinami. V vsem tem napihnjenem prahu pa izstopa pisanje vsedrŮžavnega katoliškega dnevnika *Avvenire*, tednika *Famiglia Cristiana* in glasila videmske nadškofije *Vita Cattolica*. Le katoliška občila obseŮno poročaŮo o zatiranju beneških Slovencev in tako seznanjajo vsedrŮŮavno javnost s tragedijo Cedermacev in njihovega ljudstva.

Kurat in ustanovitelj belih partizanov, 87-letni msgr. Aldo Moretti, je Ůe v sredo, 27.8., v dnevniku *Avvenire* poudaril, da so bili Slovenci v vi-

demski pokrajini preganjani Ůe od l. 1866. Izrazil je obŮalovanje, da se s tragičnim dogajanjem v Porcincu ukvarja film, medtem ko bi bila primernejša poglobljena zgodovinska raziskava na vseuŮiliški ravni. Članek je imel pomemben naslov *Komu sluŮi ponovno odpiranje ran?* Duilio Corgnani, ki objavlja uvodnik v glasilu nadškofije, pa je spet v dnevniku *Avvenire* v nedeljo, 31. avgusta, objavil članek o dejstvih in izkoriŮanju Porcinja. "Zakrivanja odgovornosti, izkrivljanja zgodovine, podpihovanja sumniŮenj, pravi, da so povzročila v teh petdesetih letih kruto blatenje slovenske kulture, Slovencev v Furlaniji, jezika v Benečiji. ZdruŮilo se je tako grozno zaporedje dejanj etnocida: od onih, ki so se priŮela takoj po pridruŮitvi Italiji l. 1866, do nadaljevanja med prvo svetovno vojno in po njej ter zatiranja med faŮističnim reŮimom. Zaradi kratkega stika istovetenja med slovenskimi in titovskimi partizani, med titovci in

komunisti, Slovenci s protitalijani, med Italijani in Italianissimi, se je v dolinah nadaljevalo zatiranje kulture in Slovencev, predvsem duhovnikov, ki so si bili najbolj v svesti lastne kulturne in verske istovetnosti. Pisana je bila sramotna in boleča stran furlanske kulture, ki bi jo bilo treba enkrat za vselej obrniti."

Tudi zdaleč najbolj razŮirjen italijanski tednik *Famiglia Cristiana* ta teden objavlja priŮevanje msgr. Aldo Moretti, ki v zanimivi reportaŮi poudarja, da se je desetletja istovetel komunizem s slovenskim jezikom. Tajna organizacija, ki si je bila prevzela ime zelenih partizanov Osoppa, piŮe tednik, neposredno odvisna od italijanske vojske, je skuŮala raznaroditi slovensko obŮestvo v Furlaniji s preganjanjem duhovnikov in Ůolnikov. Vse to je sedaj objavljeno v knjigi "Temna leta Benečije", posveŮeni duhovnikom Benečije, ki so se borili in trpeli za dostojanstvo svojega ljudstva. Moretti, ki je pred leti podprl obstoj teh organizacij v funkciji protikomunistiŮne propagande, danes priznava hude napake v članku, ki ga je v tedniku *Famiglia Cristiana* podpisal Alberto Bobbio.

PRI OKCITANCIH
POSVET O ZAKONSKI
ZAŮITI MANJŮIN V ITALIJI

Narodnostne manjŮine v Italiji: od 6. člena ustave do novih zaŮitnih zakonov." To je bil naslov posveta, ki se je odvijal minulo soboto v kraju Santa Lucia-Sancto Lucio de Coumboscuro pri Cuneu v Piemontu. Diskusijsko srečanje je priredil *Coumboscuro centre provençal*, kot se imenuje eno izmed najpomembnejŮih Ůtudijskih srediŮŮ okcitanke manjŮine v Piemontu, na njem pa so sodelovali poslanca Giuseppe Niedda (Oljka) in Tersio Delfino (Pol svoboŮŮin) iz Piemonta, poslanec Luciano Caveri (Union ValdotaŮne) iz Doline Aoste, glavni tajnik Provansalske unije Henri Feraud iz Avignona v Franciji, piemontski deŮelni svetovalec Lido Riba in tajnik SSK Martin Breclj.

Razpravo je vodil prof. Gustavo Buratti, tajnik italijanske veŮe Mednarodnega zdruŮenja za zaŮito ogroŮenih jezikov in kultur, v njej pa je bil govor o snujoŮem se okvirnem zakonu za zaŮito jezikovnih manjŮin v Italiji ter o zakonu za globalno zaŮito Slovencev v Italiji. Pojasniti velja, da sta oba ta zakonska ukrepa zdaj v obravnavi v parlamentu in da bosta mogoŮe po veŮkratnih in dolgotrajnih odlaŮanjih in zavlaŮevanjih doŮakala

odobritev v sedanji zakonodajni dobi. To je vsaj priŮakovanje, ki je priŮlo do izraza na posvetu. Breclj je v svojem prispevku prikazal poloŮaj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in njeno dolgotrajno borbo za dosego svojih pravic. Podčrtal je, da si zakon za globalno zaŮito Slovencev in okvirni zakon za zaŮito jezikovnih manjŮin v Italiji nista v nasprotju, marveŮ sta komplementarna, ter med drugim izrazil upanje, da nedavna ratifikacija okvirne konvencije Sveta Evrope za varovanje manjŮin pomeni zaŮetek bolj odprte politike Italije do vseh narodnostnih skupnosti, ki Ůivijo na njenem ozemlju.

Pristavimo naj, da je posvet potekal v okviru veŮdnevnega mednarodnega srečanja Provansalcev "Roumige de setembre '97", ki se ga je udeleŮilo veŮ tisoŮ pripadnikov tega zatretega naroda tako iz Italije kot iz Francije. OkcitanŮi so del ŮirŮe provansalske druŮine. Po oceni predsednika srediŮŮa *Coumboscuro centre provençal* se jih je do danes ohranilo od 20 do 30 tisoŮ, Ůivijo pa v glavnem v gorati okoliŮi Cunea in delno v pokrajini Turin. V preteklosti jih je Ůlo veliko v svet s trebuhom za kruhom.

S 1. STRANI

PETDESETLETNICA SDZ...

V teku svoje petdesetletne zgodovine je SDZ gotovo ohranila svoje odgovorno poslanstvo s Ůutom za vse to, kar je slovenski narodni skupnosti pri srcu. *Ohranitev slovenstva, demokracije, lastne narodne kulture in domaŮe zemlje* - vse to je bilo stalno prisotno v njenem vsakdanjem boju, boju predvsem z neenakimi nasprotniki. Na eni strani italijanski nacionalizem in borba za dosego zakonskih pravic slovenske manjŮine, na drugi pa v samem manjŮinskem okviru boj proti totalitarnemu komunizmu in vkljuŮevanju Slovencev v vsedrŮŮavne leviŮarske stranke. In da je bilo prizadevanje za vse te ideale uspeŮno, je oz. bo pokazala zgodovina sama.

Vloga Slovenske demokratske zveze se je Ůe posebej pokazala v upravno politiŮnem delu krajevnih ustanov. Na GoriŮkem, Ůe najbolj v sklopu obŮine in pokrajine, kjer so izvoljeni svetovalci in odborniki lipove veŮice vodili teŮko vsakodnevno borbo za uveljavitev pravic naŮe narodne skupnosti. Potem pa Ůe tudi v okoliŮkih slovenskih obŮinah, kjer so prav tako njeni pristaŮi oz. člani nastopili v okviru KmeŮko-delavske zveze (KDZ). To so posebno vodili naŮi Ůupani v Ůteverjanu in v zaŮetku tudi v Dobarbodu. Ne bomo nas tem mestu imensko omenjali posameznih zasluŮnih osebnosti, ki so najbolj obeleŮile delo SDZ v njenem nastanku in razvoju. Vendar ne moremo

zlasti mimo dveh osebnosti. To sta bila dr. Avgust Ůfiligoy in dr. Anton Kacin, dolgoletna vodilna predstavnika SDZ na GoriŮkem in tudi pobudnika slovenskega Ůolskega zakona iz leta 1961 (ki je bil obenem prvi drŮavni zakon za Slovence v Italiji).

"*Pojem demokracije ne more biti razliŮen z ozirom na Ůas in prostor... Demokracija gotovo ni nedotakljiva; ona Ůe ni dosegla svoje konŮne razvojne stopnje niti kot ideja niti kot organizacijska oblika vladavine, namreŮ se stalno razvija...*" - tako je zapisal dr. Andrej Slavko UrŮiŮ, prvi urednik tednika *Demokracija*, ki se je prve Ůase tiskal prav v Gorici, in to v tiskarni, kjer se tiska tudi naŮ tednik. S tem je hotel poudariti dialektiŮno pojmovanje demokracije, ki iz dneva v dan raste in se razvija. Svojo vero in predanost demokraciji pa je sam plaŮal z Ůivljenjem!

S tako demokratiŮno idejno podlago je nastala in se razvijala Slovenska demokratska zveza. Danes Ůe naprej Ůivi v razŮirjeni Slovenski skupnosti, ki prav tako pod simbolom lipove veŮice nadaljuje samostojno slovensko manjŮinsko politiko in v sprememjenih Ůasih povezuje Slovence v Italiji na poti v tretje tisoŮletje.

V PETEK, 5. T.M., V PARKU
FINŮGARJEVEGA DOMA
NA OPŮINAH: **DRAGA 97**
ZAŮETEK OB 17. URI

SMRT BRITANSKE PRINCESE DIANE

MORILSKO OKO?

JURIJ PALJK

V noŮi med soboto in nedeljo, 31. avgusta, je v prometni nesreŮi v srediŮŮu Pariza za posledicami, ki jih je zadobila v Ůelnem trŮenju avtomobila, v katerem se je peljala s svojim prijateljem in varnostnikom, umrla Diana Spencer, vsemu svetu bolj poznana kot *Lady D*, britanska princesa in nekdanja Ůena angleŮkega prestolonaslednika.

Diano je svet spoznal pred dobrimi 16 leti, ko se je poroŮila z britanskim prestolonaslednikom, waleŮkim princem Charlesom. HŮerka nekega nam manj znanega angleŮkega grofa je bila pri devetnajstih letih kot nalaŮŮ za Ůeno bodoŮega angleŮkega kralja: lepa, mlada, dovolj izobraŮena, anglikanske vere. Pa ni bilo tako: Diana in Charles sta imela v zakonu nepremostljive teŮave, princesa se ni nikdar nauŮila zahtevnega dvornega Ůivljenja. Ljubezen med njima je ugasnila in sta se lani s princem Charlesom sporazumno loŮila. Princesa Diana je bila mati dveh otrok, od katerih bo 15-letni prvorojeni William angleŮki prestolonaslednik.

NesreŮa, v kateri je Diana izgubila Ůivljenje pri 36 letih, se je pripetila, potem ko sta z Dodijem Al Fayedom, sinom egiptovskega finanŮnega mogotca, skuŮala z mercedesom z veliko hitrostjo ubeŮati pred nasilnimi in zvedavimi fotografi - t.i. "paparazzi". Francoska policija je sedem fotografov, ki so princesi sledili na moŮnih motornih kolesih, priprla tudi zato, ker niso poneŮreŮenim takoj priskoŮili na pomoŮ, ampak so jih raje fotografirali. Ob prihodu policije pa so poskuŮali zbeŮati.

1961-1997

Dianina smrt v strahoviti nesreŮi je povzročila vrsto polemik zaradi dvomljive vloge fotografov v njej; obstaja namreŮ tudi sum, da so fotografi prav z bliskavico zaslepili predznega Ůoferja, pri katerem so ugotovili visok odstotek vinjenosti, in je ta izgubil oblast nad avtomobilom v podvozu in na vso moŮ zaletel v betonski steber. V nesreŮi sta poleg Diane izgubila Ůivljenje voznik in princesin prijatelj Dodi, medtem ko je njen osebni varnostnik utrpel hude poŮkodbe, a ni v smrtni nevarnosti.

Prav fotografi - "paparazzi" so bili vedno Dianin kriŮ, saj so jo zasledovali povsod in se vtikali v njeno zasebno Ůivljenje. VeŮkrat se je nad njimi zamaŮ pritoŮevala. Zasebnega Ůivljenja ni imela veŮ, pa naj je Ůlo za njeno intimo ali za njena dobrodelna dejanja, s katerimi je svet hotela opozoriti na laŮne otroke in zadnje Ůase predvsem na protipehotne mine, s katerimi je svet posejan. Nedavno je bila na obisku v Bosni, kjer se je zavzela za to, da bi jo Ůimprej "preŮistili". Na terenu je Ůe vedno nad pol milijona smrtonosnih

min, ki najveŮkrat Ůloveka telesno nepopravljivo pohabijo.

Smrt princese Diane je pretresla ves svet, saj je bila zaradi pozornosti sredstev javnega obveŮŮanja poznana domala vsakomur na Zemlji. V teh dneh si sledijo zapisi o njej, izvedeli bomo o njej veliko, tudi take stvari, o katerih modri ljudje molŮijo in se jih sramujejo, ko zanje zvejo. CiniŮem nekaterih Ůasnikov in Ůasnikarjev, posebno fotografov, je dosegla tisto najniŮjo mejo dostojnosti, pod katero je Ůe kaj slabŮega zelo teŮko najti.

SliŮali smo, da so fotografi, ki so Diani sledili v podvozu smrti, raje poslikali njeno agonijo, kot pa da bi nudili prvo pomoŮ. Baje, da isti fotografi zahtevajo za te fotografije Ůez milijon dolarjev. Tem straŮnim vestem ne gre niŮesar dodati. Same so dovolj zgovorne.

Smrt vsakega Ůloveka je tragedija, pred katero se moramo zamisliti, ŮloveŮko umolkniti. Mati Terezija, Nobelova nagrajenka in dobrotnica najrevnejŮih na svetu, ki ji je bila princesa Diana prijateljica, je ob novici o njeni smrti dejala, da bodo ona in njene sestre molile za nesreŮnico. Drugega ni dodala.

Ob smrti princese Diane ne pozabimo, da je bila predvsem mati dveh otrok in da bosta oba mladoletna fanta - pa Ůe sta Ůe tako bogata princesa! - Ůe kako pogreŮala mamo. Tudi zaradi njihove boleŮine moramo ob Dianini smrti spoŮtljivo molŮati.

Pogreb priljubljene princese bo v soboto, 6. t.m., v Westminsteru.

NOVI
GLASUREDNIŮTVO
IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŮ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŮA
IZDAJATEL: ZADRUŮA GORIŮKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŮŮU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŮTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŮENJA PERIODIŮNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŮKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROŮNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 65.000,-
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAŮNA POŮTA 120.000 LIR
POŮTNI TEKOŮI RAŮUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / LUKA DEBEVEC - MAYER

SLOVENSKA BESEDA DAJE NARODU ŽIVLJENJE

DANIJE DEVETAK

Prejšnji teden je v zamejstvu zablestel z dvema recitaloma glasbeni sin argentinskega čudeža, basist Luka Debevec-Mayer, profesionalni solo-pevec, Slovenec, rojen v Argentini. Pri klavirju ga je spremljal argentinski pianist Christian Usciaty. S svojo galantno in briljantno interpretacijo širokega repertoarja francoskih, nemških in italijanskih samospjevov ter izvrstno slovenščino je Debevec-Mayer prevzel občinstvo.

Kljub temu da koncertne dvorane še niso odprle vrat novi sezoni, so poslušalci v lepem številu prisluhnili rojaku, ki je prinesel v naše kraje injekcijo navdušenja nad slovenstvom in čiste ljubezni do vsega tega, kar je lepo, globoko (in) slovensko.

Kaj lahko poveste našim bralcem o svojem izvoru kot sin slovenskih izseljencev?

Rodil sem se v Buenos Airesu, živim pa dvajset kilometrov stran, t.j. v mestu Morón. Starši so iz Slovenije: mama iz Ljubljane, oče pa z Meniške, dela Notranjske okoli Cerknice, pri Begunjah. Zelo ponosen sem, da je moj stari oče, mamin oče, Korošec in sorodnik Matija Mayerja Ziljskega, ki je bil velik kulturni delavec na Koroškem; tako segajo moje korenine tudi v zamejstvo. Starši so odšli v tujino l. 1945, ker so pač morali oditi. Mama se ni strinjala s tem, kar se je dogajalo. Bila je zelo mlada; vedela je, da bi bilo zanjo, za njeno kulturno dejavnost, zelo težko; bila je namreč zelo aktivna. Ata je bil domobranec, bil je zaprt v mnogih krajih, med drugimi v Teharjih; prav od tod je skupaj z enajstimi drugimi odpotoval skoraj čudežno na dan svojega zavetnika, 21. junija. Priporočil se je sv. Alojziju: "Dobro, zdaj pa mi pomagaj!" In je, hvala Bogu, odšel čez mejo in se rešil. Prek Italije je šel v Argentino. Mammo je spoznal že v Sloveniji, toda šele v Argentini sta se zblížala.

Od otroštva najbolj ohranjam v spominu lepo družinsko okolje, vedro razpoloženje in pogosto skupno petje. Tako sem se približal glasbi. Veliko časa sem preživel v krogih slovenske skupnosti, ki je bila zame pomembna tudi kot za pevca in umetnika, kar skušam biti. Na odru sem prvič nastopil pri petih letih; oder je zame nekaj domačega. Poleg tega sem v tej skupnosti "pil" splošno in slovensko kulturo.

Kaj Vam pomenijo slovenske korenine? Kaj slovenščina, jezik, ki ga zgladno obvladate?

Slovenske korenine mi pomenijo ogromno. Vedno pravim - prav tako moji bratje -, da smo Slovenci, rojeni v Argentini; ne samo, da so Slovenci starši in so naše korenine slovenske. To ne pomeni, da mi Argentina ni draga. Čutim veliko do nje, ker mi je mnogo dala, imam prijatelje, je lepa dežela. Veliko mi pomeni slovenščina; to je čudovit jezik. V Argentini ga zelo cenijo. Ponosen sem, ko tu drugi pravijo, da je lep jezik.

Kaj Vam pomeni živeti "po slovensko" v Argentini?

To je zame nekaj zelo naravnega. Za koga drugega je to včasih težko. V prvi vrsti se moram zahvaliti staršem, ker so tako naravno vplivali na nas s slovenskim duhom. Za nas otroke je bilo zelo naravno govoriti slovensko in tudi špansko; nikoli ni

bilo ločitev med nami in argentinskimi prijatelji. Dobro je, da razviješ to, kar imaš v sebi, če je možno.

Ali lahko opišete svoje glasbene začetke in nadaljnjo pot? Kdo so bili vaši mentorji in učitelji? Povejte nam o uspehih zadnjih let.

Že od majhnega sem zelo pogosto pel z mamo. Ko sva bila doma in skupaj delala, sva vedno pela dvolglasno: jaz prvi glas, ona drugega. Tudi v skupnosti sem pel. Vedno se spominjam, ko sem pri dvanajstih letih prvič pel solo pesem *Lepa si Marija* (in je zapel prvi verz, op.p.). Vesel sem bil, pa še Marijina pesem je bila. Tako sem začel peti v slovenskih zborih, v mladinskem, v zboru Gallus in drugih; s šestnajstimi leti sem že pel bas. Pel sem tudi v nekem argentinskem zboru; nastopili smo z Bachovim oratorijem. To me je res prevzelo. Zbor je vodil zelo nadarjen duhovnik, ki mi je odprl ta svet glasbe na globinski način.

Moji mentorji? To je težko reči. Moram povedati, da sem na začetku sam silil v petje; nisem užival pretirane podpore drugih. V skupnosti je veljalo: lepo poješ, naravno poj in konec. Za nekoga, ki bi rad študiral, to ni vedno najboljša. Vzore sem imel v opernih pevcih, ki so me zmeraj privlačili. Glavni mentor - poleg staršev - je bil brat Matija. Spominjam se, da mi je dajal poslušati deveto Beethovno simfonijo; začetek basa "O Freude..." (je zapel, op.p.) me je vedno presunil. Brat mi je razlagal, naj bom pozoren na besede in drugo. Tako sem se navdušil, da mu bom za večne čase hvaležen, da je bil potrpežljiv z mano. Poleg njega so še druge osebe, s katerimi nisem imel neposrednega stika, toda čutim jih kot svoje mentorje. Med njimi naj omenim kot prvo - ker sem ravno v Gorici - gospo Lučko Kralj-Jerman. Vedno sem jo občudoval pri njenem delu, kako je pripravljala zbor, kaj je z njim naredila v Barilochah. Rekel sem si: "Dobro, če je Slovenka in toliko dela, potem lahko pridejo tudi drugi do česa takega." Nato so bili taki mentorji mladi Finkovi; večkrat sem jih poslušal in občudoval. Sestra je pela v istem zboru, imenovanem Karantanija, v katerem so peli oni. Imel sem štiri leta, hodil sem na vaje in dve uri pa pol - to vsi pripovedujejo - sedel na neki blazini ter se nisem premaknil. Vidi se, da je bilo kaj v meni... Moram pa povedati, da se nisem že od vsega začetka odločil, da bom glasbenik.

Zelo se moram zahvaliti prof. Viktorju Sruhu, s katerim se še vedno učim; to je bil moj profesor predvsem za pevsko tehniko od samega začetka. Drugi je Guillermo Opitz, ki je zame tudi ogromno naredil. Oba sta mi vedno pomagala in me navduševala. Poleg teh so verjetno še drugi. Nekak vrhunec sem dosegel s prvim nastopom v Teatru Colón v Buenos Airesu, ki je ena največjih opernih hiš na svetu. Stopil sem na oder, na katerem so peli Caruso, Gigli, Crespini, Maria Callas, Carreras, Domingo, Pavarotti..., kjer so dirigirali najboljši dirigenti, plesali najboljši plesalci. Ko stopiš na tisti oder, te stresa. Moram pa povedati, da mene pretresejo tudi majhne stvari, cvetke, ki so zame ravno tako - ali še bolj - pomembne: npr. nastopati v očetovi

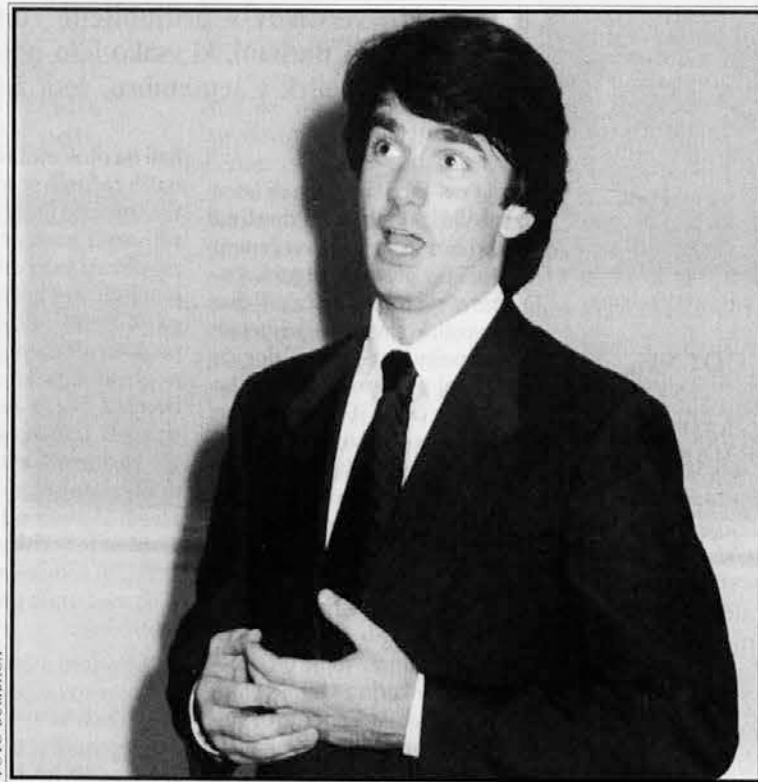

FOTO HUMBRAGA

rojstni vasi je bilo toliko ali še bolj pomembno kot v Teatru Colón; peti v cerkvi, kamor je hodila k maši mama, je bilo morda enako pomembno. Tudi peti v zamejstvu, kjer vem, koliko truda vlagate v vse, je ganljivo.

Katere so vaše ambicije?

Ambicije? To, kar bo v bistvu dala Božja previdnost. Rad bi pel vedno, rad bi z glasbo in preko nje ljubil in bil ljubljen.

Kaj Vam pomeni glasba, kaj petje?

Petje mi pomeni veliko, ni pa vse. Življenje je vse. Petje je del življenja; je pa res, da sem preko tega in preko filozofije, ki sem jo študiral pet let, ogromno spoznal. Mislim sem si, da morda nimata veliko skupnega; končno pa človek spozna, da je vse, kar dela v življenju, nekako povezano. To je verjetno najbolj pozitivno za razvoj umetnika.

Kaj najraje poje?

Najraje pojem... vse, kar v tistem trenutku pojem. Zelo rad pojem slovenske pesmi, narodne, najraje mirne, otožne, tudi žalostne. Sestra pravi, da so mi najbolj všeč nostalgične slike in iz njih črpam. Verjetno je res, da iz njih intuitivno črpam material za interpretacijo.

Pred kratkim ste s pianistom Christianom Usciatijem zelo uspešno izvedli dva recitala samospjevov v Franciji. Ali nastopate pogosto po Evropi?

S Christianom Usciatijem sva se spoznala na nekem tečaju v Barilochah. Začela sva kot štipendista skupno delati. Vedno sem si želel, da bi z nekom resno pripravljali koncerte. Hvala Bogu sva se v glasbi bistveno ujela in že štiri leta študirava in poglabljava skupaj. V Franciji sva imela lep nastop v Annecyju. Izvedla sva dva koncerta. Po Evropi sem nastopil prvič l. 1991 kot solist z zborom Gallus, kot solist sem bil kasneje na turneji z Ani Rode in Ivanom Vobergerjem tudi v zamejstvu, v Slovenski filharmoniji pa sem dosegel nekaj viškov. Na začetku letošnjega leta sem bil zaradi drugih zadev po Evropi, pa sem nastopil v Celovcu in Parizu.

Kako ste se znašli na recitalih na Repentabru in

v Gorici? Ali poznate kulturna prizadevanja zamejcev?

V te kraje sem prišel po zaslugi in želji prof. Silvana Kerševana, ki si je z veliko vnemo upal prirediti koncert sredi počitnic. Zelo sem mu hvaležen. Vedno rad prihajam v te kraje, ker je kulturno prizadevanje zamejcev veliko, zelo podobno našemu delu v Argentini. Mislim, da šele povezava vseh Slovencev sestavlja Slovenijo. Slovenija je sicer bistveni element; Slovenci pa smo raztreseni po vsem svetu; to je realno. Absolutno potrebno je, da bi se tega vsi zavedali, ne samo vi, ne samo Slovenci v Argentini, ne samo Slovenci v Sloveniji. Vsi bi morali - kot v družini - stalno vedeti drug za drugega.

Kako doživljate Slovenijo?

Slovenijo doživljam vedno zelo intenzivno, vedno me gane na celi črti, ker sem pač Slovenec. Slovenija je del mene in je res biser, nekaj čudovitega; kot je povedal Cankar, je Bog tu razsul prgišče lepote... Lepota pa ni samo nekaj zunanjega, lepota je v ljudeh.

Ali ste obiskali Slovenijo že pred letom 1991?

V teh krajih sem bil prvič l. 1990.

In starši?

Mama je bila prvič letos po 52 letih. Spravili smo jo sem na bratovo poroko. V resnici si je z atom vedno želela priti. Oče zaradi zdravstvenih razlogov in zaradi močnih emocij še ni prišel. Upam pa, da bo.

Kako ste doživljali leto 1991? Mislite, da je bil to res prelom?

Brez dvoma. Vsi smo doživljali to kot čudovit dogodek. V Argentini smo šli na trg, nato v cerkev, peli smo *Te Deum*. Za Slovenijo je to kot novo rojstvo.

Ali poznate slovensko glasbo in skladatelje?

Ne poznam veliko skladateljev, samo nekatere. Poznam predvsem ljudske in Vilharjeve cerkvene pesmi. Poznam veliko zborovske in verske glasbe. Folklorna zakladnica je čudovita.

Vaša najljubša narodna pesem?

Mrzel veter. Predvsem imam rad koroške narodne.

Med argentinskimi Slovenci je kar nekaj glasbenikov, ki so se uveljavili tudi na svetovnih odrih... Tudi Vi sodite mednje. Kako si razlagate to predanost glasbi?

Nekateri so se res uveljavili. To so Finkovi, Janez Vasle, Marko Bajuk, ki je pedagog v Ljubljani. Krivičen bi bil, če bi pa tega ne omenil: najpomembnejši impulz, ki sem ga dobil za študij petja, sem prejel od tete Marka, Bernarde in Veronike Fink. Teta mi je na koncertu Bernarde in Marka rekla: "Luka, ti moraš zdaj začeti študirati!" In me je dobesedno zagrabila za roko, privlekla do profesorja Viktorja in mi rekla: "Zdaj boš študiral z njim." Tako sem začel teden kasneje.

Mislim, da je predanost glasbi v vsakem Slovincu pristna, prirojena, naravna. Moj profesor pravi, da imajo Slovenci posebno barvo, posebno žameten glas, ki je tako izrazit, da se zazna takoj, ko kdo zapoje nekaj taktov. Mislim, da to drži.

Kot izobražen in zaveden Slovenec med drugim vodite tečaj slovenščine. Kaj Vam pomeni posredovanje slovenske besede?

Vodim tečaj slovenščine na srednješolskem tečaju Marko Bajuk v Buenos Airesu. Glasba mi sicer veliko pomeni, rad pa delam še kaj drugega. Z velikim veseljem posredujem slovensko besedo. Beseda je pač tisto, kar daje življenje narodu.

Kaj bi povedali o organiziranosti argentinskih Slovencev?

Šolski tečaj predstavlja višek organiziranosti, saj zajema veliko profesorjev in udeležencev. Imamo pa še domove, različne šole: več osnovnih, eno srednjo šolo v Buenos Airesu, več podružnic po drugih mestih. Domovi so dobro organizirani v vseh smislih, tudi glede športnih dejavnosti. To daje življenje in razvoj Slovincem v Argentini.

Se pri vas govori o asimilaciji?

To je problem skoraj vseh ljudi na svetu. Kar se tiče narodne asimilacije, moram priznati, da v primeru svoje družine čutim to kot nekaj zelo tujega. Nerealno pa bi bil človek, ki bi mislil, da asimilacija ne obstaja. Sicer mislim, da lahko govorimo o asimilaciji tudi... v Sloveniji. Slovenci, ki gredo npr. delat drugam in ne čutijo, da so pripadniki nekega naroda oz. kulture, na neki način propadejo. Vsakdo si lahko izbere svojo pot. V Argentini je problem: smo daleč, obstajajo mešani zakoni. Mislim pa to: če si zvest temu, da si človek in pripadnik nekega naroda, potem ti asimilacija ne bo problem.

Mladi ste, zato Vam niso neznane misli in želje mladih argentinskih Slovencev; povejte nam kaj o njihovem življenju, skrbah, prizadevanjih.

Obstaja skupina mladih od 20 do 30 let, med katere sodim tudi jaz, ki se zanimajo za delo in prenovitev v spremembah, ki so tudi nas pozitivno prizadele. Vse dobre želje temeljijo na povezavi s Slovenijo, takšno ali drugačno, kajti nima smisla govoriti o slovenstvu, če ni realne povezave z matično domovino. To bi morala biti misel vsakega Slovenca po svetu.

Še kaj za konec?

Moj dobri prijatelj mi je napisal kratko misel Michela Prousta: če bi ne obstajal jezik, če bi ne obstajale misli, bi bila verjetno glasba najboljše sredstvo za izražanje in povezavo med ljudmi. S to trditvijo se strinjam.

RAST V VERI

DUHOVNA PRIPRAVA
NA JUBILEJNO LETO 2000VODIČ: EVANGELIST MARKO
DOPISNIK: ZVONE ŠTRUBELJ

Na tem griču je bil najstarejši predel Jeruzalema.

Z JEZUSOM NA OBALI, V ČOLNU,
NA POTI IN V MESTU (13)PREŽIVITE PET MINUT Z BOŽJO BESEDO,
PREBERITE SI ENAJSTO POGLAVJE MARKOVEGA
EVANGELIJA, KI NAS PRIPRAVLJA NA NEIZBEŽNO
JEZUSOVO SMRT V JERUZALEMU

Jezus v mestu (Mk 11,1-15,47)

Spremljamo Jezusa, ki stopa v mesto Jeruzalem. V Markovem evangeliju pride v Jeruzalem prvič. Mesto je sovražno razpoloženo do njega in njegove skupnosti. Tema, ki nam jo hoče približati evangelist Marko, je konfrontacija, soočenje s trdno in železno družbeno in versko strukturo judovstva. Danes si bomo približe ogledali nekaj isker, ki se zakrešejo ob srečanju med Jezusom in uradnim Jeruzalemom.

Jezus se s svojimi učenci utabori na Oljski gori. Že ta namestitev pokaže, da je na nasprotnem bregu svetega mesta. Spopad se pripravlja. Sam vhod v Jeruzalem je slovesen (prim 11,1-11). Ima pa v sebi nekaj ironičnega. Jezus ve, da ga ne bodo posadili na prestol. Zanj niti ne bo prostora v mestu samem. Njegov prestol bo kraj izobčencev, Kalvarija. Kraljevski spreved, ki si ga Jezus sam organizira, naj bi simboliziral slovesni romarski pohod v Jeruzalem, v tempelj. Toda tempelj ga ne sprejme. Marko pravi: "In prišel je v Jeruzalem, v tempelj. Skrbno si je vse ogledal, in ker je bilo že pozno, je z dvanašterimi odšel v Betanijo" (11,11). Ko je prvič stopil v tempelj, je bil anonimen. Na tihem si je vse ogledal in odšel v bližnjo Betanijo. Ta njegov ogled ima za posledico nauk o nerodovitni smokvi in konkretno dejanje: očiščenje templja.

Smokvino drevo brez sadeža je podoba judovske religije: od zunaj lepa in veličastna (kot smokva, ki ima lepo listje, ni pa na njej sadu), znotraj pa brez življenja, brez sadu. Zato jo Jezus obsodi na nerodovitnost: "Naj od tebe nikoli več nihče ne je sadu!" (11,14). Ta odlomek (prim. 11,12-14) se veže na očiščenje templja, ki poudarja isto misel: pravo češčenje Boga ni trgovanje, ni zunanji blišč. Tempelj naj bo hiša molitve (prim. 11,15-18).

Če je smokvino drevo podoba uradnega Jeruzalema, postane jasno, da mesto nima več pravega templja, ki ga Jezus vidi v veri, molitvi in odpuščanju. Vera, molitev in odpuščanje so tri močne korenine evangelijske duhovnosti. Ko gre Jezus mimo posušene smokve pravi učencem: "Imejte vero v Boga" (11,22). "Za vse, kar molite in prosite, verjemite, da ste že prejeli, in se vam bo zgodilo" (11,24). Taka molitev je mogoča le ob trdni in globoki veri. "In kadar vstanete k molitvi, odpustite, če imate kaj proti komu, da vam tudi vaš Oče, ki je v nebesih, odpusti vaše prestopke" (11,25).

Vera, molitev, odpuščanje so tri ključne besede, ki opredelijo Jezusov nauk. In tega v mestu ni, Jeruzalem ni kraj molitve. Njegova vera je poznanjena, neživljenjska in zato prazna. Jeruzalem ne zna odpuščati! Zato je prava podoba zanj posušena smokva. Evangelist Marko to pove zelo preprosto in občuteno: "Ko so šli navsezgodaj mimo tiste smokve, so videli, da se je posušila do korenin. Peter se je spomnil in mu rekel: Rabi, poglej, smokva, ki si jo preklel, se je posušila" (11,20-21).

S temi občutji in s to notranjo gotovostjo stopata Jezus in njegova skupnost v mesto, ki je bilo za vse Jude simbol svetega, domovanje Boga (tempelj) in razlog njihovega obstoja. Ko bo Jezus izrazil svoj odnos do mesta in do templja, bo zares počilo. Ne moremo pričakovati drugega kot dokončen zgodovinski obračun. Varuhi judovske vere in tradicije bodo Jezusa pričakali z vprašanjem: odkod imaš oblast? Kdo si, da tako presojaš Jeruzalem? S kakšno pravico to počenjaš? O tem v našem prihodnjem prispevku.

TRŽAŠKO-GORIŠKO ROMANJE NA BARBANO

NAŠE ROMANJE
NA BARBANO

Skupno romanje tržaških in goriških slovenskih vernikov v priljubljeno romarsko svetišče na Barbani, ki vsako leto poteka na prvi ponedeljek v septembru, sodi že v tradicijo.

Prav tako smo se tudi letos verniki iz obeh škofij zbrali na Barbani, Mariji posvečenem otočku v gradeški laguni. Romarje sta tokrat pričakali dve novosti, ki sta veliko prispevali k uspešnemu poteku dneva: najprej prelepo septembrsko vreme s čudovitim razgledom na laguno, ki otok obdaja, in na oddaljene Julijske Alpe, da so romarji lahko uživali božjo naravo; druga izjemna novost je bila prisotnost novega tržaškega škofa msgr. Evgena Ravignanija, ki so ga zbrani sprejeli s slovesno pesmijo. Škof je vodil somaševanje ob sodelovanju vikarja za tržaške Slovence Franca Vončine in številnih sobratov duhovnikov iz tržaških in goriških župnij in med mašo imel nagovor v lepi slovenščini; v njem je pozval vernike k dobroti predvsem do ljudi v stiski in k zaupanju v Marijo, h kateri so se romarji na ta dan z molitvijo priporočili. Prisotne je tudi opozoril, da je treba spoštovati različnosti obeh narodov, ki živita drug ob drugem ob slovensko-italijanski meji. Med bogoslužjem so se zbrani obrnili k Mariji tudi s prošnjo po novih duhovnih poklicih.

Zares lepo število vernikov, ki so se do Gradeža pripeljali z avtobusi in osebnimi avtomobili, so kot običajno prepe-

ljali na otok motorni čolni. Po naših računih se je zbralo nad tisoč dvesto ljudi. Pri osrednji romarski maši ob 11. uri je prepevala vsa cerkev, tako da je bilo to res ljudsko petje, ki ga je vodil zbor pevcev in pevk za oltarjem ob orgljanju neutrudnega Hermana Sreberniča. Poleg že omenjenih novosti letošnjega romanja gre še omeniti aktivno prisotnost skupine mladinskega zbora Shalom od Sv. Ivana v Trstu, ki je ljudsko petje popestrila, in sodelovanje mladih, ki so med mašo prebrali berila in prošnje.

S škofom je somaševalo 15 duhovnikov iz obeh škofij, nekaj jih je bilo tudi iz Slovenije. Med romarji je bilo veliko žena starejših let, ki so tako navdušeno pele, da je bazilika odmevala kot malokdaj. Popoldne ob 15. uri je bil blagoslov z Najsvetejšim in pa pete litanije Matere Božje z odpevi. Tudi sklepni blagoslov je imel škof Ravignani.

Pri zahvalni pesmi so se verniki zahvalili Bogu in Materi Božji za globoko občuteno versko doživetje - to je edino versko srečanje za Slovence s Tržaškega in Goriškega, nekaj jih prihaja tudi z Videmskega - in g. škofu Ravignaniju za njegovo navzočnost in prisrčne besede.

KH

OB PRAZNIKU MARIJINEGA ROJSTVA

MARIJA: NOVA EVA,
MATI ŽIVIH

MARIZA PERAT

Rojstvo je vedno vesel dogodek. Na svet pride novo bitje, ki vzradosti vse družinske člane. Temu bitju je zaupana tudi čisto posebna naloga, ki jo bo v življenju moralo izpolniti. Večkrat si mislim, da vsak otrok prinese s seboj na svet malo "kocko", ki jo v mozaiku življenja in človeštva mora postaviti na pravo mesto. Če se mu to posreči, je opravil svojo življenjsko nalogo in s tem izpolnil tudi božjo voljo; podobna mozaika je popolna. Če pa kdo svoje "kocke" ne postavi tja, kamor spada, ostane v mozaiku praznina, ki je nihče drug nikoli ne bo mogel izpolniti.

Nekaterim so v življenju zaupane še posebno pomembne naloge in prav gotovo je ravno Marija tista, kateri je med vsemi ljudmi bila poverjena najpomembnejša in najbolj vzvišena naloga: da postane božja Mati, s tem pa tudi mati vsega človeštva in skup-

no s svojim Sinom njegova soodrešiteljica. Zato je praznik Marijinega rojstva praznik za vse človeštvo, saj pomeni začetek njegovega odrešenja. Lahko bi rekli, da je Marijino rojstvo kakor zvezda danica, ki naznanja skorajšnji sončni vzhod. Sonce pa je Kristus, Mesija. Zato je to praznik vesellega upanja in pričakovanja, ki ga bo dokončno izpolnilo rojstvo Jezusa - Odešenika.

O Mariji radi pravimo, da je nova Eva. Tako jo imenuje tudi kardinal Schuster, ki je ob prazniku Marijinega rojstva nekoč dejal, da je Marija "svetla in neomadeževana izšla iz srca večne Besede. To je, "nadaljuje kardinal, "nova Eva, mati živih, ki je danes rojena tistim, katerim je prva Eva prinesla greh in smrt".

Nad Marijinim rojstvom se je zato vzradostila presv. Trojica, saj je v Mariji zrla najlepši in najpopolnejši cvet med ustvarjenimi bitji; vzradostila se je druga božja Oseba, ki je s posebnim veseljem zrla v

njej svojo bodočo Mater, vzradostil se je Sv. Duh, ki je v njej videl svojo nevesto. Vzradostili so se angeli, ki so v Mariji že gledali svojo Gospo in Kraljico. Vzradovala se je tudi zemlja, kateri se je prižgalo upanje, da bo tisočletnega prekletstva, ki je ležalo nad njo, kmalu konec.

Prvič pa je ob tem čudovitem rojstvu vztrepeta kača - stara sovražnica človeškega rodu - saj se je zavedala, da je na zemljo stopila Ona, ki ji bo v moči oblasti, ki jo ima po svojem Sinu, nekoč glavo strla.

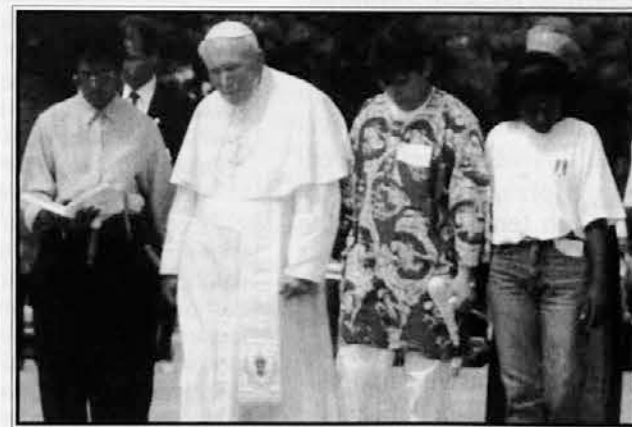
Rojstvo Marije Device je zato rojstvo Zmagovalke in hkrati Matere, ki bo v ponižni izpolnitvi božjih načrtov v svojem življenju skupno s svojim Sinom odrešila svet.

Marija je to svoje vzvišeno poslanstvo tudi sama priznala sorodnici Elizabeti, ko je zapela svoj Magnifikat: "Velike reči mi je storil On, ki je mogočen."

In na vse neizrekljive milosti, s katerimi jo je obsl Najvišji, je Marija v najgloblji ponižnosti izpovedala: "Glej, dekla sem Gospodova."

Prav zato jo bodo za vse čase blagorajali vsi rodovi.

SV. OČE O PARIŠKEM SREČANJU Z MLADIMI

"CERKEV JE
PRED TRETJIM
TISOČLETJEM ŠE
VEDNO MLADA"

Janez Pavel II. je v dvorani papeža Pavla VI. v Vatikanu v sredo, 26. avgusta, sprejel veliko množico romarjev iz raznih krajev sveta in jih nagovoril. Ves govor je posvetil svojem odmevnemu srečanju z mladimi v Parizu, ko je z njimi delil veselje do življenja.

"Kar smo doživeli z mladimi v Parizu, je bil izreden dogodek, ki ga je označevalo upanje. Prav to upanje, ki je prišlo iz src mladih ljudi, je obkrožilo ves svet. Molimo, da bi veselje in zagon teh mladih trajala še naprej in bi še naprej prinašala obilne sadove v Cerkvi, ki je pred tretjim tisočletjem še vedno mlada," je dejal papež Wojtyła.

Med drugim je rekel: "Mladi so se v Parizu zbrali z vseh koncev sveta, da bi pokazali veselje svoje vere v Kristusa in obenem tudi to, kako lepo

je biti skupaj kot udje ene Cerkve v Kristusu... Vsem bodo ostala v spominu čudovita bogoslužja, ki so označevala najbolj pomembne trenutke srečanja... Naj bo v katedrali Nôtre Dame kot tudi v katedrali, ki so jo napravili mladi z lučkami na hipodromu Longchamp, ko smo imeli bdenje pred krstom, povsod so bogoslužja potekala v doživetih veri..."

Ko je sveti oče govoril o temi, ki je označevala Svetovni dan mladih v pripravi na veliko jubilejno leto 2000, je dejal: "Vnovič ponuditi današnjemu človeku Jezusa Kristusa, edinega Odešenika sveta, večeraj, danes in vedno. Dan mladih v Parizu je hotel mladim, ki iščejo zadnji smisel življenja, ponuditi odgovor, ki je: ponovno odkritje Kristusa, uči človečene Besede, rešitev človeštva... Poleg tega, da razsvetli skrivnost človeka, ki presega smrt, nam ponovno odkritje Kristusa tudi pomaga, da smo zmogni graditi družbo, v kateri bo spoštovano dostojanstvo vsakega človeka..."

Mlade sem ob proglasitvi Frédérica Ozanama za blaženega povabil, naj razmišljajo o zakramentih in sv. Evharistiji, neskončnem viru vsake resnične ljubezni...

Ko gre vernik k sv. obhajilu, se pri mizi sv. Evharistije zave, kako globoka je edinost, ki ljudi iz različnih krajev in različnih omik dela eno samo mistično Telo... Vera v križanega in vstalega Kristusa lahko napravi novo bratstvo med ljudmi, družbo, v kateri drug drugega sprejemamo zato, ker se med seboj ljubimo..."

Ob koncu svojega nagovora se je sveti oče spomnil še "male Tereze", kot radi imenujemo novo učiteljico Cerkve, svetnico Terezo iz Lisieuxa: "Tako mlada, kot so bili mladi na Svetovnem dnevu mladih v Parizu, je mala Tereza na čudovit način razumela pretresljivo oznanjenje Božje ljubezni, ki jo je prejela kot dar. To ljubezen, ta dar je Tereza živela s ponižno vero in preprostostjo malih ljudi, ki se v Jezusu Kristusu popolnoma zaupajo Očetu. Tako je postala verodostojna in vplivna učiteljica prihodnosti Cerkve."

JUP

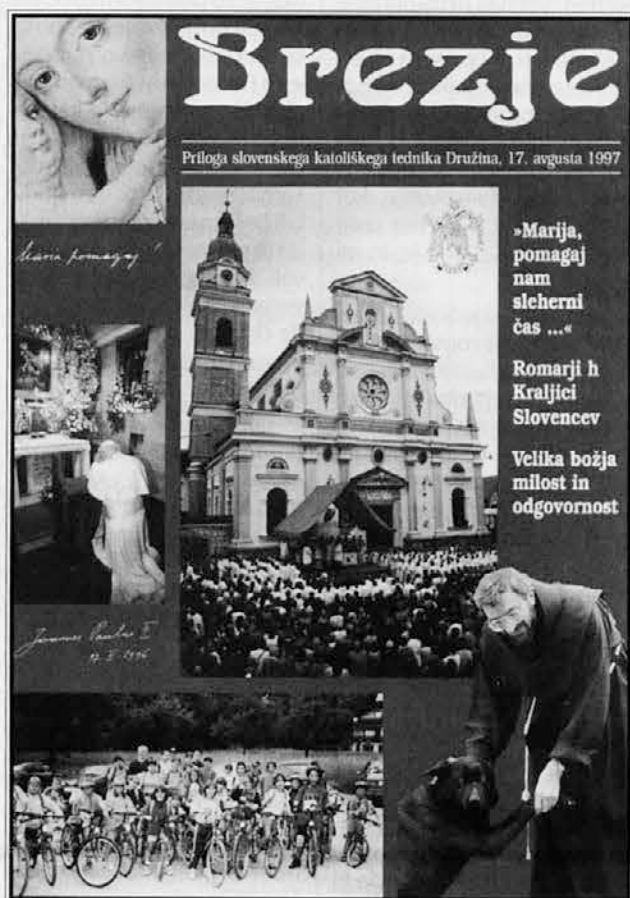
OBISKOVALCI BREZIJ BODO ODSLEJ IMELI SVOJE GLASILO

REVIIJA O BREZJAH, NAŠEM NARODNEM BOŽJEPOTNEM SREDIŠČU

Za ponazoritev priljubljenosti te božje poti navajamo, da Brezje obišče vsako leto okrog 150 tisoč vernikov in drugih obiskovalcev ne samo iz Slovenije, temveč tudi iz tujine, npr. iz Avstrije, Nemčije, Madžarske in Italije.

Po statusu gre pravzaprav za prilogo slovenskega katoliškega tednika *Družina*, ki jo bo vodil odgovorni urednik omenjenega tednika Franci Petrič. Že vsebina prve številke je pestra, zanimiva in aktualna. V uvodniku je Franci Petrič zapisal, "da Brezje vsakomur vendarle niso tako znane, kot se nam zdi, pa čeprav romamo Slovenci na ta milostni kraj vere že od časov župnika Ažbete, še bolj pa po čudežnem ozdravljenju leta 1864. Brezje so naše narodno božjepotno središče, čeprav za tako uradno niso bile nikoli razglašene. To smo storili Slovenci sami, ker v največjih množicah (v stotisočih) romamo prav sem v rajsko okolje pod Triglavom. Prav te množice vernih in manj vernih, sem in tja pa tudi nevernih, ki prihajajo na Brezje vsako leto, potrjujejo, da obiskovalci Brezij potrebujejo glasilo, ki jih bo povezovalo v posebno druž-

Ob prazniku Marijinega vnebovzetja oz. na Veliki šmaren, 15. avgusta, je izšla prva številka revije o Brezjah, največji slovenski božji poti.

no. Brezjansko podobo Marije Pomagaj, ki je po izreku najbližje čutenju slovenskega človeka, radi kličemo "Kraljica in Mati Slovencev" in to podobo hranimo po naših domovih doma in po svetu. Zato so Brezje najpomembnejši slovenski romarski kraj."

Pater Ciril Božič je za prvo številko napisal prispevek o zgodovini in razvoju Brezij, pri čemer poudarja, da na prostoru pred svetiščem Marije Pomagaj na Brezjah stoji kip svetega očeta, v spomin na njegov obisk v tem Marijinem svetišču. Avtor je svojemu besedilu dal naslov "Marija, pomagaj nam sleherni čas...", v podnaslovu pa je zapisal, "da je od polnega prgišča lepote, ki jo je Stvarnik razsul po naši Sloveniji, jo je veliko padlo tudi na Brezje".

Zanimivi in aktualni so še drugi sestavki, med njimi *Utrinki iz kronike po papeževem obisku ter prikaz nastanka Marijine podobe*, ki jo častimo na Brezjah. Po legendi, ki živi tudi v sedanjem času, naj bi milostno podobo Marije Pomagaj leta 1814 po zaobljubi naslikal kranjski slikar Leopold Layer (1752-1828), in sicer v ječi, kamor naj bi ga zaradi ponarejanja denarja zaprl Francozi. Zanimiv in prepričljiv je tudi sestavek z naslovom *Bogu v čast, Mariji v zahvalo*, ki opisuje čudežne ozdravitve, ki se dogajajo na Brezjah.

M.

ZAČETEK ŠOLSKEGA LETA NA ŠKOFIJSKI GIMNAZIJI V VIPAVI

Letos je gimnazija pred pomembnim korakom: začeli bodo z gradnjo nove stavbe za gimnazijo in stavbe za Internat za dijake, ki so oddaljeni od Vipave.

Škofijska gimnazija Vipava nadaljuje tradicijo cerkvenega šolstva. Leta 1950 je takratni apostolski administrator dela goriške nadškofije ustanovil Slovensko malo semenišče v Vipavi. Nasprotovanje in oviranje takratne komunistične oblasti je bilo veliko. Tako se je šele jeseni 1952 lahko v to ustanovo vpisalo 19 fantov iz Primorske. Takratna oblast je Malemu semenišču nagajala tudi tako, da je ukinila gimnazijo v Ajdovščini, kamor so hodili dijaki iz semenišča. Zato je administrator Toroš 19.8.1957 ustanovil Srednjo versko šolo, ki je imela program klasične gimnazije. Materialno so obe ustanovi vse skozi podpirali verniki.

Od leta 1957 do 1991 se je tam šolalo 545 fantov iz vseh treh slovenskih škofij. Med njimi je danes preko 200 duhovnikov, samo v koprski škofiji nad 100. Čeprav šola diskriminatorno vse do leta 1991 ni bila državno priznana, so mnogi njeni dijaki nadaljevali študij na različnih fakultetah in dosegli najvišje aka-

demske naslove. Več profesorjev na Teološki fakulteti v Ljubljani je obiskovalo to gimnazijo. Ob demokratičnih spremembah je bila šola državno priznana in je odprla svoja vrata tudi dijakom, ki se ne pripravljajo na duhovniški poklic.

Z ustanavljanjem in vzdrževanjem šol želi Cerkev ponuditi staršem, ki hočejo otrokom posredovati plemenite vrednote, ki so utemeljene na krščanstvu šolanja njihovih otrok. Osnovna človekova pravica je, da starši sami izbirajo, kdo in kako bo vzgajal njihove otroke. Obstoje cerkvenih šol je zato dokaz demokratičnosti neke družbe. V evropskih demokracijah so popolnoma normalen pojav. Običajno so te šole zelo kvalitetne, zato velja veliko zanimanje za vpis vanje.

M.

FOTOGRAFIJA PRIKAŽUJE NOVOMAŠNO PROCESIJO DUHOVNIKA ALOJZA ŠKVARČA IZ ŠTURIJ, KI JE V AVGUSTU IMEL ZLATO MAŠO. TO JE DOKUMENT TEDANJEGA ČASA, SAJ SO TAKRAT NEKATERI PRENAPETI PONOČI ZAMENJALI NAPIS "NOVOMAŠNIK BOJ" POZDRAVILJEN! Z NAPISOM: "VSI NA DELO ZA PETLETKO". ZA ZLATO MAŠO JE G. ŠKVARČ FOTOGRAFIJO NATISNIL IN ZADAJ NAPISAL: "HVALA BOGU IN MARIJI ZA POMOČ IN VARSTVO V DESETIH PETLETKAH DELA V GOSPODOVEM VINOGRADU."

OLAJŠAVE PRI LAIZACIJI DUHOVNIKOV

Po novih predpisih glede postopka laizacije (odvzema stanu) duhovnikov bodo v prihodnje, seveda kolikor so za to zares tehtni razlogi in pogoji, lahko razrešeni duhovniške službe tudi duhovniki, ki še ne bodo dopolnili štiridesetega leta starosti. Janez Pavel II. je na prošnjo cerkvenih oblasti odobril predlog, da v "izrednih primerih" prošnje za laizacijo mladih duhovnikov obravnava posebna komisija, odločitev pa prepušča papežu. Po dosedanjih strogih pravilih so smeli prositi za laizacijo le duhovniki, mlajši od štiridesetih let, pri katerih so obstajale hude pomanjkljivosti glede "fiziopsihološke situacije" v času duhovniškega posvečenja. Sedaj bodo v "izrednih primerih" obravnavali tudi prošnje z dokazi, da so "pomanjkljivosti" obstajale že pred posvečenjem, pa tedaj odgovorni nanje niso bili dovolj pozorni. Med pomanjkljivostmi naj bi bila predvsem sposobnost živeti v celibatu. Pri duhovnikih, starih več kot štirideset let, ki so poročeni in imajo otroke, naj bi bil postopek "hitrejši" in "lažji". Laizacija je za katoliške duhovnike, ki so se poslovili od svoje službe, pogoj, da so lahko brez omejitev deležni cerkvenega življenja. Potem se lahko cerkveno poročijo in opravljajo cerkveno službo.

BESEDA ŽIVLJENJA

23. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

"Odpri se!"

Pri podeljevanju zakramenta svetega krsta je tik pred koncem obred, imenovan "efeta". To je hebrejska beseda, ki po naše pomeni "odpri se". Izrekel jo je božji Zdravnik Jezus, ko je ozdravil gluho nemega moža, s katerim smo se srečali v današnjem evangeliju. Pri tem obredu se krstitelj s palcem dotakne ušes in ust vsakega otroka in moli: "Gospod Jezus, ki je dal gluhim slišati in nemim govoriti, naj ti podeli, da bi kmalu mogel dojeti božjo besedo in izpovedovati vero v hvalo in slavo Boga." Otrok božje besede seveda ne bo mogel dojeti, če mu je nihče ne bo posredoval. Ta molitev se obrača tudi na starše, da bi se zavedali svoje odgovornosti prvih učiteljev vere predvsem z življenjem pa tudi z besedo.

Papež Janez XXIII. je o neprecenljivi vlogi staršev pri vzgoji zapisal: "Potem ko sem pri desetih letih zapustil domačo hišo, sem prebral mnogo knjig in se naučil veliko stvari, katerih me vi, starši, niste mogli naučiti. Vendar je tisto, česar sem se naučil pri vas doma, še vedno najdragocenejše in najvažnejše. Prav to podpira, oživlja in daje toplino mnogim stvarim, ki sem se jih naučil v tolikih letih učenja in poučevanja."

Ozdravljenje gluho nemega potrjuje napoved preroka Izaija, ki v prvem berilu pravi: "Bog sam pride in vas reši. Tedaj spregledajo slepi oči in gluhi se odpro ušesa." Hans Urs von Balthasar, eden največjih teologov našega časa, ob tem razmišlja: "Ne gre samo za ozdravljenje telesne hibe, ampak za prisodobno za izraelsko ljudstvo, ki dejansko predstavlja celotno človeštvo, ki je naglušno za božjo besedo." Ko je Jezus v letih svoje službe popotnega učitelja rojakom govoril o skrivnostih božjega kraljestva, je svoje govore često končal z besedami: "Kdor ima ušesa za poslušanje, naj poslušaj!"

"Gospod, odpri nam srce, da bomo pazili na besede tvojega Sina" se glasi eden od bogoslužnih spevov pred evangelijem. Naša srca morajo biti zorana zemlja, pripravljena sprejeti seme milosti, ki ga seje Bog. Če so trda kot kamnita tla, je vsa setev brez pomena.

"Odpri vrata Kristusu!" je zaklical papež Janez Pavel II., ko je proti koncu oktobra leta 1978 nastopil službo prvega pastirja in učitelja Cerkve. Ta klic pomeni: Odprite se sočloveku! Odprite se božji modrosti! Ljudje se preradi zapiramo v ozke kroge svojih družin, svojih sorodnikov, prijateljev, enako mislečih, tistih, ki so nam enaki na "družbeni lestvici". Apostol Jakob nas v drugem berilu opozarja na nevarnost takšnega zapiranja, ki je zastrupljalo celo prvo krščansko skupnost, o kateri Apostolska dela poročajo, da so bili njeni člani enega duha in srca in da med njimi ni bilo reveža. Pa vendar ni bilo vse tako lepo! Kot ni vse lepo v nobenem župnijskem občestvu današnjih dni.

"Odpri svoje srce!" nas vabi Bog vsako jutro, ko odpremo oči. Bog se nam prvi odpira in želi, da bi se tudi mi ljubeče odprli drug drugemu. Treba je znati pozorno prisluhniti ljudem, ki z njimi živimo ali se z njimi srečujemo, potem pa izreči pravo besedo. Za tridesetletnico Ognjišča je pri tej založbi izšla knjiga z naslovom *Prošnja za pravo besedo*, ki prinaša izbor molitev, objavljenih v tem listu od začetka izhajanja do leta 1995. Ta "prošnja za pravo besedo" ni namenjena toliko Bogu, ampak bolj sočloveku, saj Bog bere naše misli, vidi v naše srce, ljudje pa pričakujejo besedo razumevanja in odprtosti.

Z Marijo v tretje tisočletje!

Prvo leto duhovne priprave
na jubilejno leto odrešenja - 2000

49. MARIJANSKI SHOD

V NEDELJO, 14. SEPTEMBRA,
NA OPČINAH PRI TRSTU

Shod bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

Shod se bo začel ob 15. uri v cerkvi z molitvijo in razmišljanjem ob besedah iz Marijine pesmi: "Poslušaj naše klice, izprosi nam modrost!"

Ob 15.30 bo procesija po vasi, po procesiji maša na prostem. Od 15. ure pa do začetka maše bo v cerkvi priložnost za spoved. Ob grdem vremenu bo vse v cerkvi.

PRISRČNO VABLJENI!

5

ČETRTEK
4. SEPTEMBRA
1997

ROMAN, KI JE IZŠEL PRI ZALOŽBI MLADIKA

BALERININA KAMERA

JURIJ PALJK

O romanu ste gotovo že brali, morda ste prisostvovali tudi kaki predstavitvi nove knjige in kdo od vas ga je morda tudi že prebral, saj gre za tekoče in prijetno branje, pravo osvežitev sicer preveč zahtevnega pisanja v naši literaturi.

Marko Sosič je po poklicu filmski režiser in njegovih je tudi nekaj filmskih zapisov, ki so do sedaj skorajda edini v zamejstvu. Po končanem študiju v Zagrebu, kjer je diplomiral iz filmske režije, se je vrnil v rodne kraje, v prostor, ki mu pravimo zamejstvo, a se v njem ni nikdar več znašel tako, kot se je prej, ko je kot dijak hodil v šolo v Trst. To pišem zato, da bi ljudje razumeli, zakaj je Marko Sosič naš zamejski prostor presejal, saj je pet let tudi vodil novogoriško poklicno gledališče kot umetniški vodja, delal pa je tudi z italijanskim gledališčem, veliko režira za slovenski Radio Trst A. Skratka: je kulturnik v pravem pomenu besede, saj je živo prisoten v naši sredi.

Občasno ga ni na spregled in potem zveš, da je bil nekje drugje, kjer je režiral. Pa vendar si upam zapisati, da je ostal Marko Sosič v duši filmski režiser, na kar sem že spomnil bralce v zapisu na kulturnih straneh v *Novem listu* pred leti, ko je izdal pri žal pokojni Založbi tržaškega tiska (pravzaprav takrat že založbi Devin!) čudovito knjigo *Rosa na steklu*. To je bila lepa zbirka novolet, skorajda kratkih filmov, ki pa ne pri nas ne v osrednji domovini ni naletela na odmevnost, ki bi si jo za-

Pred letošnjim polemjem je pri tržaški knjižni založbi Mladika, ki se zadnje čase vse bolj uveljavlja, saj je zelo aktivna, izšel kratek roman openskega avtorja, režiserja in kulturnika Marka Sosiča. Romanu, ki ga na naslovnici krasi čudovita slika v mešani tehniki bosanskega slikarja Safeta Zeca, je naslov *Balerina, Balerina...*

služila, ker je bila takrat založba že v smrtni agoniji in ni skrbela za nikakršno promocijo knjig svojih avtorjev. (Podobno usodo je takrat doživela druga dobra knjiga, roman tržaškega pisca, tudi režiserja Sergeja Verča *Rolandov steber*, katerega imam še vedno za najboljšo slovensko detektivko, ki je žal tudi padla v to našo znano "gluho lozo").

Med obema leposlovnima knjigama je Marko Sosič pri skromnem, a odličnem novogoriškem založniku Branku Lušini izdal še knjigo *Tisoč noči, dvesto dni*, v kateri na prijeten in nevsakdanji način piše o času, ko je bil umetniški vodja novogoriškega gledališča.

Ko sem zapisal, da je Marko Sosič v duši ostal - in najbrž bo to tudi vedno ostal - filmski režiser, sem mislil na njegovo zadnjo knjigo *Balerina, Balerina*, ki je zares presenetila bralce pri nas in na srečo tudi kritiko in bralce v Sloveniji, saj se je o knjigi veliko pisalo. Upam, da so ljudje knjigo zato tudi brali. Ker o knjigi obstaja

že več predstavitev in kritičnih zapisov, med katerimi naj omenim samo dober uvod v knjigo skorajda edine zveste in marljive spremljevalke zamejskih literatov v periodičnem tisku pri nas in v dnevniku *Delo*, tudi same pisateljice Ivanke Hergold, sem se odločil ponuditi bralcu Sosičeve knjige morda nevsakdanji, a zelo lep način branja. Bralcu, ki namerava vzeti v roke roman *Balerina, Balerina*, svetujem, naj se postavi tako, kot se postavi filmski režiser za filmsko kamero, v vlogu Balerine, nevsakdanje deklace in prijazne, dobre junakinje Sosičevega romana. Roman je namreč napisan v prvi osebi, pripoveduje ga Balerina, dekle, za katero že po prvih straneh zveš, da živi osamljeno življenje in je prav zato toliko bolj pronicljiva v svojem razmišljanju. In prav tu je Sosičeva izjemna odlika, saj je Balerinino pripovedovanje kot filmska kamera, ki se dobesedno lakomno pase po vsem, kar snema; tako dogajanje okrog

nje za vedno "napiše" na filmski trak. Če bo bralec vzel Balerinino razmišljanje kot pripoved dobre filmske kamere in dobrega filmskega režiserja, bo roman bral drugače, tudi Balerinino nevsakdanje pripovedovanje bo bolj jasno in bistroumno, kot se bo sicer bralcu na prvi pogled zdelo. Balerina namreč gleda na svet zvedavo in vse si zapomni, ne uide ji niti najmanjša podrobnost; prav tako kot filmski kameri tudi njej ni do nobene solzavosti in ne preobčutljive čustvenosti. Tu pa sem že pri morda najboljši kakovosti Sosičevega romana; to je, da avtor pri svojem pisanju zavestno odklanja vsako pretirano in neumestno čustvovanje, kot da bi hotel z Balerino reči: "Svet je tak, kakršen je, in mi v njem tudi!"

Tematika, ki jo Sosič obravnava v svojem romanu, pa je kot nalašč za čustvovanje, saj je Balerinina zgodba tragična, tudi njen svet ni vesel v klasičnem smislu besede, a zato nič manj stvaren, morda še bolj prepričljiv, kot je naš svet, saj Balerina vidi tudi tisto, česar mi "normalni" ljudje ne vidimo več ali pa to vidimo le redkokdaj. Marko Sosič namreč skozi svojo filmsko kamero - Balerinino pripovedovanje - slika pred nami lepo in barvito fresko kraškega trga, katero slikovito obarva tudi s tem, da mestoma v knjigi uporablja kraško narečje.

Škoda, ker Marku Sosiču ne dajo dovolj denarja, da bi lahko snemal dobre filme. Po drugi strani pa je to tudi dobro, ker bi sicer namesto romana lahko mi - radovedni bralci in ljubitelji lepe slovenske knjige - ostali brez romana *Balerina, Balerina*.

IZŠLA JE MLADIKA ŠT. 7

Med velikošmarenškimi počitnicami je med bralce prišla nova, sedma številka tržaške revije Mladika...

Uredniki revije so si tokrat za uvodnik izposodili razmišljanje, ki ga je msgr. Marino Qualizza napisal za 13. številko beneškega lista *Dom* 15. julija letos. Članek z naslovom *Za kaj mora skrbeti duhovnik?* se nanaša na polemike in kritike, ki so doletele msgr. Qualizzo in druge beneške sobrate ob izidu knjige o mračnih letih Benečije. Avtor med drugim piše naslednje: "A kaj pravimo mi beneški duhovniki in zakaj se trudimo in skrbimo? Samo za to: da bi naši ljudje bili bolj spoštovani, kot so, in da bi se oni sami bolj spoštovali, kot se. In zakaj to? Ker verjamemo v Boga, ker vemo, da Bog res skrbi za nas; nas ima res rad, zato se tudi mi moramo imeti radi."

Uvodniku sledi prispevek uredništva z naslovom *Pomagajmo jim živeti*. Članek se nanaša na nekatere negativne odzive po objavi nekega članka v mladinski prilogi *Rast*, v njem pa je izraženo nasprotovanje t.i. "odpisovanju" mladih zaradi stvari, ki jih povedo: "Z odbijanjem in odpisovanjem smo prišli tja, kjer smo," piše med drugim v članku, ki se nadaljuje: "Se ne bi morda nekoliko zamislili in začeli odgovarjati na izzive časa in dialogirati z mladimi? Ali raje vztrajamo na svojih pravilnih stališčih in se odpovedujemo dialogu s svetom in širjenju dobrih in pozitivnih misli med tistimi, ki so morda najbolj potrebni naše besede?"

Dalje lahko preberemo novelo Katarine Mahnič *Križišče*, ki je prejela tretjo nagrado na

lanskem literarnem natečaju Mladike (razpis letošnje nagrade je objavljen v tej številki). V rubriki *Iz arhivov in predalov* pa sta objavljena dva odmeva (bivšega padalca Iva Božiča in Karla Cepla) na pisanje o usodi primorskih padalcev med drugo svetovno vojno. Mladika tudi objavlja izposojeni intervju s pisateljem Alojzom Rebulo, ki je bil objavljen v 27. številki slovenskega ilustriranega tednika *Mag*. Bruna Pertot nadaljuje z literarnim opisovanjem domačih rastlin in zelišč (tokrat sta na vrsti robidnica in ledena torta), Vojko Arko pa je prispeval članek o slovenskih smučarskih tekmah v Argentini. Objavljene so tudi Haiku pesmi hrvaškega pesnika Tomislava Maretića.

V Mladiki najdemo tudi več literarnih in likovnih ocen, objavljene so novice *Knjižnice* Dušana Černeteta, prisotne pa so tudi tradicionalne rubrike *Antena*, *Mogoče vas bo zanimalo vedeti, da...*, *Pod črto in Čuk na Obelisku*.

Mladikina mladinska priloga *Rast* nam ponuja v branje, poleg uvodnika Iva Cotiča z naslovom *Viharju kljubujem, ostanem!*, dva intervjuja (Breda Susič z Andrejko Novosel o Dragi mladih in Eriku Hrovatin z Veroniko Gerdol o življenju in delovanju v Hongkongu), poročilo o mednarodnem skavtskem taboru Mebasta '97, prispevek Nadje Roncelli o uspehu igre Slovenskega odra *Male dame* in še marsikaj.

IŽ

OB OBISKU KULTURNEGA DRUŠTVA "SKALA" IZ GABRIJ NA SARDINIJU

Na otoku
pregnancev (8)

DORICA MAKUC

Srečko Vilhar in Albert Klun navajata med drugim v svojih raziskavah podatke iz uradne listine 228. čete, ki so jo sestavljali večinoma mladi fantje. Od 180 pripadnikov čete jih je 130 zbolelo za malarijo in v kratkem času najhujšega navala spomladi 1943. leta je četa izgubila 7 mož. Poročnik Cadani je zapisal, da je bolezen v njegovi četi zajela 72,2% vojakov. Kolikšno je bilo število vseh naših ljudi, ki jih je na Sardiniji, v Calabriji, Puglii in Bazilikati zajela uničevalna bolezen, bo težko ugotoviti. Dejstvo je, da je bila za smrt več sto tistih, ki so za vedno ostali na Sardiniji, kriva malarija. Prebivalci Sardinije so spoznali njeno uničevalno moč, zaradi nje veliko pretrpeli, in čeprav so jim ameriški bombniki prizadeli mnogo zla, vendar so še sedaj hvaležni ameriški vojski, ki je povsem očistila njihova okužena močvirja in tako iztrebila "falciparum."

POD GOROVJEM GENNARGENTU

Ko danes potuješ po osrednji sardinski gorski deželi, ki te v vedno bolj vijugastih poteh vodi v podnožje najvišjega gorovja Gennargentu do najlepših naravnih kulis Nuora in okolice, se sprašuješ, ali so slovenski ljubitelji gorskega sveta že povsem odkrili to skoraj deviško zemljo. Je že res, da se v njenih nedrjih skrivajo tudi sardinski banditi, ki jim tudi najmočnejša policija ne more do kože, toda prelepi mufloni, divje ovce z nazaj zavihanimi rogovi, številne planinske ptice od orlov do nam neznanih vrst imajo tu svoj dom. Če se spustiš nižje, boš spet v pašniškem svetu ovc, obdajali te bodo gozdovi kostanjev in plutovcev. Njihovo lubje, ki je imelo posebno v vojni visoko ceno, saj so iz njega znali spretni čevljarji izdelati kaj mična ženska obuvala, je tudi danes dragocena surovina za sardinsko gospodarstvo. Kot povsod po

otoku je tudi tukaj opaziti zelo nizke hraste in tudi druga drevesa, ki so upognjena na eno ali drugo stran, tja pač, kamor je najbolj pihal "maestral", veter, ki od jeseni do pomladi prinaša na otok z razmeroma prijazno klimo hude vremenske nepravilnosti, predvsem pa mraz, ki tako kot kraška burja nikomur ne prizanaša.

V Nuoru smo bili le za kratek čas. Želja, da bi videla skromno rojstno hišo največje italijanske pisateljice in Nobelove nagrajenke za literaturo Grazie Deledda, ni bila uresničljiva. Sardinci jo cenijo še posebej. Tako, kot se s posebno ljubeznijo oklepajo rodni tal in z ohranjanjem starih običajev ohranjajo tudi svojo posebno kulturo, tako priznavajo učiteljici iz Nuora, da je izklesala značaje najznačilnejših predstavnikov sardinskega ljudstva in jih ponesla v svet. Grazii Deledda je bila rodna zemlja snov in izraz; ker je globoko čutila, kako se njeno notranje bitje istoveti z njeno rodno grudo, je mogla svoje ljudi tako polno zajeti in tako živo predstaviti, da zdaj ne živijo več samo na Sardiniji, temveč so se njihove knjige povzdignile do evropske in svetovne slave. Z Deleddinimi novelami nas je v slovenščini najprej seznanil Joža Lovrenčič, ko jih je že leta 1929 izdala Jugoslovanska knjigarna.

Eno izmed njenih junakinj sem srečala na ulicah Nuora; 73-letna gospa Lucia, oblečena v izrazito temno nošo najbolj sardinske dežele od vseh treh dežel otoka, je bila pripravljena za pogovor. Že na prvo vprašanje se je iz nje vsul plaz dolgega odgovora, ki ga nisem skoraj nič razumela. V bistvu je šlo za to, da je bil njen mož v drugi svetovni vojni italijanski vojak v Črni gori, pa so ga zajeli Nemci in odpeljali v nemško taborišče. Potožila je še, da mora z možem pokojnino skrbeti tudi za vnuka, ki je brez zaposlitve. Še je gostobesedno govorila o sebi, svojih domačih in bogve kaj vse mi je hotela povedati, pa je nisem razumela. Dovolila je, da sem jo fotografirala tik pred nuorškim županstvom, kjer so pevci iz Gabrij zapeli pred gostoljubnim županom Carlom Fortebonijem. Ta nas je potem spremljal tudi na domače pokopališče, kjer je vojaško pokopališče v obliki črke V in so grobovi razporejeni v nišah po obeh krakih. Tu ležijo posmrtni ostanki 223 vojakov padlih v drugi svetovni vojni. Bivši sovojenjski župan Vid

Primožič se je poklonil njihovemu spominu v obeh jezikih, njegov stric misijonar nas je vodil v molitvi očenaša za domačnja Leopolda Florentina, pa še za Franca Močnika, Antona Govekarja, Franca Grudna, Mateja Veharja, Rudija Simčiča in za vse tu pokopane. In tu v okrilju najvišjih gorskih masivov Gennargentuja, s Punto Lamarmora, ki doseže 1834 m, se je spet blago oglasila slovenska pesem. Prehitro smo morali zapustiti Nuoro in njegove prijazne ljudi; ob spuščanju v dolino smo hiteli mimo borovih gozdov, da bi se kaj kmalu znašli ob obrežju, kjer prevladujejo bogati nasadi nizkih oljk in še bolj nizkih vinskih trt.

Slovo od najbolj očarljive sardinske gorske prestolnice Nuora ni bilo lahko: morda bi kazalo sprejeti katero izmed povabil, da se ob pustu pridružimo obisku kraja Mamoiada in si ogledamo spreved znamenitih "Mammuthones", pustnih šem, oblečenih v ovnove kožuhe z zvoncečki na hrbtih in pokritimi obrazi, tako kot naši Kurenti, ali pa si na "Praznik Odršenika", 29. avgusta, napasti oči na bogatih narodnih nošah tega področja. Ker pa nas je v Sassariju čakal največji vsakoletni sardinski ljudski praznik "Cavalcata sarda", smo bili potešeni. Sicer pa smo se bližali enemu izmed biserov Sredozemlja, sardinski Costi smeraldi, za katero ima, kot pravijo, največje zasluge pa tudi največji dobiček družina mogotca Aga Khana in njegovih naslednikov. Ob pinjah in evkaliptusih se vije lepa obmorska cesta skozi vedno večja turistična naselja, nekoč ribiške vasice, kot je Golfo aranci, ki ima danes svojo občino. To je vabljivo obmorsko letovišče za premožne turiste; do njega vodijo ladijski trajekti tvoja vozila in tebe naravnost iz Civitavecchie, ki ima sicer redno ladijsko zvezo s pristaniščem Olbia. Toda prva pomorska potniška povezava Sardinije s celino se je pričela v zalivu Asinara; vzpostavili so jo leta 1835, ko je iz Genove v Porto Torres pripeljal trajekt La Galuara. Za vožnjo je takrat potreboval 23 ur - do Cagliarija 38 - danes le 13. Vozovnice so bile precej drage, v prvem razredu si plačal za vožnjo Genova-Cagliari 80 lir, v drugem razredu 45 lir. Toda v tistih časih si za liro kupil kilogram mesa, komaj eno liro pa je zaslužil sardinski delavec.

DALJE

Še o filmu *Porzûs*: politične špekulacije?FOJBE... PORČINJ...
IN SLOVENCI

ALOJZ TUL

V zadnjih avgustovskih tednih je sprožil veliko polemik tako v krajevnih kot tudi v vsredstavnih sredstvih javnega obveščanja, zlasti v tisku, film z naslovom *Porzûs*, po istoimenskem gorskem kraju Porčinj pri Čeneboli med Fojdo in Ahtenom v zahodni Beneški Sloveniji...

V neposredni bližini tega kraja pod Toplim vrhom (kot mu pravijo slovenski domačini) je 7. februarja 1945 (torej že proti predvidenemu koncu vojne oz. nacistične zasedbe tega dela Furlanije) prišlo do fizične likvidacije poveljstva hribovske brigade divizije Osoppo, ki so jo dejansko nadzorovali katoliški politični in drugi krogi. Zajet in ustreljen je bil tudi sam poveljnik Osoppo Francesco De Gregorio. Dejanje je po lastnem priznanju izvedel vodja garibaldinske enote (pod pokroviteljstvom komunistov) Mario Toffanin s partizanskim imenom "Giacca". Nekaj dni kasneje je dal ustreliti še 14 drugih osoppovskih partizanov.

Leta 1957 je bil Toffanin v Italiji obsojen na dosmrtno ječo. Umaknil se je najprej na Češkoslovaško in nato v Jugoslavijo. Leta 1978 ga je italijanski predsednik Pertini pomilostil. Sedaj je slovenski državljani, prejema italijansko pokojnino in skupno z ženo prebiva na Škofijah v neposredni bližini istoimenskega mejnega prehoda.

Omenjeni dogodki naj bi se torej dogodili pri planinskih kočah pod Toplim vrhom in so še vrsto let po vojni razburjali politične duhove v okviru vzdušja hladne vojne, ki se je v Benečiji v glavnem izživila v nacionalistični gonji proti zavednim slovenskim Benečanom in... Jugoslaviji. Ti dogodki so obravnavani v filmu, ki ga je posnel režiser Mario Martinelli in so ga sredi živahnih polemik predvajali minulo nedeljo na festivalu v Benetkah. V to polemiko se je vključilo tudi ljubljansko Delo z objavo komentarja znanega tržaškega publicista Paola Parovela, v katerem se avtor zgraža zlasti nad dejstvom, da je italijansko ministrstvo za kulturne pobude (vodi ga minister Veltroni, predstavnik DSL) širokogrudno finančno podprlo ta Martinellijev film. Iz tega izvaja, da za celotno zadevo trdno stoji DSL (ki zbira pristaše nekdanje KPI in je sedaj na vladi), ki

da s takšnimi pobudami teži k "mehčanju" Slovenije in Hrvaške, da se ne bi upirale protekcionističnim težnjam Italije v okviru njene "nove" politike do Vzhoda.

Bistveno vprašanje, ki preveva vse omenjene polemike okrog dogodkov, ki jih obravnava film o Porčinju, je namreč to, kdo je naročil poveljniku garibaldinske enote "Giacchi", naj poskrbi za likvidacijo osoppovskega poveljstva. Doslej je prevladovalo mnenje, da je to ukazala federacija komunistične partije v Vidmu, film o Porčinju pa naj bi namigoval, da je povelje prišlo od slovenskih partizanov, s katerimi so garibaldinski partizani tesno sodelovali. Z odstranitvijo osoppovcev naj bi slovenski partizani imeli prosto pot za zasedbo Furlanije do Tilmenta...

Težko je iz dosedanjih polemik izluščiti kaka nova verodostojna ali dokazana dejstva. Nekaj pa je treba pri vsem tem obsoditi, in sicer lahkotno prikazovanje, da so Slovenci zasledovali osvajanje ozemelj z italijanskim prebivalstvom, podobno kot v primeru fojb pripisujejo Slovincem in Hrvatom genocidne namene do Italijanov.

Morda pa nam bo celotno ozadje pomagala razumeti okoliščina, da letos praznujemo 50-letnico podpisa in uveljavitve pariške mirovne pogodbe (15. september 1947), ki je med drugim določila novo razmejitev med Italijo in Jugoslavijo. Še vedno številni pa so tisti krogi v Italiji, ki označujejo pariško mirovno pogodbo za vsiljeno, da je povzročila eksodus iz Dalmacije, Reke in Istre. V zadnjem trenutku naj bi bilo preprečeno, da niso Slovenci potisnili svojih mej celotja do Tilmenta.

Zato v luči takšnih razmišljanj tudi sedanje polemike okrog Porčinja in filma o njem niso nič novega in tudi nič naključnega. V bistvu gre za znane politične špekulacije v novi obliki in z novimi pobudniki.

UMETNIKI ZA KARITAS, SINJI VRH, 25.-29. AVGUST 1997

USTVARJANJE ČLOVEKA
NOTRANJE BOGATI, OSREČUJE

KLARA KRAPEŽ

O pazovanje je lahko del ustvarjalnega zanosa in kreativna moč posameznika. Kadar ga ta poveže z izražanjem navzven, lahko nastanejo čudovita dela, ki dokazujejo, da se v vsakem človeku skriva nekaj globokega. Verjetno bi vse to veljalo tudi za ustvarjalce, ki so zadnje avgustovske dni preživeli na Sinjem vrhu nad Ajdovščino, kjer so nastajala likovna dela, katerih izkupiček od prodaje je namenjen lajšanju težav najpotrebnejšim.

Domačija Hieronima Vidmarja stoji na izredno slikovitem kraju nad Vipavsko dolino. Tu se obiskovalec lahko naužije preproste izpovedi naravnega nastajanja in vztrajanja, zato ni presenetljivo, da so prav na Sinjem vrhu razne likovne delavnice tako pogoste. Tolikšno bogastvo je za umetnika pravcata eksplozija navdiha in prenekanje med njimi se vedno znova vračajo.

Škofijska Karitas je tako prišla do zamisli, da bi umetnike naprosila za pomoč ljudem v stiski. Prodaja umetniških del bi pripomogla k boljšemu življenju ljudi, po drugi strani pa prispevala tudi k višji umetniški kulturi in zavesti, saj ljudje slik ne kupujemo prav pogosto. Ustvarjalnost bi tako zadobila nove razsežnosti.

Letošnje srečanje na Sinjem vrhu je že tretje zapored in po trditvah organizatorke in glavne koordinatorke Jožice Ličen jih bo v prihodnje še kar nekaj. Umetniki so namreč doslej pokazali izredno pripravljenost za sodelovanje in, tudi če se kolonije ne morejo udeležiti, vedno vsaj podarijo svoja dela. Izkupiček njihove prodaje je bil vsakokrat podarjen za namenom; letošnjega bodo prejeli člani skupnosti za zdravljenje odvisnosti od mamil Srečanje na Kostanjevici pri Novi Gorici.

Eno kiparsko in ostala likovna dela osemnajstih udeležencev kolonije so že tradicionalno najprej razstavljali v prostorih Kmečkega turizma Sinji vrh, pozneje pa bodo na ogled še v Pilonovi galeriji v Ajdovščini, ob kateri bo izšel tudi katalog in v katerem bo govor o stiskah mladih. Umetni-

Brane Jazbar, slikar in pedagog iz Malih Žabelj

ne je mogoče kupiti ves čas razstavljanja, za rezervacijo pa je potrebno plačati 20 odstotkov celotne cene. Iz Ajdovščine se bo razstava selila še v Cerkev, ob tednu Karitas bo na Zemonu pri Vipavi, v času božičnih praznikov pa jo nameravajo postaviti tudi v Gorici in Trstu. Poleg samega dobredelnega namena je izredno pomembno tudi medsebojno druženje slikarjev - tako akademskih kot tudi amaterjev. Vse to potrjuje, da je Karitas organizacija, odprta vsem.

Prav odprtost in veselje po ustvarjanju je bilo čutiti tudi med samimi umetniki. Akademski slikar Klementina Golja nam je povedala, da je tokratni deli naredila v svojem lastnem slogu, vendar pa je zanj značilna tudi emotivna navezava na versko tematiko. Slednja je prisotna tudi pri drugih ustvarjalcih in se kaže že pri poimenovanju umetnin (Babilonski stolp, Prilika o izgubljenem sinu...).

Slikarka Milena Braniselj želi pomagati ljudem v stiski, zato rada sodeluje na humanitarnih prireditvah, čeprav so po njenem mnenju umetniki v zadnjem času precej "na udaru" glede tovrstnega sodelovanja; še vedno pa se najdejo ljudje, ki umetnine kupijo in se potem denarna sredstva lahko namenijo za ljudi, potrebne pomoči.

Edina kiparka Alenka Vidrgar je na delavnici sodelovala, ker bo njen

izkupiček namenjen mladim, ki so pred težkimi odločitvami v življenju. V tem duhu je oblikovala tudi svoj kip, naslovljen Bi-em. Kamen iz kamnoloma Drenov grič, glinasti del pa je bil izžgan na Sinjem vrhu.

Slikarju in likovnemu pedagogu Branetu Jazbaru je ustvarjanje pomenilo priložnost za spoznavanje s kolegi, srečevanje različnih slogov, krajev in mišljenj, predvsem pa priložnost, da lahko nekomu pomaga po svojih močeh.

Poleg že naštetih so na likovni delavnici sodelovali tudi Klavdij Tutta, Marko Andlovic, Milovan Valič, Jana Mihelj, Silva Karim, Vojko Gašparut, Nejc Šlaper, Miloš Marc in edini zamejski predstavnik Franko Žerjal, če naštejemo le nekatere. Omeniti velja še sodelovanje slikarja Krištofa Zupeta, ki ga na Sinjem vrhu sicer ni bilo, je pa za enega izmed likovnikov daroval sredstva za bivanje v času likovne kolonije.

Ustvarjanje človeka notranje bogati, osrečuje. A vse je še močnejše, če se to deli z drugimi. Vse to seveda ne bi bilo mogoče brez sponzorjev, ki imajo ob tovrstnih akcijah izredno pomembno vlogo in morda bi bilo prav, če bi se v prihodnje še bolj odzvali vabilu organizatorjev, saj humanitarnosti in pomoči sočloveku nikoli ni dovolj.

POLIFONSKO
TEKMOVANJE
V AREZZU

V nedeljo, 31. avgusta, se je v Arezzu končalo znano mednarodno polifonsko tekmovanje, tokrat petinštirideseto po vrsti...

Prisotni so bili pevski zbori iz 17 različnih dežel. Težko je opisati potek prireditve, saj obstajajo različne kategorije, pogoji in uvrstitve. Nastopili so mladinski, ženski, moški in mešani zbori. Velja poudariti, da so vsi zbori pokazali, da imajo za sabo trdo delo, priprave, vaje. Pogoji za sprejem na areško tekmovanje so izredno zahtevni, saj obsegajo dela velikih mojstrov od preteklosti do današnjih dni. Zastopani so bili skladatelji: Ockegem, Despres, Palestrina, Gabrieli, Lotti, Mendelssohn, Schubert idr. Lahko bi pripomnili, da areško tekmovanje

gleda bolj na preteklost kot pa na prihodnost glasbe. Zato je bilo tudi poslušanje tako zahtevnih skladb težavno.

Letos je tekmovanje potekalo v cerkvi S. Maria della Pieve in v gledališču Petrarca. Zaradi finančnih stisk so organizatorji morali strniti nastop vseh skupin v zelo omejen čas. Posebno so izstopali štirje zbori iz Madžarske z dovršeno pevsko tehniko. Tudi letos so zbori iz severnih dežel pokazali izredno pevsko zrelost in smisel za zborovsko petje.

Letošnje tekmovanje je potekalo v znamenju dveh obletnic mojstrov iz preteklosti: Schuberta in Brahmsa. Zato je za otvoritev nastopil Zürcher Vokal Quartet. Organizatorji ustanove Fondazione Guido d'Arezzo so poleg tekmovanja pripravili še druge prireditve, ki so priklicale množice mestnega prebivalstva. Tudi letošnje tekmovanje srečanje je potrdilo dejstvo, da zborovsko petje ni le glasbeno udejstvovanje, temveč nosi v sebi vzgojni in sociološki pomen.

SJ

MIREN, 14. SEPTEMBRA

SLOVENSKI OKTET
NA MIRENSKEM GRADU

V Mirnu se že pripravljajo na gostovanje znanega Slovenskega okteta, ki bo nastopil na Mirenskem Gradu v nedeljo, 14. septembra. Ker bo to prvi koncert Slovenskega okteta na Goriškem v novi sestavi, vlada zanj toliko večje zanimanje.

V "novem" Slovenskem oktetu pojeta prvi tenor Vladimir Čadež in Andrej Ropas, drugi tenor Jože Banič in Janez Triler, bariton Zdravko Perger in Jože Vidic ter bas Juraj Pajanovi in Matej Voje. Umetniški vodja je še naprej Anton Nanut, šef-dirigent Simfonikov RTV Slovenija, njegova asistentka pa mlada dirigentka Nada Matošević.

Slovenski oktet je na Mirenskem Gradu že nastopal. Posebno v lepem spominu je ostal koncert iz oktobra 1979, ki ga je poslušalo več kot tisoč ljudi. Dolgoletni predsednik okteta Bogdan Pogačnik je tedaj zapisal: "Zadnjič, tik pred našim

ponovnim potovanjem v Pariz in na Norveško, je imel Slovenski oktet še tri odmevne nastope na Primorskem, v Tolminu, v Dornberku in na Mirenskem Gradu pri Gorici. Zlasti ta koncert v Mirnu je naredil name zaradi množičnega obiska globok vtis. Ves hrib so zatrpali avtomobili, ljudi pa je bilo toliko, da vsi sploh niso mogli na koncert. Čez tisoč jih je bilo, pa čeprav je bila vstopnina, kot sem pozneje izvedel, precej visoka. S takimi cenami se osebno ne strinjam; bil pa je to vendar dokaz več, kako preprosti ljudje cenijo ta ansambel in kako mu zaupajo. V tem vzdušju je tudi koncert potekal nadvse zlahtno. Posebej me je prevzel kristalno čisti spev Danila Čadeža v oni popularni ruski o zvonceh, tako da me je nehote spomnil nazaj na našega že dolgo pokojnega Janeza Lipuščka."

PB

DVA SEMINARJA
ZA ŠOLNIKE

OD 24. DO 29. AVGUSTA

V petek, 29. avgusta, se je v Celju sklenil poletni seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje na šolah s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji. Seminarja, ki sta ga priredila ministrstvo za šolstvo in šport ter Zavod RS za šolstvo s svojo enoto v Celju v sodelovanju s pedagoškima svetovalcema prof. Andrejo Duhovnikom in prof. Danilom Štekarjem, se je udeležilo 38 slovenskih pedagogov, ki so prispeli v Celje že v nedeljo, 24. avgusta. V šestih dneh so spoznavali številne kulturne značilnosti celjske regije; seveda so tudi spremljali predavanja o sodobnih pristopih poučevanja slovenščine.

OD 4. DO 9. SEPTEMBRA

Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije in Zavod RS za šolstvo (Organizacijska enota Koper) pa pripravljata od 4. do 9. septembra se-

minar za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem in Goriškem. Po uvodnem prvem dnevu, ki je namenjen vsem udeležencem seminarja, so v naslednjih dneh tematike razdeljene v več sklopov. Seminar sta pripravila prof. Andreja Duhovnik, pedagoška svetovalka za slovenske šole na Tržaškem, in prof. Danilo Štekar, pedagoški svetovalec za Goriško in Benečijo. Pokroviteljstvo imajo na seminarju v skladu z meddržavnim sodelovanjem tudi italijanske šolske oblasti in seminar z njihove strani vodi prof. Lučka Barei. Slavnostna otvoritev seminarja je bila v četrtek, 4. t.m., ob 11. uri v goriškem Kulturnem domu, takoj nato pa bodo udeleženci odšli v Trst, kjer jih bo sprejela na konzulatu generalni konzul Slovenije Vlasta Pelikan. Danes bo imela uvodno predavanje prof. dr. Aleksandra Kornhauser, ki bo govorila o izobraževanju v 21. stol. Seminar se bo nadaljeval s predavanji tako na Tržaškem kot na Goriškem.

7

ČETRTEK
4. SEPTEMBRA
1997

SPOZNALI SO NAŠO STVARNOST

JUŽNOTIROLSKI ŠOLNIKI
NA OBISKU PRI NASPredstavniki južnotirolskega šolskega sindikata na srečanju z
ravnateljem Marijanom Kravosom (Foto Kroma)

8

ČETRTEK
4. SEPTEMBRA
1997

Enako dostojanstvo tako večinskega kot manjšinskega jezika olajša učenje obeh jezikov; posledica tega pa je, da se lažje spoznavajo drugi evropski jeziki in kulture. Pri tem imajo velik pomen specifični zakoni, ki ne rešujejo vseh vprašanj, vendar prispevajo k spremembi miselnosti. Do teh zaključkov so prišli predstavniki južnotirolskega šolskega sindikata Südtiroler Schulgewerkschaft (SSG), ki so se kot gostje Sindikata slovenske šole mudili na Tržaškem od 28. do 30. avgusta.

Delegacija, ki so jo sestavljali Günther Crepaz, Siegfried Huber in Greti Seebacher, se je želela približe seznaniti s stvarnostjo slovenske manjšine v Italiji s posebnim ozirom na šolstvo, in to v okviru raziskave, ki ima kot cilj spoznanje, ali ima vzgojitelj, ki deluje v večkulturni stvarnosti neke manjšine, že neko izkušnjo za evropsko šolo. Podati se nameravajo tudi v Dolino Aoste, na Koroško in morda tudi na Gradišansko.

V ta namen so stekla številna srečanja: z odborniki SSŠ, s predstavniki goriškega taj-

ništva SSŠ, z ravnatelji Stanislavo Sosič, Marijanom Kravosom, Samom Pahorjem in Živo Gruden, s predsednikom in ravnateljem Glasbene matice Dragom Štoko in Bogdanom Kraljem, z deželnim in tržaškim pokrajinskim tajnikom Slovenske skupnosti Martinom Brecljem in Petrom Močnikom, s podpredsednikom deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Milošem Budinom in z dolgoletnim tajnikom SSŠ Francem Škerljem.

V precej kratkem časovnem obdobju so imeli predstavniki južnotirolskega sindikata veliko število srečanj, na katerih so prišli do vrste podatkov, s katerimi so, kot nam je na koncu povedal Günther Crepaz, razširili svoje poznanje naše stvarnosti, saj so od leta 1982 (ko je prišlo do prvega srečanja med slovenskimi in južnotirolskimi šolniki) do danes imeli le maloštevilne stike. Vtis, ki so si ga ustvarili, je na splošno pozitiven, saj so pri naših predstavnikih našli na veliko pripravljenost, v njih pa so zaznali tudi evropski duh.

IŽ

OBČINA TRST

NEGOTOVA USODA
REGULACIJSKEGA NAČRTA

Pripombe deželnega tehničnega odbora k regulacijskemu načrtu tržaške občine tvegajo štiriletno zamrzitev razvoja občinskega ozemlja...

To je namreč mnenje številnih kritikov te odločitve, ki se bojijo, da bo tak korak oddaljil od Trsta številne zanimive razvojne načrte, ki jih bodo zaradi tega uresničili drugje v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Pripombe deželnega tehničnega odbora se nanašajo na domnevno nespoštovanje vseh norm in na domnevno pomanjkanje pravih jamstev za zaščito narave in okolja. Za obrazložitev in komentar te poteze smo vprašali svetovalca Slovenske skupnosti v tržaškem občinskem svetu Petra Močnika (na sliki), ki jo je skupaj s slovenskim svetovalcem Demokratične stranke levice Igorjem Dolencem javno kritiziral.

Svetovalec Močnik je mnenja, da pomenijo pripombe deželnega tehničnega odbora zamrzitev vseh prestrukturiranj v tržaškem mestnem središču, udarec pomorskemu turizmu, vsiljevanje določenih cestnih povezav, ki jih je tržaška občina zavrnila in ki bi ponovno načele tudi že itak preveč prizadeto kraško območje, brisanje vseh turističnih točk na Krasu (kar bi privedlo tudi do onemogočenja financiranja razvoja Krasa), brisanje trgovske cone na Krasu, pa tudi širjenje področja Kraškega parka. Vse to spremljajo vinokulacije, kar bi pomenilo tudi zamrzitev možnosti razvoja kraških jeder.

To bi po Močnikovem mnenju pomenilo ne samo blokiranje razvoja tržaške občine, ampak tudi kar trojno škodo za tržaške Slovence: po že preteklih razlastitvah za gradnjo sinhrotrona, raziskovalnega področja in avtoceste prihaja sedaj do blokiranja vsake dejavnosti za domačine, ki bi si tako opomogli od razlastitev, poleg tega pa je še onemogočeno financiranje že itak razvedenih pobud, ki jih je dežela obljubila za Kras.

To utegne tudi prinesiti vodo na mlin tistim silam, ki hočejo razdor med Trstom in Furlanijo. Močnik je bil kritičen zlasti do zadržanja Zelelih, Stranke komunistične prenov in načelnika svetovalcev DSL v tržaškem občinskem svetu Giorgio De Rose, ki se s pripombami strinjajo. SSŠ, je še dejal Močnik, bo opravila vse korake, da se bo odločitev deželnega tehničnega odbora spremenila.

ODPRLI OPENSKO PODRUŽNICO NTKB

V ponedeljek, 1. septembra, so ob številni udeležbi odprli opensko podružnico Nove tržaške kreditne banke. Trak je prerezal tržaški župan Riccardo Illy, prostore pa je blagoslovil openski kaplan Franc Pohajač. Kot so podčrtali predsednik upravnega sveta banke Antonio Ceola, generalni direktor Enzo Ortolan in župan Illy, pomeni odprtje openske podružnice potrditev vračilenosti banke v krajevno stvarnost, zlasti slovensko, a tudi vloge mostu, prek katerega je mogoče priti na srednjeevropska tržišča.

Zlasti direktor Ortolan je v svojem govoru (v slovenščini) na družabnosti, ki je sledila

odprtju, nakazal smernice bodočega razvoja in delovanja NTKB, ki je, kot znano, nastala na pogorišču nekdanje Trža-

ške kreditne banke in je sedaj del skupine Banca Antoniana Popolare Veneta. Po njegovih besedah je banka zopet soli-

dna, večina prejemnikov pokojnin INPS iz bivše Jugoslavije je obnovila zaupanje vanjo, še naprej pa bo pomagala našim kulturnim in športnim društvom ter pobudam z visoko kulturno in socialno vsebino. Banka bo tudi podpirala in spodbujala številna večja in manjša podjetja in pobude, ki se tu nahajajo oz. rojevajo. V bližnji prihodnosti je v načrtu odprtje nove podružnice v mestu, pa tudi krepitev prisotnosti v Sloveniji in na Hrvaškem. Openska podružnica NTKB pa naj bi bila odprta tudi v sobotah zjutraj, kar je dokaz elastičnosti in želje, da bi se banka čimbolj približala potrebam in zahtevam skupnosti, sredi katere deluje.

SKLAD MITJA ČUK VABI

DNEVI VZGOJNO-
ZAPOSLITVENEGA SREDIŠČA
MITJA ČUK

TOREK, 9. SEPTEMBRA 1997, v Prosvetnem domu na Opčinah: košarkarska tekma VZS Mitja Čuk - CLST; povratno srečanje ob 10.30 s predstavitev Zbornika slovenskega športa v Italiji, ki ga je uredil Branko Lakovič;

SREDA, 10. SEPTEMBRA 1997, v park Finžgarjevega doma na Opčinah: srečanje vzgojno-zaposlitvenih središč; ob 18. uri igra ansambel Kraški ovčarji;

ČETRTEK, 11. SEPTEMBRA 1997, v parku Finžgarjevega doma na Opčinah: ob 18. uri družinsko srečanje - odprto vsem družinam, ki želijo izraziti solidarnost in spoznati življenje družin s posebnimi značilnostmi; koncert godbenega društva Prosek. Za razvedrilo igrajo Kraški ovčarji.

Udeleženci ne bodo ne lačni ne žejni!

VABILA SO NA RAZPOLAGO PRI SKLADU MITJA ČUK
NA OPČINAH, NARODNA UL. 126,
IN V BARU PROSVETNEGA DOMA NA OPČINAH.

TRIESTE CITY CLUB: MOŽNOST
VPISA DO 15. SEPTEMBRA

Slovensko deželno gospodarsko združenje vabi vse zainteresirane operaterje, naj se vključijo v akcijo Trieste City Club '97. Po lanski prvi in poskusni izdaji so promocijsko pobudo, pri kateri sodelujejo vsa tržaška trgovska združenja, letos še bolj obogatili in osvežili. Organizator akcije, odbor Trieste Commercio e Sviluppo (v tem je tudi SDGZ), bo z bistvenim financiranjem Trgovinske zbornice Trst in s prispevki sponzorjev posvetil, ob skrbi za kupce iz sosednjih držav, še posebno pozornost krajevnim odjemalcem.

Med splošnimi uslugami za kupce so predvideni: telefonsko tajništvo, ugodnosti pri parkiranju, konvencija tax-free, enotni tečaj menjave, konvencije s hoteli in restavracijami, popusti pri obisku razstav in muzejev. Po dogovoru so možni skupni oglasi obratov v krajevnih, sloven-

skih in hrvaških medijih. Uveden je bil prevoz s posebnimi avtobusi iz Hrvaške in turističnih centrov Lignano in Bibione. Da ne govorimo o natečaju in nagradah za kupce, ki bodo letos posebno številne in bogate. Vse novosti in podrobnosti bodo interesentom prikazali predstavniki agencij, ki skrbijo za akvizicijo članov: Multimedia (tel. 311777) in Multiservice (tel. 767646). Pri akciji lahko sodelujejo trgovski, gostinski in obrtni obrati, ki se ukvarjajo s prodajo. Posebej so vabljeni operaterji, ki niso sodelovali pri lanski pobudi, da to storijo letos in čimprej, saj rok za prijave zapade 15. t.m. Zato naj zamudniki pohitijo in pokličejo omenjeni agenciji. Za vse informacije sta na razpolago tajništvo organizacije Trieste City Club (tel. 369609) in seveda organizacijsko tajništvo SDGZ (tel. 362949).

DOBROSRČEN IN PRIJUBLJEN NABREŽINEC

ZAPUSTIL NAS JE
BERNARD (PEPI) PANGOS

Prejšnji teden je v sežanskem domu za ostarele zatisknil svoje trudne oči Bernard - Pepi Pangos. Svojo dolgo življenjsko pot - dočkal je 93 let - je začel v Brjah pri Komnu, kjer se je izučil za mehanika in se nato zaposlil kot šofer. Sodeloval je v NOB-ju in se po osvoboditvi začel ukvarjati v domačem kraju s trgovino lesa, obenem pa je z njemu lastno nesebičnostjo skušal napeljati elektriko v domačo vas, saj je na svoje stroške oskrbel velik del potrebnega materiala, vse do dveh žarnic za vsako hišo. Ko pa so leta 1947 dokončno zaprli mejo, se je preselil v Nabrežino, kjer je odprl trgovino z drvni za kurjavo. Tu se je kmalu zelo priljubil; njegovo dobro srce in velikodušnost sta se zlasti izkazala, ko je bila marsikatera revna družina, ki ni

imela svoje kurjave, deležna velikega razumevanja pri plačilu, saj je večkrat kar "pozabil" izterjati dolgove. V petdesetih letih se je k njemu preselila tudi družina in kmalu si je zgradil lep dom in postal "polnopraven" Nabrežinec. Ko je stopil v zaslužni pokoj, je vedno bolj pogosto zahajal v rojstne Brje, kjer so vaščani ohranili hvaležen spomin nanj. Pokopali smo ga v domačo grobnico v Gorjanskem, kot je sam želel. Velika množica pogrebcev in javna zahvala domačina iz Brij sta jasen dokaz, kako je bil pokojnik priljubljen. Hčerki Eldi, sinovoma Silviju in Karlu ter ostalim sorodnikom naj gre iskreno sožalje v zavesti, da je odšel dober in pošten človek.

AT

PO KRAŠKEM ETNOGRAFSKEM IZROČILU

MNOŽICA NARODNIH NOŠ NA 18. KRAŠKI OHCETI

V nedeljo, 31. avgusta, sta se v cerkvi na Repentabru poročila
Nataša Rebula in Adriano Poljšak, par letošnje 18. Kraške ohceti...

To je bil vrhunec te pomembne folklorne in etnografske manifestacije, ki je v Repen privabila veliko ljudi od blizu in daleč. Veliko je seveda bilo tudi število narodnih noš, ki so v sprevedu spremljale novoporočence: računajo, da jih je bilo okoli štiristo. Tolikšno število je prav gotovo razveselilo prireditelja, to je zadrugo Naš Kras in Kulturno društvo Kraški dom, ki sta skupaj z občinsko upravo, župnijo ter krajevnimi organizacijami tudi letos poskrbela, da je bila Kraška ohcet čimbolj doživeta.

Letošnjo izvedbo so uradno odprli v sredo, 27. avgusta, v Kraški hiši v Repnu, kjer je bila na ogled razstava umetne obrti v priredbi obrtniške sekcije pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju (razstava je bila tudi v pokrajinskem muzeju). Istega dne so zvečer v pokrajinskem muzeju predstavili knjigo Marte Košuta *Tržaška noša in njena vezenina* o zgodovini in značilnostih slovenske narodne noše na Tržaškem. Avtorico in knjigo je predstavila prof. Živa Gruden, ki je med drugim dejala, da rabimo pri nas izraz "narodna" namesto "ljudska" noša (ki je pravilen strokovni izraz za nošo) zaradi posebne stvarnosti, v kateri živimo, saj nam tržaškimi Slovencem noša pomeni potrditev narodne identitete.

V četrtek, 28. avgusta, sta bodoča ženina in nevesta priredila za prijatelje "fantovsko" in "dekliško". Vsi skupaj so se potem v poznih večernih urah srečali na plesišču, kjer sta

Novoporočena na čelu spreveda narodnih noš po poroki
(Foto Kroma)

Nataša in Adriano zadnjič zaplesala v "ledih stanu". V petek, 29. avgusta, so fantje pospremili ženina do nevestine hiše, kjer so zapeli podoknico, v soboto, 30. avgusta, pa so s Cola prinesli v Kraško hišo v Repen t.i. balo oz. nevestino doto.

V nedeljo, 31. avgusta, je Kraška ohcet dosegla svoj vrhunec s poroko kraškega para v repentabrski cerkvi. Zatem sta novoporočena v sprevedu številnih narodnih noš krenila proti restavraciji Furlan, kjer je bil kot ponavadi za malico "žvacet". Potem so se vsi odpravili v Repen, kjer

je bila v Kraški hiši predaja neveste. Po poročnem kosilu sta popoldne novoporočena odprla ples, ki je trajal do polnoči, ko se je z zadnjim valčkom končala 18. Kraška ohcet.

Tudi tokrat se je, kot že rečeno, Kraške ohceti udeležilo veliko število ljudi, ki so za pet dni "zasedli" Repen. Veliko obiskovalcev je prišlo tudi iz Gradeža in Lignana, kjer je tržaška trgovinska zbornica delila zgibanke v italijanščini in nemščini, ki so vsebovale informacije o tej etnografski prireditvi in vabilo k udeležbi.

SLOVO OD SESTRE SILVANE TROŠT

V kapeli provincialne hiše šolskih sester v Trstu smo se 28. avgusta poslovili od rajne sestre Silvane. Sv. mašo slovesa je vodil škof vikar msgr. Franc Vončina ob somaševanju duhovnikov in ob prisotnosti velikega števila šolskih sester, pokojničin in sorodnikov in mnogih prijateljev...

Sestra Marija Silvana, s krstnim imenom Pavla, se je rodila 25. novembra 1905 kot prvorojenka v znani in globoko verni Troštovi družini v Lozicah na Vipavskem. Kot mlado dekle jo je oče peljal v hišo šolskih sester v Tomaju v gospodinjstvo šolo. Tu je spoznala, da jo Bog kliče, naj se mu kot redovnica posveti v službi Cerkve in bližnjega. Zaprlosila je za vstop v redovno skupnost šolskih sester, in to prav v Tomaju. V noviciat je stopila kot 21-letno dekle leta 1926. Za večno se je zaozlobila Bogu leta 1930.

Bila je izrazito praktična ženska in zelo sposobna za ročna dela. Zato so jo predstojniki poslali na izpopolnjevanje v vezilnico v Maribor. Delovala je v skoraj vseh redovnih hišah na Tržaškem in v Kanalski dolini. V Marijinem domu v ul. Risorta v Trstu je celih 17 let sprejemala slovenske dekleta in žene, ki so prihajale v mesto iskat službo. Tudi ko je bila premeščena v Žabnice, se je posvetila dekletom, jih učila ročna dela in slovenskega jezika. Svojo ljubezen in skrb je prav tako posvečala ostarelim in bolnim.

Svoj praktični čut za lepoto božje hiše je na poseben način pokazala v Beli peči in v Dolini, kjer je bila tudi predstojnica in je uredila hišni kapeli. Od leta 1981 je živela v provincialnem domu v Trstu, kjer je svojemu Bogu služila kot cerkovnik ter kot hišni in provincialni ekonom. V ime-

nu celotne samostanske skupnosti je zelo rada pomagala potrebnim. Njena posebna ljubezen, pozornost in skrb so bili duhovniki, ki jih je vedno prijazno sprejemala, se jim posvečala in, če je le mogla, tudi pomagala.

Bog je sestri Silvani naklonil dolgo življenje. Zadnje čase je morala sprejeti in nositi križ težke bolezni. Tudi v tem je morala posnemati svojega trpečnega Gospoda. Pokojna sestra je bila mirnega, vedrega in preudarnega značaja. Zelo rada se je z vsemi pogovarjala. Zato bo med nami ostal prijeten spomin zveste in plemenite redovnice, ki je vedno skušala živeti po zgledu svojega duhovnega očeta svetega Frančiška.

Gospod Bog naj ji bo bogat plačnik za vse dobro, ki ga je naredila v svojem dolgem redovniškem življenju.

OBVESTILA

PRAZNIK SOLATE, ki ga prireja PD Kolonkovec, bo v soboto, 6. septembra, na kmetiji Kristjana Debelisa, ul. Ventura 29, na Kolonkovcu z začetkom ob 15. uri. Na sporedu bo tekmovanje v sajenju solate z nagrajevanjem tekmovalcev in nagraditvijo najlepše solate. Ob tej priložnosti bo tudi na ogled razstava solate in zelenjave ter slik Maria Magajne o Kolonkovcu, ki bo odprta tudi v nedeljo, 7. t.m., od 10. do 13. in od 14. do 20. ure.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 8. t.m., ob 17.30 v Marijinem domu v ul. Risorta. Sledi razgovor ob diazpozitivih. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

49. MARIJANSKI shod bo v nedeljo, 14. t.m., na Opčinah. Shod bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Shod se bo pričel ob 15. uri v cerkvi.

DAROVİ

ZA MISIJONARJA Ernesta Saksido: N.N. 100.000.

FRANC SAKSIDA ob prodaji znamk: za sestre klarise misijonarke, ki delujejo v Sitio Novo (Brazilija): eno monštranco.

ZA PRIREDITEV kulturnega ter družabnega svetoivanskega praznika so prispevali: pohištvo Korsič 1.320.000; Zadruga kraška banka 500.000; gospa Lija Bak 100.000.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 300.000.

ZA KAPELO sv. Leopolda Mandiča v Domju: družini Prašelj in Mičič v spomin na pok. Valterja Pala 80.000.

VPOČASITEV spomina s. Silvane Trošt darujejo člani in članice glavnega odbora Slovenske Vincencijeve konference za reveže 150.000; v isti namen N. Martelanc 20.000 lir za begunce.

ČESTITKE

V soboto, 30. avgusta, sta si obljubila večno zvestobo **Katerina Marzetti in Pavel Busan**. Številnim čestitkam se pridružuje uredništvo Novega glasa, ki želi novoporočencema vso srečo na skupni življenjski poti.

PRAZNIK SOLATE NA KOLONKOVCU

V soboto, 6. septembra, bo na kmetiji Kristjana Debelisa na Kolonkovcu tradicionalni 18. Praznik solate, ki ga prireja Prosvetno društvo Kolonkovec; začel se bo ob 15. uri. Na sporedu bo 17. tekmovanje v sajenju solate, na katerem se bodo pomerili domači kmetovalci. Nagradili bodo tudi najlepšo solato. V prostorih Debelisove kmetije bosta tudi na ogled razstavi starega orodja in povrtin ter fotografij Maria Magajne o Kolonkovcu. Razstavi si bo mogoče ogledati tudi v nedeljo, 7. septembra, od 10. do 13. in od 14. do 20. ure.

DUHOVNE VAJE V DOMU BLAGROV

"KAKO LEPO JE, KO JE TIŠINA!"

NADA MARTELANC

Od 18. do 20. avgusta smo se žene in dekleta zbrale v Domu duhovnih vaj *Le Beatitudini*. Bilo nas je kar lepo število, menda tam nekje med 40 in 50...

Marsikatera od nas duhovne vaje željno pričakuje leto za letom, kajti čutimo veliko potrebo po dušni hrani in duhovni obnovi. In če so ti trije dnevi obenem tudi dnevi oddiha - zakaj pa ne? Tako se krepita duša in telo. Iskrena hvala g. Kunčiču, ki duhovne vaje organizira, in gđc. Dori Kosovel, ki mu pomaga. Hvala gospem, ki poživljajo obrede s pesmijo in igranjem na harmoniji! Hvala tudi prijaznim in požrtvovalnim redovnicam, ki skrbijo za naše dobro počutje.

Posebna zahvala pa gre gospodu voditelju duhovnih vaj. Govori, ki jih je imel g. Jožko Kragelj, so izdajali pisatelja in dobrega poznaval-

ca človeških slabosti. Ko nam je dobrodu "izprašal vest", nam pokazal pot do božje milosti po Marijinem zgledu in priprošnji, nas je znal tudi razvedriti s humorjem. Imeniten se mi je zdel govor o - staranju. Kako prav nam je prišel!

Najbolj pa se mi je g. voditelj priljubil, ko je pri zajtrku vzkliknil: "Kako lepo je, ko je tišina!" Kajti izjemoma je takrat vladala tišina. Naj nam je gospod še toliko priporočal tišino in zbrano - tišino ni bilo. Seveda tudi zbrano ni, ne možnosti premišljevanja. In vendar smo si mnoge želele tišine. Toda kako prepričati ostale, naj vsaj ne govorijo na ves glas?

49. MARIJANSKI SHOD

V nedeljo, 14. septembra, bo na Opčinah 49. Marijanski shod, ki privabi vsako leto številne slovenske verenike s Tržaškega, pa tudi z Goriškega in iz Slovenije.

Letošnji shod se ujema tudi s prvim letom duhovne priprave na jubilejno leto 2000. Vodil ga bo škof msgr. Evgen Ravignani, pričel pa se bo ob 15. uri v openski župnijski cerkvi, kjer bosta molitev in razmišljanje ob besedilu Marijine pesmi *Poslušaj naše klice, izprosi nam modrost!* Ob 15.30 bo iz cerkve krenila procesija po vaških ulicah, ki se bo končala z mašo na prostem. Od 15. ure do začetka maše na prostem bo v cerkvi tudi priložnost za sv. spoved.

Prireditelji seveda vabijo k sodelovanju duhovnike, strežnike, skavte in skavtije, cerkvene pevce in narodne noše. Sporočajo tudi, da bodo za starejše udeležence na razpolago sedeži, ob ugodnem vremenu pa bo ves obred potekal v domači cerkvi. Še enkrat prisrčno vabljeni!

ZAMENJAVA V UREDNIŠTVU TED- NIKA "VITA NUOVA"

Tržaški škofijski tednik *Vita nuova* ima novega urednika. Po 19 letih zapušča to mesto g. Silvano Latin, ki odhaja na novo službeno mesto v župnijo Blažene Device Milosti v ul. Rossetti v Trstu. Novi urednik je 33-letni dr. Massimo Gnezd, ki je bil od 1992 namestnik glavnega urednika. Dr. Gnezd je diplomiral iz leposlovja na tržaški univerzi, doštudiral pa je tudi vzhodne cerkvene vede na papeškem vzhodnem inštitutu v Rimu.

Silvano Latin je vodil tednik *Vita nuova* v obdobju, ko je bil v Trstu škof msgr. Lovrenc Bellomi. V uredništvo tednika je prišel septembra leta 1978 kot podurednik (takrat je bil odgovorni urednik sedanji tržaški škof msgr. Evgen Ravignani), 1. februarja 1981 pa je postal odgovorni urednik. V svojem zadnjem uvodniku, ki je izšel v petek, 29. avgusta, je g. Latin zapisal, da je bilo vodenje *Vite nuove* v tem obdobju zanj velik dar, šola za življenje, ki ga je obogatila kot človeka in duhovni-

ka. Poglobil je tudi svoje poznanje in ljubezen do Cerkve ter hrepenenje po civilni in moralni rasti tržaškega mesta.

ŽUPNIJSKI PRAZNIK V PODLONJERJU

V Podlunjerju smo 28. avgusta praznovali svojega župnijskega zavetnika sv. Avguština. Skupno mašo italijanskih in slovenskih vernikov je vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. V nagovoru, ki ga je imel v obeh jezikih, nas je vzpodbujal k edinosti, ki je dragocen sad skupne vere, upanja in ljubezni. Vsi bi se morali naučiti edine govorice, ki je razumljiva prav vsem: to je govorica srca, govorica ljubezni. Ceniti in spoštovati bi morali različnost jezika in kulture, saj je to bogastvo za nas vse. To bomo dosegli z božjo pomočjo. Moč božje ljubezni je globoko doživljaj in opeval v svojih delih spreobrnjenec, duhovnik, cerkveni učitelj in škof sv. Avguštin.

Po slavlju v cerkvi smo se še zbrali vsi skupaj v župnijski dvorani na prigrizku in prija-

OBELEŽITEV SPOMINA V GORICI IN KOBARIDU

MAŠA ZA DR. ANDREJA SLAVKA URŠIČA

Prav na dan petdesetletnice njegove ugrabitve je bila na pobudo Slovenske prosvetne matice iz Trsta v Gorici v Zavodu sv. Družine maša za pokojnega dr. Andreja Slavka Uršiča, prvega urednika tednika *Demokracija*, ki se je prve čase tiskal v Gorici. Mašo je daroval msgr. Kazimir Humar, ki se je med pridigo spomnil pokojnikovega svetlega lika in trpljenja posameznikov in skupnosti zaradi pričevanja resnice in pravice. Maše se je

udeležilo lepo število goriških in tržaških Slovencev, ki so tako počastili spomin blagega pokojnika. Po skupnem kosilu v Palace hotelu - gostitelj je bil Vinko Levstik - je bilo popoldne srečanje z Uršičevimi sorodniki v Kobaridu. Po položitvi venca na kraju ugrabitve so spregovorili prof. Bratina, dr. Udovič in dr. Agneletto. Ob 50-letnici ugrabitve je izšla priložnostna številka *Demokracije*.

Pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Aleš Figelj ima te dni veliko dela, saj se kot ugleden briški vinogradnik pripravlja na letošnjo trgatve, ki naj bi bila po njegovih besedah dobra, saj grozdje lepo obeta, vreme pa je tudi lepo. Vseeno je našel čas za pogovor z nami in nam že takoj na začetku pogovora dejal, da so politične tudi za politiko na krajevni ravni mimo...

"Ja, res je, poletje je dejansko že mimo in to se pozna tudi na političnem področju tako na občinski kot na pokrajinski ravni. Če pogledamo na delo goriške pokrajinske uprave, v kateri je tudi naš predstavnik David Grinovero, potem vidimo, da se pokrajina pod vodstvom predsednika Brandolina obnaša do Slovencev zelo korektno. Delo je utečeno in tudi Grinoveru, predstavniku SSK, ki je kandidiral na listi politične koalicije Oljka, se moramo zahvaliti, če se bo končno rešil problem slovenske sekcije poklicnega zavoda ITI. Šola se bo namreč le preselila v nove prostore, končno se je le našel denar," zadovoljno pravi Aleš Figelj.

Zaskrbljen pa je zaradi bližajočih se volitev v goriški občini: "Te volitve so pred vrati in vsi demokrati v Gorici bomo morali strniti šile in najti primerne skupne kandidata, ki bo premagal ozko desničarsko naravnost sedanje občinske uprave. Gorica potrebuje na čelu občinske uprave takega župana, ki bo imel posluš tudi za slovensko manjšino. Zato se moramo vsi demokrati v Gorici čimprej sestati in najti ustreznega protikandidata. Čeprav bodo volitve šele naslednje leto, moramo že sedaj razmišljati o skupnem kandidatu, ki bo potem postal goriški župan in bo kot predstavnik goriških demokratov gotovo imel veliko več posluš za težave Gorice in njenih prebivalcev kot pa sedanja občinska uprava. Osebnost sem tudi mnenja, da mora biti v Gorici kandidat za župana izraz politične sredine, kajti le tako lahko upamo, da bo premagal sedanjo desno garnituro, ki je Gorico, kar se odprtosti tiče, potisnila za nekaj let nazaj."

Aleš Figelj se je skupaj z Bernardom Špacapanom, predsednikom deželne SSK, pred nedavnim srečal z novogoriškim županom Črtomir Špacapanom. Predstavnika SSK sta se želela srečati z njim predvsem zato, da bi ga seznanila s sedanjim stanjem slovenske manjšine na Goriškem. O srečanju pravi pokrajinski tajnik SSK takole: "Mislim, da je bilo srečanje pomembno, saj sva z Bernardom povedala novogoriškemu županu predvsem naše

"RAZLIČNI, A ENOTNI V BOJU ZA NAŠE PRAVICE!"

JURIJ PALJK

mnenje, da bi morala imeti slovenska manjšina v sodelovanju med goriško in novogoriško občinsko upravo vidno vlogo. Tega do sedaj ni bilo in to je slabo. Že prav, da goriška občina vabi novogoriško občinsko upravo predvsem h gospodarskemu sodelovanju, toda človek ima pri tem slab občutek, ker se vsi bojimo, da gre le za gospodarske interese. Evropska zveza finančno podpira to sodelovanje in goriški upravi gre predvsem za to, da iz Bruslja dobi denar. Res je, da so potrebne spremembe predvsem na področju infrastrukture goriške pokrajine, kajti ob sprejetju Slovenije v EZ bo prišlo na Goriškem do velikih sprememb. Meje več ne bo in tu je še vrsta drugih problemov, med

katerimi ne nazadnje tudi ta, da bo ob delo veliko ljudi, ki živijo od italijansko-slovenske meje. Na vse to se morata tako Nova Gorica kot Gorica pripraviti, toda ne tako, kot to počenja sedanja občinska uprava v Gorici, ki si zatiska oči in nima posluš za sožitje ob meji!

Novogoriškega župana sva seznanila tudi z razvpito resolucijo občinskega sveta v Gorici; le-ta je bil namreč odločno proti predlogu zaščitnega zakona za slovensko manjšino, ki je sad dela vseh demokratičnih političnih predstavnikov Slovencev v Italiji. Naj spomnim, da je predlog za zakon, ki naj bi v Italiji zaščitil našo manjšino, v parlamentu na prošnjo SSK vložil naš prijatelj poslanec Caveri. Goriška občina pa je spet pokazala, da nima posluš za nas, ko je izglasovala proti predlogu zelo ostro in ozkosrčno resolucijo. Novogoriški župan naju je seznanil z delovanjem občine in z razvojem odnosov med Gorico in Novo Gorico. Midva pa sva mu povedala, da mora biti tudi slovenska manjšina, ki živi v Gorici, dejaven člen v teh odnosih.

Aleš Figelj se kar ne more ustaviti, ko govori o tem, kako bi se lahko izboljšali odnosi ob meji: "Goriški desnici gotovo ni do tega, da bi Slovenija

prišla v EZ, ker se boji dejstva, da takrat ne bo več meje. Mi demokrati pa moramo poskrbeti, da bodo te bojzorni odveč in tu lahko tudi SSK odigra in mora odigrati pomembno vlogo, saj smo edina slovenska stranka v Italiji."

Vprašamo ga, kako napreduje zamisel o t.i. Narodnem svetu, ki bi v Italiji združil vse demokratično naravnane Slovence v skupno predstavništvo, ki bi dostojno zastopalo interese Slovencev tako v Italiji kot tudi v Sloveniji. Skoraj utrujeno se nasmehne in pravi: "Čas sam in razmere nas silijo v to, da bo prej ali slej neizbežno prišlo do Narodnega sveta. Ne vem, zakaj se tu nekateri pri nas bojijo štetja. Nič hudega ni to, če vemo, da mora biti vsaka narodna manjšina zakonsko zaščitena ne glede na število njenih članov. Ni torej število tisto, ki določa, kakšne pravice bo imela manjšina, ampak načelo, da mora biti manjšina zaščitena. Slovenija je to za italijansko manjšino zglede urenila in tudi italijanska država mora za nas storiti podobno! SSK si bo še naprej prizadevala, da bo budno skrbela za slovensko manjšino, ki pa bo obstala le, če bo v sebi našla dovolj moči in zdrave pameti. Čimprej moramo priti do Narodnega sveta, skupnega zastopstva Slovencev, in to po načelu: različni, a združeni v enem! Eno naj bodo naši skupni interesi, skupna skrb za naš obstoj in za naš narod!"

10

ČETRTEK
4. SEPTEMBRA
1997

KONCERT SAMOSPEVOV V KULTURNEM CENTRU

V torek, 26. avgusta, je bil v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž večer samospevov, ki sta ga imela mlada umetnika Luka Debevec - Mayer (bas) in Christian Usciatti (klavir), oba iz Argentine. Prvi je slovenskega rodu, drugi pa italijanskega porekla. Predstavila sta zahteven program samospevov, v glavnem klasične tovrstne literature. Na sporedu so bili skladatelji Händel, Beethoven, Schubert, Fauré, Duparc, Puccini, Mahler in R. Strauss. Na koncu sta

dodala še nekaj skladb, med temi znano Dvorakovo melodijo iz simfonije Iz novega sveta (v slovenščini).

Oba mlada umetnika je občinstvo nagradilo s toplim aplavzom. Basist Debevec je pokazal res velik in močan glasovni razpon in velik smisel za stilno interpretacijo, pianist Usciatti pa ga je dognano in vestno spremljal v nelahkih partiturah. Koncert sta priredila SCGV Emil Komel in Kulturni center Lojze Bratuž.

MRZLIČNE PRIPRAVE NA OTVORITEV CERKVE V DOLU

V Dolu se v pričakovanju na odprtje nove cerkve veliko dela, prostovoljci urejujejo okolico. Težave ostajajo v notranjosti, ker dela zahtevajo veliko finančno breme; tudi oltar je še pod vprašajem zaradi istih razlogov. V nedeljo, 24.8., je bila po slovesni maši družabnost (na sliki). Milko Vizintin je priredil razstavo slik od začetka gradnje do danes. Pozornost so vzbudile predvsem slike, stare tudi 50 let, o tem, kako so ljudje živeli nekoč v Dolu. Razstava bo odprta do otvoritve; ob nedeljah po maši so odgovorni na razpolago za pojasnila in obisk razstave.

Mednarodni folklorni festival

V Gorici je potekal konec prejšnjega tedna tradicionalni folklorni festival. Na njem so sodelovale med drugimi skupine iz Slovaške, Turčije, Avstrije, Indonezije, Peruja in Italije. 31. avgusta je bila velika folklorna parada po mestnih ulicah, katere se je udeležilo res veliko število gledalcev iz cele dežele in z onstran meje. Glavno nagrado so prejeli indonezijski plesalci.

IZLET PO BENEŠKI SLOVENIJI

MLADINSKI ZBOR VRH SV. MIHAELA PO SLEDOVIH IVANA TRINKA

Letošnji izlet-nagrada za trud mladih pevcev MIPZ Vrh sv. Mihaela je imel kot cilj Beneško Slovenijo. V torek, 19. avgusta, smo se med veselimi kramljanjem in petjem vozili z avtobusom proti Beneški Sloveniji - lepi zemlji, ki je bila stokrat bičana in križana pod italijansko upravo...

Pri Čedadu je stopil na avtobus petinpetdesetih izletnikov g. Riccardo Ruttar, ki nas je vodil po tej slikoviti deželi ob Nadiži. Z izčrpnimi informacijami nam je odkrival kulturno-zgodovinske in naravne posebnosti te dežele. Spoznali smo tako preteklo in sedanjo politično ureditev s sociološkimi in družbenimi značilnostmi beneške zemlje in nje-

nega človeka. Ta mora biti ponosen, da se je s tako nenaklonjeno zgodovino sploh narodno ohranil. Proti vsakodnevni ovirami je odgovarjal le s složnostjo in s Čedermaci. Težko življenje v hribovitih predelih zunaj večjih mestnih središč je na eni strani ohranjalo podobo pokrajine, na drugi strani pa povzročalo močno sezonsko in stalno odseljevanje. To je danes žalo-

stna stran Benečije, saj se vasi še zmeraj praznijo. Leta 1961 je bilo v Benečiji 14.200 prebivalcev, danes jih je 6.300.

Najprej smo si ogledali Marijino svetišče na Stari gori s čudovito lego. Pot smo nato nadaljevali skozi očarljive kraje do Matajurja. Tu nas je čakalo kosilo. Povzpeli smo se tudi do vrha Matajurja in si ogledali čudovit razgled na Julijske Alpe in na prostrano, bogato Furlanijo tja do morja. Popoldanski del je bil namenjen obisku Trčmuna oz. pokopališča, na katerem počiva Ivan Trinka - oče beneških Slovencev (na sliki). Na grob tega izrednega moža so otroci položili šopek cvetja in mu v hvaležen spomin zapeli pesem *Oj božime*.

Pot nas je vodila skozi Špeter. Videli smo, kje stojita dvojezična šola, največja pridobitev za Benečijo, in pa cerkev sv. Kvirina, simbol uprave in sodne samostojnosti, ki so jo uživali beneški Slovenci v času oglejskega patriarhata in Beneške republike. Zadnji postanek je bil pri Landrski jami, ki je najpomembnejši in najzanimivejši spomenik v Nadiški dolini. Sledila sta tradicionalna bogata tombola in srečolov v veselje otrok.

Zvečer smo se zadovoljni in veselo razpoloženi vrnili domov, saj smo doživeli res lep in bogat izlet. (MAC)

Povejte nam, prosim, o okoliščinah, ki so prispevale k začetku in razvoju krvodajalskega društva v Sovodnjah.

Zamisli, da bi tudi v so-vo-odenjski občini po zgledu nekaterih drugih krajev na Goriškem in na sosednjem področju v Sloveniji ustanovili samostojno krvodajalsko družino, se je porodila spomlad leta 1977, ko se je skupina krvodajalcev iz naše občine zbrala v gostilni pri Tomažu. Načrt za ustanovitev so začeli kmalu uresničevati. Dva tedna kasneje, to je 24. marca, se je ustanovil pripravljalni odbor, ki je do občnega zbora opravil veliko dela pri zbiranju članov, pri širjenju zavesti o človekoljubnem pomenu krvodajalstva in tudi poskrbel za potrebne organizacijske zadeve. Aprila istega leta so tako priredili večer v sovo-odenjskem Kulturnem domu. Na njem sta predavala o krvodajalstvu primarij goriškega centra dr. Bancheri in primarij ginekološkega oddelka v Šempetru pri Novi Gorici dr. Urbančič. Uspeh pobude potrjuje podatek, da se je samo na tem večeru prijavilo 47 članov. Takšen je bil spodbudni začetek našega društva. 16. novembra 1979 je bil na Vrhu prvi redni občni zbor.

Nastali ste kot sekcija goriške Zveze prostovoljnih krvodajalcev, o kateri vemo, da ima tudi zasluge za posebno mesto, ki ga ima naša dežela na vsedržavni lestvici najbolj uspešnih krvodajalskih združenj. Kako delujete na Goriškem ta zveza in njene sekcije?

V goriški pokrajini delujeta dve združenji, in sicer goriško, ki ga sestavlja šestnajst sekcij - ena od teh je tudi naša, sovo-odenjska - in pa tržiško. V okviru le-tega samostojno deluje osem sekcij, med katerimi je tudi doberdobska. Člani vsake sekcije sicer darujejo kri v transfuzijskih centrih v Gorici in Trzinu, društvenih dejavnosti pa se udeležujejo v okviru krajevnih sekcij, v katero so se ob prvem darovanju krvi vpisali.

Povejte nam nekaj zgornjih podatkov o svoji sekciji oz. društvu.

Društvo sestavljajo aktivni, častni člani in podporni člani. Najobrazloživša, kaj to pomeni. Aktivni člani so tisti, ki kri darujejo vsaj enkrat v dveh letih, častni so vsi tisti, ki so kri že darovali, a npr. iz zdravstvenih razlogov tega ne morejo več počenati; podporni člani so nazadnje tisti, ki s svojimi denarnimi prispevki največ pomagajo, da društvo živi. Na pomoč nam vsako leto priskočijo še naša občinska uprava, slovenski posojilnici v Sovodnjah in Doberdobi in pa goriško združenje s prispevkom na vsako dajatev krvi.

Sovodnjska sekcija šteje danes 100 častnih članov, 68 aktivnih, od teh je 16 žensk in 52 moških. Mladih pod 28 leti je 27. Ob vsakem prazniku podelimo priznanja članom, ki so desetkrat darovali kri; za dvajset darovanj prejmejo priznanje in bronasto medaljo, za 35 priznanj in

POMAGAJMO ŽIVETI Z DAROVANJEM KRV

Člani sovo-odenjske sekcije prostovoljnih krvodajalcev bodo praznovali v nedeljo, 7. septembra, dvajseto obletnico ustanovitve društva. Na vabilu, ki ga je z lično pisavo zapisala spretna roka - že to kaže na predanost pisca svojemu društvu in veselje do dela - smo prebrali, da se bo praznovanje začelo z zbiranjem pred Kulturnim domom v Sovodnjah ob 9.15. Ob 9.45 bo sprevoz s pihalnim orkestrom iz Vileša stopil do vaškega spomenika za poklon padlim, ob 10. uri bo maša za pokojne krvodajalce, ob 11. uri pa bo v Kulturnem domu srečanje, pri katerem bodo sodelovali pevski zbor Rupa-Peč in otroci iz Centra za usposabljanje invalidne mladine iz Vipave. Zasluzni krvodajalci bodo prejeli simbolična priznanja. Na naša vprašanja o obstoju in prizadevanjih sovo-odenjske sekcije sta odgovarjala Marinka Batič, tajnica društva, in Branko Černic, njegov predsednik, pred dvajsetimi leti eden glavnih pobudnikov. Že vnaprej se jima zahvaljujemo za razpoložljivost.

V prvi vrsti na desni je predstavnik sovo-odenjske sekcije s praporom.

srebrno medaljo, za 50 priznanj in zlato medaljo.

V društvo so včlanjeni samo posamezniki. K darovanju krvi včasih vabijo in usmerjajo svoje člane tudi druga društva s človekoljubnimi nameni. Pred leti je tako pristopilo kar nekaj slovenskih goriških skavtov.

So člani samo Sovodnjaci?

Velika večina je seveda iz sovo-odenjske občine, nekaj jih je tudi iz Štandreža in Gorice. Naše društvo je odprto res vsem ne glede na kraj, kjer živijo.

Ima vaše društvo tudi neke vrste narodnostni razlog za življenje?

Naši člani niso samo Slovenci, v resnici pa je teh okrog 90 odstotkov. Zato dosledno skrbimo, da so vsa naša sporočila dvojezična. Moramo pa le povedati, da je naša sekcija nastala tudi zato, da združuje slovenske krvodajalce.

Ali imate za svojo dejavnost primeren sedež?

Do leta 1984 nismo imeli sedeža in se je naš odbor sestajal v zasebni hiši pri Ivi Boschinu. Odtlej smo si uredili sedež v prostorih KD Skala v Gabrjah. Kmalu pa bomo imeli v isti stavbi na razpolago večjo sobo, v katero bomo lahko primerno razobesili številna spominska obeležja in shranili arhivske dokaze o našem razvoju in delu.

Imate stike s sorodnimi društvi tudi onkraj meje?

Že od vsega začetka sodelujemo z RK iz Škofje Loke. Sovodnje in Škofja Loka sta namreč pobrateni občini. Navezali smo trdne vezi še z RK iz Nove Gorice, Ajdovščine in

Ljubljane. Delavni Škofjeloka- ni so nam priskočili na pomoč pri marsikaterem našem prazniku, zlasti pri oblikovanju kulturnih sporedov. Prišli so npr. s folklorno skupino, pihalnim orkestrom in pevskim zborom. Za pomoč pri prirejanju tečajev in predavanj pa smo se večkrat obračali na RK iz Nove Gorice in Ajdovščine.

Posebno prijateljstvo gojimo s Centrom za usposabljanje invalidne mladine Janko Premrl - Vojko iz Vipave in s Skladom Mitja Čuk z Opčin. Skupaj z njima smo že priredili nekaj srečanj, npr. Večer prijateljstva in Nekoga moraš imeti rad, na katerih smo zbrali nekaj sredstev za svoje dejavnosti. Z doberdobskim društvom pa smo organizirali nekaj predavanj na osnovnih šolah doberdobskega šolskega okoliša.

Bi nam lahko povedali, kako poteka darovanje krvi, plazme in krvnih ploščic? Katere pogoje pa morajo spoštovati centri, v katerih človek daruje kri?

Kdor se predstavi v transfuzijskem centru, mora najprej izpolniti vprašalnik o svojem zdravju. V njem najde vprašanja o obdobju od zadnjega darovanja dalje. Povedati mora npr., ali je v tem času bival v tujih državah, predvsem tropskega pasu, kjer bi se lahko nalezil hepatitisa in malarije, ali je imel spolne odnose z nepoznanimi osebami itd. Vsako vrečko z darovano krvjo potem podvrže strogi analizi. O nevarnosti okužbe z AIDS-om pa mora krvodajalec zapisati v omenjeno izjavo, ker je test v prvih šestih mesecih negativen. Če obstaja tudi najmanjši sum o okužbi, ne bodo odvzeli krvi.

Kako razlagate svoje

poslanstvo človeku, ki bi ga radi privabili k darovanju krvi?

Krvodajalec lahko postane vsaka odgovorna, zdrava oseba, ki se čuti, da lahko bližnjemu pomaga. Prav pogosto darovana kri bolniku vrne zdravje ali celo reši življenje. To je nepopisen občutek. Hkrati redno darovanje krvi človeka obvezuje, da skrbi za svoje zdravje, saj mu vsakič opravijo analize krvi.

Kaj mora storiti, kdor bi rad pristopil k vašemu društvu ali k darovanju krvi? Povejte tako, da se bo lahko tudi kdo od naših bralcev odločil za ta korak.

Človek z dobro voljo naj se tešče zgleda v transfuzijskem centru v goriški civilni bolnišnici, kjer mu bodo obrazložili postopek. V prejeto vpisnico bo nato moral vpisati osebne podatke. S posebno izjavo se novi darovalec odloči za sekcijo, h kateri hoče pristopiti; brez takšne izjave bo ostal individualen krvodajalec.

Kako bo potekalo nedeljsko praznovanje dvajsetletnice društva? Vabite nanj le člane?

Na naš praznik smo pisno povabili predvsem vse člane, vse nam sorodne organizacije odtod in z onkraj meje, predstavnike vseh društev iz naše občine, župana, župnika. Vabilo pa velja vsem občanom in prijateljem, predvsem mladim.

Podeljevanje priznanj in medalj nima v sebi nič triumfalističnega. Simbolično so to znamenja za hvaležnost vseh tistih, ki jim je darovana kri pomagala živeti.

Bodo letos številni prijeli taka priznanja?

Pošteno je, da imenujemo letošnje prejemnike priznanj. Za desetkrat darovano kri: Anastasia Devetak, Alessandro Černic, Mitja Juren in Marko Čavdek; za dvajsetkrat darovano: Anamaria Tomsic, Igor Tomsic, Pierino Krascek in Mirjam Tomsic; za 35-krat darovano kri: Paolo Braini in Ludvik Devetak; za 50-krat darovano kri: Benjamin Černic.

Se želite komu posebej zahvaliti?

Naša zahvala gre predvsem vsem krvodajalcem, odbornikom in vsem, ki so na katerikoli način prispevali, da slavi danes naša sekcija dvajset let obstoja.

Katere so vaše želje in načrti?

Najbolj si želimo, da bi mogli privabiti h krvodajalstvu predvsem mlade. Zavedamo se, da je naš zgled za to najbolj odločilen.

Še naprej bomo prirejali tečaje, informativna predavanja, sodelovali z osnovnimi, nižjimi in višjimi šolami in mlade usmerjali k preventivnemu zdravljenju in seveda k dejavni skrbi za bližnjega. Vse kot doslej, in če se bo dalo, še učinkoviteje.

Mladim moramo posvečati največjo pozornost, da bodo rastle v zdrave in odgovorne osebe. Samo tako lahko pričakujemo tudi dobre krvodajalce.

IDE

OBVESTILA

DRUŠTVO SLOVENSKE KRVODAJALCEV praznuje 20-letnico ustanovitve v nedeljo, 7. t.m., v Sovodnjah. Ob 9.15 zbiranje pred Kulturnim domom, ob 9.45 sprevoz do spomenika padlim, ob 10. uri maša za pokojne krvodajalce, ob 11. uri v Kulturnem domu prireditve s podelitvijo nagrad.

SCGV EMIL Komel obvešča, da je v teku vpisovanje v novo šolsko leto 1997/98. Poleg klasičnih instrumentov, solopetja in stranskih predmetov sprejemamo tudi prijave za naslednje tečaje: balet in tečaj DOMI-SOL (od 4. leta starosti); tečaj za jazz improvizacijo; eksperimentalni tečaj klavirja za nadarjene učence; podiplomski tečaj klavirja (prof. Sijavuš Gadžijev); tečaj slovenskega jezika. Informacije dobite telefonsko na tajništvo šole (0481/532163) vsak delavnik od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure.

RUPA. V nedeljo, 14. septembra, bo ob 16. uri v Rupi srečanje za bolnike in ostarele. Vodil ga bo misijonar Ivan Štanta iz Mirna, ki deluje na Madagaskarju. Vabljeni v velikem številu!

DUHOVNA OBNOVA za žene in družbenice bo v Zavodu sv. Družine v nedeljo, 14. t.m. Začetek ob 9. uri, konec z mašo ob 18. uri. Obnovo bo vodil g. Joško Kragelj.

KAJAK KLUB Soške elektrarne v sodelovanju z ZSSDI in Športno zvezo Nova Gorica prireja 12. Soško regato, ki bo v nedeljo, 7. t.m. Start ob 11. uri pri čolnarni Kajak kluba Soške elektrarne v Solkanu, cilj pod cestnim mostom v Podgori; proga 8 km.

VPIS NA ODDELEK ZA SLOVENŠČINO NA VIDEMSKI UNIVERZI

Videmska univerza sporoča, da je vpis na oddelek za slovenščino visoke šole za prevajalce in tolmače na videmski univerzi s sedežem v Gorici možen do 8. septembra 1997. Predpis je odprt študentom, ki nameravajo študirati slovenščino kot obvezni jezik poleg nemščine in angleščine. Prepustni izpit bo dne 9. septembra v Vidmu na sedežu fakultete za tuje jezike in književnost v ul. Antonini 8. Zainteresirani, ki pošljejo prošnjo za vpis po pošti, si morajo zagotoviti, da dospe do 8. t.m. Podrobnejše informacije lahko dobite tudi na goriškem sedežu v ul. Italico Brass 22.

DAROVI

ZA CERKEV v Števerjanu: družina Aleša Komjanca 200.000; N.N. 50.000; Viktorija 25.000; v spomin na pok. Albina Škorjanca Emil in mama 100.000; N.N. 50.000; N.N. v dober namen 50.000; namesto cvetja na grob pok. Jožefa Gravnarja družina Dornik in Hlede 100.000; ob krstu Matije druž. Hadrijana Corsija 300.000; ob biserni poroki Milka in Danijel Miklus 100.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; v spomin na pok. botra Karla Široka Roman Vogrič 100.000; za popravilo spomenika g. C. Sedeja Roman Vogrič 100.000; v spomin na pok. Karla Široka N.N. 100.000; v spomin na pok. s. Mihelangelo Maraž brat za sveče 100.000; N.N. ob družinskem prazniku 300.000; Karlina Komic v zahvalo 50.000; v spomin na pok. Pepco Gravnar Iva in Nadja 80.000; N.N. za plačilo stroškov pravde o zvonovih 500.000; N.N. ob obletnici materine smrti 100.000; posojilnica v Ločniku ob odprtju novega sedeža v Štražičah 1.000.000 lir.

ZA SEDEJEV dom v Števerjanu: N.N. ob družinskem prazniku 200.000 lir.

ZA LAČNE v misijonih: letnik 1927 iz Števerjana ob letnem srečanju 100.000; Katrin Komjanc 30.000; N.N. 50.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: B.V. 50.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: Marija Marušič 25.000; družina Vinaccia ob krstu hčerke Gaie 50.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu sv. Mihaela: N.N. 7.000 lir za cvetje.

ZA LAČNE otroke: Cilka 50.000; M. Udovič 100.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: Pina K. 50.000 lir.

ZA NOVO cerkev v Dolu: Pavel Zavadlav in Alojz Podberšič, Vrtojba, 370.000; Lidija Radetič 300.000; Bruno Gorjan 200.000; Bruno Dužman 200.000; druž. Vižintin v spomin na Edota in Gabriela 2.000.000 za nov tabernakelj; na družabnosti ob vaškem prazniku nabrali 420.000 lir.

GLASBENA MATICA - GORICA

VPISOVANJE V ŠOLSKO LETO 1997/98

Vse potrebne informacije dobite na tajništvu šole v Gorici, ul. della Croce 3, od 1. do 10. septembra 1997. Urnik: od ponedeljka do petka, od 10. do 15. ure (tel. 0481-531508). Vpisovanje po podružnicah bo potekalo v torek, 9. septembra 1997, od 17. do 18. ure, in sicer: v Doberdobi (občinska glasbena soba), v Sovodnjah (Kulturni dom), v Štandrežu (Kulturni dom Andrej Budal).

1897-1997
Posebne ugodnosti
ob
100-letnici

Ul. Carducci 49 - GORICA

KOSTUMOGRAF JE UMETNIK, KI IMA "TRETJE OKO"

ERIKA JAZBAR

Igor, predstavi se našim bralcem.

Star sem 29 let, univerzitetni študent, ki ima veliko ljubezen do gledališča; ta se je porodila v srednješolskih letih..., mogoče še prej. V šolskih letih sem sodeloval pri postavitvi vsake proslave, igre ali obletnice in praznovanja, ki smo jih prirejali. Sledil sem raznim gledališkim šolam, vpisal sem se tudi na tečaj v Trstu v sklopu SSG; tedaj sem prvič statiral pri dveh predstavah.

Nato smo imeli v Gorici dveletno gledališko šolo z dvema končnima produkcijama; prvo leto zelo uspešno, ko smo sami skrbeli tudi za kostume in sceno, naslednje leto s produkcijo Prešernove proslave, ko sem bil sam zadolžen za kostume in sem bil režiserjev asistent.

V lanskoletni sezoni SSG sem bil asistent kostumografinje pri Pregarčevih Črnih galebih in Kreftovih Kranjskih komedijantih in sem statiral pri Mein Kampfu.

Prvo pomembno in samostojno izkušnjo pred Mittelfestom sem imel s Sabrino Moreno, kolegico in prijateljico z univerze, ki ima za sabo nekaj gledaliških in filmskih asistenc kot režiserka. Sabrina je v letošnji sezoni v sklopu gledališke ponudbe v Mielu predstavila svoj projekt ciklusa poezij Ane Ahmatove z naslovom Requiem; pri postavitvi večjezične orkestracije sem poskrbel za kostume in očitno je bila Sabrina z mojim delom zadovoljna, saj me je kmalu nato poklicala za dve predstavi na čedajski Mittelfest. Režiser Giorgio Pressburger je iskal za postavitev Donave in širše za Mittelfest mlajšo ekipo ljudi. Zame je to pomenilo velik in pomemben skok, saj sem imel pred sabo otvoritveno predstavo mednarodnega festivala v režiji Pressburgerja; to je ime, ki v italijanskem gledališču pomeni veliko. Obenem sem delal z dvanajstimi italijanskimi igralci, ki ob Omeru Antonuttiju in Ottavio Piccolo niso vsi najbolj poznani, vendar so odlični poklicni strokovnjaki.

Na letošnjem Mittelfestu si torej sooblikoval scensko postavitev Magrisove Donave...

Magrisova Donava je ogromno delo, med najbolj prodanimi, poznanimi in priljubljenimi romani v Italiji; obenem smo takrat imeli še to "srečo", da je bil Magris nagradjen le malo prej. Iz romana se je razvila velika predstava, v katero smo se vsi sooblikovalci takoj zaljubili. Najprej je bila obdelana skrajšana predstava, sicer ne ozko gledališko. Donava je tako postala potujoča predstava, dolga približno dva kilometra, ki se je vila po Čedadu

Igor Pahor je mlad kostumograf, po njegovih besedah predvsem velik ljubitelj gledališča. Doma iz Tržiča, se je v toplih junijsko-juljskih dneh vozil vsak dan v Čedad, kjer ga je čakala pomembna delovna in življenjska preizkušnja. Giorgio Pressburger je namreč zaupal Igorju kostume (teh je bilo približno 150) za otvoritveno predstavo Mittelfesta, odmevno in izzivalno postavitev Magrisove Donave...

do železniške postaje. Tehnični aparat za tako postavitev je bil ogromen, saj so morali biti vsi trgi osvetljeni, ozvočeni, s projekcijami na pročeljih; za tehnični del so zato šli največji stroški.

Kako je potekalo tvoje delo?

Ko je bil tekst dramaturško obdelan, sem začel s svojim delom, vendar glavni problem, s katerim so se morali spopasti oblikovalci, je bil finančne narave; do zadnjega trenutka se ni vedelo, koliko denarja bo na razpolago, zato je bilo načrtovanje zelo tvegano. Svoje raziskave sem zato

začel razmeroma pozno in predstava se je rojevala, razvijala in oblikovala pred mojim očmi, tako da je bilo na začetku rečeno, da bo kostumov okrog 60, število le-teh pa je nato zrastle na 150.

Najprej sem začel z raziskovalnim delom: šlo je za fotografije oseb, ki nastopajo v Donavi, in ki se vrstijo na tej namišljeni poti, od Rimljana Marka Avrelija do Atila in današnjih dni; igralci so morali biti razpoznavni. Nazadnje je bilo potrebno uskladiti same igralce z vsemi temi elementi.

Kostume smo v glavnem jemali na posodo ali v najem

pri SSG, PDG, pri gledališču Verdi ter pri raznih ustanovah, ki so na razpolago ljubiteljskim gledališčem. Nekaj kostumov sem prinesel od doma iz "svojega osebnega fundusa". Nemške vojaške uniforme iz obdobja druge svetovne vojne smo dobili iz Zagreba (produkcijska hiša Jadranfilm).

Izbira kostumov pri taki predstavi, ki je na meji med gledališčem in filmom, pogosto ni lahka, saj so morali biti kostumi verodostojni predvsem v očeh občinstva, igrati sem moral na predstavo, ki jo ima o obdobju in podobi sama publika, vsakdanji človek.

Kaj pa predstava Noli me tangere?

Druga predstava, pri kateri mi je bila zaupana kostumografija, je bila manj zahtevna. Za režijo je skrbela Sabrina Moreno, zanjo je bila to prva režija na tako pomembnem festivalu. Delala sva z italijansko igralko (Anno Bonaiuto iz Latisane, op. p.), ki je v zadnjih letih nastopala predvsem filmsko in je precej poznana. Predstava je trajala dvajset minut, nastopala sta dva igralca, kar je zame pomenilo dva kostuma. Tekst je bil vezan na vojno v Sarajevu, torej na točno določeno obdobje, vendar obenem ni smel biti preveč razpoznaven.

Predstava je bila čustveno zelo intenzivna, postavljena je bila slikovno in precej sakralno, saj je v njej nastopal vojak, ki je oznanjal vdovi vojne, da bo rodila sina miru.

Kdo je kostumograf?

Kostumograf je strokovnjak in neke vrste umetnik, ki mora obvladati veliko znanja, saj je tisti, ki daje pomemben doprinos k interpretaciji teksta. Poznati mora kostume, predvsem pa okus obdobja, v katerem se razvija predstava.

Kostumograf mora spoštovati tekst, v njem iskati elemente in informacije, ki ti ob pazljivem branju že ogromno povedo. Kostumograf mora biti tudi psiholog, saj mora dojeti bistvo režiserjevega sporočila; spoznati mora vsako vlogo in, kar je še najbolj potrebno, razumeti vsakega igralca posebej.

Skratka: imeti mora neko "tretje oko"...

Hvala za pogovor.

SLOVENIJA

SEPTEMBRSKÉ PRIREDITVE NA GORIŠKEM

SEJEM BIL JE ŽIV...

SOLKAN. Na številne prireditve v počastitev 30-letnice solkanske Krajevne skupnosti in bližnje petdesetletnice priključitve Primorske matični domovini vabijo tudi Solkančani. V petek, 5. t.m., bodo odkrili spominsko ploščo na pročelju Doma KS Solkan ter odkrile obogatili z osrednjo proslavo v solkanski šoli. Na njej bodo nastopili učenci, odprta pa bo tudi razstava fotografij z naslovom *Petdeset let kajakaštva na Soči*. Ob krajevnem prazniku so v Solkanu že predstavili pesniško zbirko Vite Žerjal Pavlin *Uglaševalni ton*. Zbirko pesnice domačinke je predstavila Vida Mokrin Pauer.

NOVA GORICA. 50-letnico obstoja v prvih septembrskih dneh praznuje novogoriška Gimnazija. V počastitev jubileja so člani gimnazijskega kolektiva pripravili slovesen koncert, na katerem so nastopili Mateja Gruntar, Miha Štokelj in Ivan Skrt iz razreda Sijavuš Gadžijeva. Obletnico gimnazije pa so dopolnili s spominskim srečanjem prve vpisane generacije gimnazijcev v šolskem letu 1947-48, s srečanjem prvih maturantov in gimnazijcev vpisane generacije iz leta 1997-98.

ŠMARTNO. Galerija Sebastjana Peršolja v Šmartnem v Brdih je pred kratkim pripravila *Dan odprtih vrat* ob koncu poletnega programa galerije. Na njem so predstavili spored galerije do konca leta, najavili izid knjige *Lukna* Kristjana Verbiča v italijanskem prevodu, pripravili koncert glasbene skupine *Leteči potepuhi* in vrata galerije odprli vsem obiskovalcem Brd. Prijetno dopolnilo sicer skromni turistični ponudbi v vasi pa predstavlja prenovljeni Turn za koncev Zvonke in Zdravka Blažiča, ki sta v njem poskrbela za pravo gostilno v "briškem slogu". V Turnu - slovesno odprtje bo 6. t.m. - bosta postregla s pristnimi briškimi jedmi po receptih briških babic in z avtohtono kapljico. Otvoritev bo popestril nastop Noneta Brda, domačega moškega pevskega zbora, glasbene skupine Agronavti in nastop recitatorke Vesne Humar.

MEDANA. V Brdih se je preteklo soboto končal *Teden vina in poezije*, ki ga v sodelovanju z domačo občino pripravlja ljubljanska študentska organizacija.

KANAL. Preteklo soboto so se z otvoritvijo razstave del slikarja Maksima Sedeja in s koncertom Orkestra Padove in Veneta, pod taktirko Antona Nanuta, pričeli letošnji osemnajsti *Kogojevi dnevi*. Festival sodobne glasbe, posvečen Mariju Kogoju, bo v dveh mesecih zaživel na petih glasbenih prizoriščih: v Kanalu, na Dobrovem, na dvorcu Zemono, v Ljubljani in Trstu, dopolnil pa ga bo večer poezije prihodnjega nedeljo, 7. t.m., ki bo letos posvečen poeziji Toneta Pavčka.

- MARJANA REMIAŠ

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE NA TROMEJI

NA KOROŠKEM ZAČETEK VOLILNE KAMPANJE

ERIK DOLHAR

Referendum za kandidaturo Celovca bo 5. oktobra

Na Koroškem se vneto pripravljajo na ljudsko glasovanje, na katerem bodo 5. oktobra Korošci odločili, če želijo prirediti Zimske olimpijske igre leta 2006 na območju Koroške, Furlanije-Juljske krajine in Slovenije z nosilcem kandidature Celovcem. Pobudo so podprli že vidni koroški športniki, z najbolj popularnim avstrijskim zimskim športnikom vseh časov, olimpijskim zmagovalcem v smuku leta 1976, Franzom Klammerjem na čelu. Tako on kot nekateri drugi vidni koroški športniki so opozorili volivce, naj na referendumu prekrizajo DA. S tem naj bi bila Koroška deležna izredno pozitivnega učinka, še zlasti na turističnem področju.

Generalni sekretar organizacijskega komiteja F-Jk Baldassini je sporočil, da se je deželni svet že soglasno odločil za podporo skupni kandidaturi treh dežel, generalni sekretar slovenskega olimpijskega komiteja, Kranjskogorec Vojteh Budinek pa je opozoril na velike izkušnje, ki jih ima Slovenija pri organizaciji takih pobud, saj je organizacijski delež Slovenije pri ZOI leta 1984 v Sarajevu

znašal tri četrtine. Kandidatura bi imela za deželo na sončni strani Alp dvojni učinek, saj bi Slovenijo spoznal širši krog ljudi kot novo deželo na svetovnem prizorišču, poleg tega pa bi bila to končno priložnost za obnovo nekaterih športnih infrastruktur zimskega turizma. Generalni sekretar koroškega organizacijskega komiteja Dieter Janz je pojasnil, da Koroška, Furlanija-Juljska krajina in Slovenija pokrivajo skupno ves operativni del organizacije *Iger brez meja*. V primeru, da bi olimpijski komitej podprl kandidaturo treh dežel, pričakuje Janz dokončno odločitev med Celovcem in švicarskim Sionom. Odločno je skupno kandidaturo zaenkrat podprl le slovenski olimpijski komitej, medtem ko se avstrijski poteguje tudi za Tirolsko, italijanski pa za organizacijo olimpijskih iger leta 2004 v Rimu.

Koroški referent za turizem in gospodarstvo Karl-Heinz Grasser je še pristavil, da bi igre za Koroško predstavljale neprecenljivo poživitev na turističnem in gospodarskem področju.

PREJELI SMO

14. VELIKEGA SRPANA 1997...

Členjeni urednik!

V 31. številki Novega glasa sem bral pogovor z g. Otmarjem Črnilogarjem in posebno me je pritegnila njegova trditev, da se da v slovenskem jeziku povedati vse, kakor v drugih jezikih. Čudovita in primerna izjava. G. Črnilogar ni rabil ene same tuje in se je pogovarjal izredno zanimivo. Že večkrat sem hotel opozoriti, da bi uredniki morali bolj paziti, kaj oni ali dopisniki napišejo za slovenske časopise. Besede, kot so: sakralno, lokacija, locirani, fundacija, nominirati, projekti in podobne ne bi smele imeti prostora v Vašem časopisu.

Slovenski jezik in kultura sta najvišji dobrini, za kateri se moramo prav vsi neprestano boriti. Zares izobražen Slovenec ne bo nikdar uporabljal tujk, če ima mo pa lepe domače izraze. Bolje, da ničesar ne napišete, kot pa da to napišete v slabi slovenščini!

Podobno pismo pišem tudi drugim časopisom, na katere sem naročen. Če se uredniki ne bodo potrudili, da bi rabili lepo slovenščino, se pač ne bom več naročil na njihov časopis. To pismo sem napisal v želji, da še izboljšate list, manj pa kot zavračanje.

Želim Vam veliko uspeha in Vas pozdravljam!

- MARTIN GLOBOČNIK
WHEAT RIDGE, COLORADO, ZDA

OB 50-LETNICI ZDRUŽITVE PRIMORSKE Z MATIČNO DOMOVINO

V KOMNU SLOVESNOSTI V ZAHVALO ZA POMOČ ZAVEZNIKOV PRI POVOJNI OBNOVI KRAŠKIH VASI

MARJAN DROBEŽ

Ruševine v Komnu med vojno

V raznih krajih na Primorskem že nekaj časa potekajo prireditve ob 50-letnici priključitve Primorske matični državi. Kot smo že poročali, bo osrednja proslava zgodovinskega dogodka, ki pa še ni do kraja razčlenjen in ocenjen, v nedeljo, 14. septembra, ob 11. uri na travniku pred zgradbo Mestne občine Nova Gorica. Potekala bo pod geslom *Na svoji zemlji*. Na slovesnosti bosta govorila predsednik Milan Kučan in predsednik Državnega zbora dr. Janez Podobnik. Nastopali bodo instrumentalni in vokalni ansambli in solisti, v sporu pa bodo sodelovali tudi prapori bojnih enot iz narodnoosvobodilnega boja, domoljubne in protifašistične organizacije TIGR, Združenja veteranov vojne za Slovenijo 1991, Združenja Sever, tudi iz vojne za samostojno in neodvisno Slovenijo in častni vod slovenske vojske. Med poznejšimi prireditvami omenjamo, da bo v soboto, 27. t.m., v Novi Gorici mednarodni simpozij o 50-letnici priključitve Primorske domovini s spremljajočo razstavo. Sicer pa bomo o najvažnejših prireditvah v Novem glasu poročali seveda v okviru prostorskih možnosti našega časnika.

Prva večja slovesnost ob obletnici dogodkov po drugi svetovni vojni bo v Komnu in okoliških kraških vaseh na o-

beh straneh slovensko-italijanske meje. Pravzaprav bodo slovesnosti potekale tri dni, od petka, 5. t.m., do nedelje, 7. t.m. Prireditelja - to sta komenska organizacija Društva izgnancev Slovenije v obdobju med leti 1941-1945 ter Občina Komen - se bosta s slovesnostmi prvič uradno zahvalila tedanji Zavezniški vojaški upravi v Julijski krajini za pomoč, ki so jo angleške in ameriške vojaške enote nudile pri obnovi posameznih kraških vasi, ki so bile med drugo vojno porušene oz. poškodovane. Komenski organizatorji so na vabila k udeležbi zapisali, "da je bila takratna pomoč biser, ki smo ga znali negovati in ceniti; pokažimo hvaležnost zanj in pustimo ga rodovom, ki prihajajo." In še pomembna želja iz omenjenega vabila: "V mostove prija-

teljstva dodajmo zahvalo za storjeno pred 50 leti." Zavezniške oblasti so 27 mesecev po drugi svetovni vojni pomagale pri obnovi stanovanjskih hiš, gospodarskih poslopij in infrastrukturnih objektov na Krasu, a tudi drugod na Primorskem. Ljudem pa so oblasti dajale pomoč tudi v hrani, oblačilih in posteljnini ter jim zagotavljale zdravstveno pomoč in storitve. Tedaj so zavezniške (to so bile dejansko anglo-ameriške) enote zgradile tudi 11 mostov čez železniške proge na Krasu in na Doljem Vipavskem oz. čez reko Vipavo, hudournik Lijak in čez hudournik Ravnjak.

O zavezniškem prispevku pri povojnem obnavljanju vasi in posameznih objektov na Krasu in drugod v tedanji coni A, ki so jo upravljali zavezniki, se v Sloveniji v preteklosti ni smelo javno govoriti.

Program svečanosti bo pester in bo potekal na visoki politični ravni. Ta petek, torej jutri, ob 18.30 bo na dvorišču Zdravstvenega doma v Komnu sprejem veteranov britanskih in ameriških enot, ki so bile med 12. junijem 1945 in 15. septembrom 1947 v naših krajih. Domačini jih bodo počastili z nastopom Vaške godbe Komen in gostom pokazali vasi Divačo in Komen ter jih odpeljali v Škocjanske jame, Vojaški muzej Tabor v Lokvi in na ogled Lipice.

V soboto bo ob 10.30 v komenski cerkvi sv. Jurija zahvalna maša, ob 11.30 uri pa bo sledilo odkritje spominske plošče anglo-ameriškim zaveznikom, in sicer v Komnu na hiši št. 87. Pri teh dogodkih in v popoldanskem programu bodo sodelovali tudi častna enota ameriške vojske iz Aviana v Furlaniji, Godba irske garde Britanske armade, častna enota Slovenske vojske, Vojaški orkester Slovenske vojske, Ameriški center iz Ljubljane, cerkveni pevski zbor iz Komna, tamkajšnji ženski pevski zbor, glasbeni šoli iz Komna in Sežane in Provox, moški pevski zbor iz Žigonov pri Renčah.

Slovesnosti tega dne bosta počastila tudi britanski oz. ameriški veleposlanik v Sloveniji, David Andrew Lloyd in Victor Jackovich. V nedeljo, 7. septembra, bodo gostom iz Anglije in ZDA z ogledom Divč, Malega dola, Tomačevice, Štanjela in Ribemberka ter krajev Mavhinje, Cerovlje in Vižovlje v Italiji predstavili razvoj teh krajev in sploh Krasa v preteklih petdesetih letih.

stmi in pristojnostmi, ki jih ima kot državni poglavar, že pričel kampanjo za svojo vno-vično izvolitev.

V Sloveniji se širijo polemike zaradi izjave ljubljanskega nadškofa dr. Franca Rodeta, da bi morali odpraviti 55. člen ustave, ki omogoča opravljanje splavov. Napadi na najvišjo cerkveno osebnost so v nekaterih primerih dobili skrajno neokusne in nizkotne tone in značilnosti, ki so nevredni občil, ki jih objavljajo. Naj ob tem dodamo, da je o zmanjševanju števila Slovencev, kar je predvsem posledica splavov, ob prazniku 15. avgusta na Sv. gori govoril tudi koprski škof Metod Pirihi.

Na gonjo proti dr. Francetu Rodetu sta se odločno odzvala tudi slovenski katoliški tednik *Družina* ter mesečna priloga omenjenega časnika *Naša družina*. Družina na prvi strani opozarja, "da je število rojstev v Sloveniji prvič upadlo pod trideset tisoč že leta 1979 ter se še vedno znižuje. Naravni prirast (razlika med številom rojenih in številom umrlih) pa je leta 1981 že padel pod 10 tisoč in se še naglo znižuje. Omenjeno razmerje je bilo leta 1993 celo negativno. Stanje - tako zatruje pri-znani strokovnjak dr. Lojze Gosar - se lahko popravi le,

če se bo zviševal naravni prirastek. To pa je vprašanje, ki presega zgolj statistične podatke in sega na področje preseganja sedanjega stanja v slovenski družbi, v kateri so temeljne vrednote že tako natečete, da včasih celo nevrednote razglašajo za vrednote, na kar kaže tudi sedanja razprava o splavu."

Glavni urednik Družine dr. Janez Gril pa je v uvodniku, objavljenem v zadnji številki tednika, zapisal, da v sedanjih polemikah o splavu gre tudi "za poskus diferenciacije znotraj katoliške Cerkve, za osamitev nadškofa Rodeta, ki je s svojim prihodom na mesto ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita v javnost prinesel nekaj več jasnosti in preglednosti." Opozoril je tudi, "da Cerkev na Slovenskem priznava demokratično pluralnost družbe, vendar se zaradi tega ne odpovedujemo svoji veri in krščanskim vrednotam, med katerimi je spoštovanje in varovanje človekovega življenja na enem najvišjih mest." Sicer pa je širjenje sovraštva do vere in Cerkve izraz kratkovidne politike, ki nima prihodnosti in ne sodi v Evropo, je še zapisal glavni urednik Družine.

M.

SLOVENIJA

POMEMBNA DOGODKA ZA ŠOLSTVO V GORNJI VIPAVSKI DOLINI

V petek, 5. septembra, bodo v Vipavi slovesno odprli nov prizidek tamkajšnje osnovne šole, ki je pravzaprav osrednji objekt izobraževalne ustanove. Omogočil bo pouk samo v eni šolski izmeni. Osnovno šolo v Vipavi (skupaj s podružnicami jo obiskuje nad 600 učencev) so zgradili s sredstvi v znesku okrog 365 milijonov tolarjev, ki sta jih prispevali država in občina Vipava. Že omenjeni osrednji objekt obsega 18 učilnic s kabineti, novo šolsko kuhinjo in druge prostore na skupaj 2250 m² površine. V prihodnje bodo izvedli še posodobitev starega dela šole in zgradili športna igrišča za učence v nekdanji vojašnici.

Na Slapu pri Vipavi pa so ob koncu prejšnjega tedna počastili 124-letnico ustanovitve tamkajšnje prve slovenske deželne sadljarske in vinorejske šole. Slavnostni govornik je bil znani slovenski vinarski strokovnjak dr. Dušan Terčelj, besedila za razstavo in razne prospekte ter publikacije o Slapu, ki so jih izdali ob omenjeni obletnici, zelo pomembni za zgodovino strokovnega šolstva, vasi Slap in vinogradništva ter vinarstva na tamkajšnjem območju, pa sta izbrala oz. pripravila Stanislav Bavčar in zgodovinar dr. Franc Kralj.

Zamisel o prvi slovenski kmetijski šoli na Slapu je vznikla iz slovenske zemlje v času, ko je tedanjo Kranjsko deželo zagrinjal oblak nemškega gospostva. Ustanovitev je omogočil vipavski graščak Karl Lanthieri, ki je novi šoli dal

brezplačno v uporabo graščično na Slapu pri Vipavi. Šola na Slapu je delovala od leta 1873 do 1886, potem pa se je zaradi premajhnega vpisa preselila v Grm pri Novem mestu. V teh letih je šola obiskovalo 87 slušateljev, od teh iz Primorske 37.

M.

V NOvem ŠOLSKEM LETU OKROG 307.000 UČENCEV IN DIJAKOV

V ponedeljek, 1. septembra, se je v Sloveniji pričelo novo šolsko leto 1997/98. Nanj so se šolsko ministrstvo, občine in šole zelo dobro pripravili, tako da se je novo obdobje izobraževanja pričelo brez težav in zastojev. V osnovne šole je prvič stopilo 22.100 učencev, skupno število osnovnošolcev pa je okrog 200.280. Osnovno šolo bo v tem šolskem letu končalo 26.174 učencev. V srednje šole bo vključenih 107.050 dijakov, od teh jih bo 31.260 obiskovalo prvi letnik, 29.740 pa jih bo v tem šolskem letu končalo srednje šolanje; pripravljeni bodo načrti za devetletno obvezno osnovno šolo in prenovljeni nekateri srednješolski programi.

V novem šolskem letu bodo veliko skrb namenili prometni varnosti učencev in dijakov. Do konca šolskega leta bodo posodobili ali na novo zgradili skupaj 41 šolskih poslopij. Sodeč po anketi, ki jo je objavil osrednji slovenski dnevnik, imajo starši o šoli boljše mnenje, kot pa o tem pogosto misli javnost. Starši so v anketi menili, "da je šola v Sloveniji draga, a stroške za šolo zmoremo." Po njihovem mnenju je današnja šola zahtevnejša in bolj tekmovalna, kot je bila v preteklosti. Skoraj polovica vprašanih staršev je menila, da učitelji, ki poučujejo otroke, delajo povprečno, in malo več kot tretjina, da dela dobro. Več kot tri četrtine anketirancev ne bi želele zamenjati šole, v kateri se izobražuje njihov otrok, dobra polovica pa tudi njihovih lanskim učiteljem ne. Anketiranci imajo v različnih šolah enega ali več otrok.

M.

OBVESTILO

"Primorska 1918-47"

Goriški muzej Nova Gorica vljudno vabi v vilo Bartolomei v Solkanu, kjer bo odprl stalno muzejsko razstavo *Primorska 1918-1947*. Prireditve bo v soboto, 6. septembra, ob 17. uri. Slavnostna govornika bosta podpredsednik vlade Republike Slovenije g. Marjan Podobnik in župan Mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan. Nastopila bosta Trobilni ansambel Silicanum in Oktet Sumus.

ZAČETEK POMEMBNEGA POLITIČNEGA OBDOBJA V SLOVENIJI

V PRIČAKOVANJU NA RAZPIS VOLITEV ZA PREDSEDNIKA DRŽAVE IN NA RAZPRAVO O INTERPELACIJI O DELU VLADE

V Sloveniji se je na začetku septembra pričelo pomembno politično obdobje, ki bo lahko v marsičem, morda tudi v usodni meri, zaznamovalo nadaljnji razvoj države. Bili sta že prvi zasedanji vodstva Državnega zbora in vlade, okrog 15. septembra pa naj bi se na seji Državnega zbora opredelili do zahteve stranke SDS oz. njenih poslancev, naj se parlament izreče o delovanju vlade. Gre za t.i. interpelacijo (pravzaprav resolucijo), ki pa bi lahko uspela samo v primeru, če bi jo razen socialdemokratskih in krščansko-demokratskih poslancev podprli tudi poslanci SLS. Le-ta je sicer koalicijski partner v vladi, zaradi česar domnevajo, da bodo poslanci SLS podprli sedanjjo vladu pod vodstvom dr. Janeza Drnovška. V primeru, da interpelacija ne bi uspela, pa napovedujejo možnost, da bi socialdemokrati zahtevali glasovanje o t.i. konstruktivni

nezaupnici vladi. V obstoječih razmerjih med političnimi strankami ima SLS odločilno vlogo pri odločanju o tem, kakšna bo usoda vlade. Tega se stranka seveda zaveda, zaradi česar zahteva zmeraj večji delež oblasti in odločanja. Podpredsednik vlade (in predsednik SLS) Marjan Podobnik vodi, denimo, že devet vladnih področij, prevzel pa je tudi vlogo usklajevalca razmerij med slovensko vlado in univerzama v Ljubljani in Mariboru. V takšnem političnem stanju se pojavljajo tudi predlogi za predčasne politične volitve oz. za uvedbo volilnega sistema.

Sredi tega meseca bo predsednik Državnega zbora sprejel tudi sklep o razpisu novih volitev za predsednika države. Edini zanesljivi kandidat doslej je sedanjji predsednik Milan Kučan, vendar nekateri menijo, da bi ustavno sodišče lahko ovrгло njegovo kandida-turo kot nezakonito, ker bi

kandidiral že tretjič, kar naj bi bilo proti ustavi. Poleg Kučana je kandidatura napovedala pestra paleta raznih osebnosti, od katerih pa na prejšnjih parlamentarnih volitvah nobeden ni dobil dovolj glasov za izvolitev za poslanca. Zanimiv in prestižni predsedniški kandidat t.i. pomladanskih strank bi bil dr. Janez Podobnik, ki pa bi lahko kandidiral le za ceno izstopa njegove, t.j. Slovenske ljudske stranke iz vladne koalicije, kar pa se najbrž ne bo zgodilo. Nastaja torej možnost, da bodo prihodnje predsedniške volitve politično nezanimive, ker Kučan ob sebi ne bi imel drugih političnih znanih in pomembnih sokandidatov. Iz tega najbrž izhaja tudi njegova izjava, "da bo do vseh sokandidatov imel skrajno spoštljiv odnos, ker je vsak kandidat potencialni predsednik Slovenije."

Sicer pa je sedanjji predsednik v prednosti tudi zaradi tega, ker je skladno z možno-

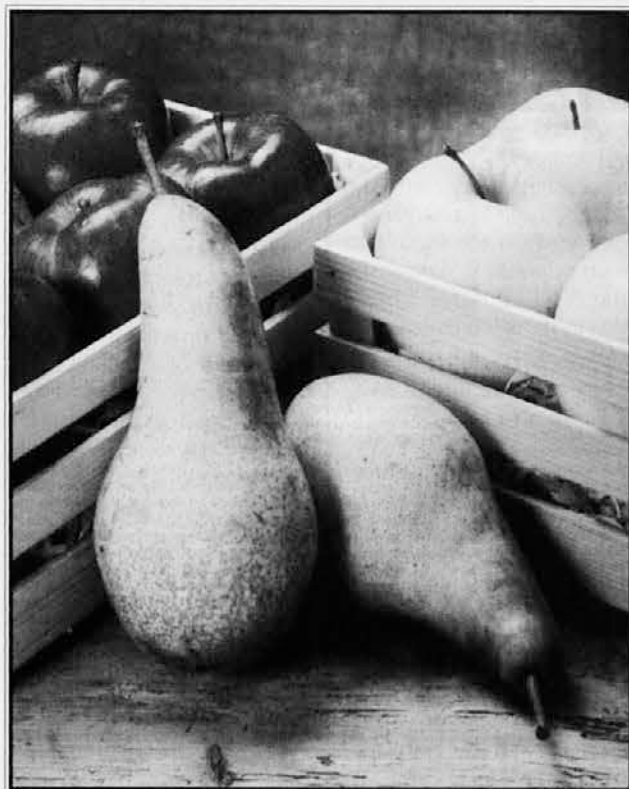
SEPTEMBRSKO SADJE

HRUŠKE, JABOLKA, SLIVE...

Septembra zori večina sort jablan, poznejše sorte hrušk, sliv in breskev...

Sadja torej res ne manjka. Pred obiranjem pazimo na nekaj pomembnih zadev. Najprej pomislimo, kdaj smo zadnjič škropili, in pazimo, da ne bi sadja pobrali ali zaužili, preden mine korenčna doba škropil. Vsako sadje pobiramo, ko doseže idealno zrelost. V sadju, ki zori, se škrob spreminja v sladkor. Sadje izgublja trpek okus in pridobiva na bogatih vonjavah. Spreminja se tudi osnovna barva kožice plodov. Pri pečkatem sadju (jabolka, hruške) se spreminja tudi barva pečk, ki so najprej svetle, nato pa postanejo temno rjave ali črne barve. Ko povsem zatemni, je sadje že prezrelo in bi ga težko trajno skladiščili in uspešno prodajali na trgu; za domačo rabo pa bo tako sadje vsekakor najbolj okusno. Lep primer je hruška viljamovka, ki jo obiramo, ko je še trda, osnovna zelenkasta barva pa se začenja spreminjati in dobi zelenkasto-rumene odtenke. Po obiranju jo pustimo približno en teden v shrambi, da se povsem zmede. Vendar tudi prezgodnje obiranje ni pravilno, saj so prezgodaj obrani plodovi po okusu znatno slabši, se radi posušijo, nimajo sočnosti in pravega okusa.

Podobno kot za trgateg, velja tudi za obiranje večjih

količin sadja pravilo, da moramo počistiti posodo in pripraviti shrambo, kjer ga bomo skladiščili, če nimamo kje v bližini hladilnic, kot so si jih omislili v Benečiji, a tudi v pomembnejših sadjarskih središčih na Vipavskem.

Sadja ne obiramo v dežju, saj bi prej začelo gniti. Tudi

ga ne z višine presuvamo iz posode v posodo, npr. iz koša v zaboj na vozu. Pazimo torej, da pretresamo od blizu in tako, da se sadeži le prevalijo. Nekateri tudi podložijo koše ali zaboje, v katerih prevažajo sadje, s slamo, mahom ali senom, da se ne poškoduje.

— MT

ITALIJANSKO PRAVO

PRAVNIŠKI POKLICI: ČAS ZA REFORME

DAMJAN HLEDE

V zadnjih mesecih se na veliko razpravljajo o načrtovanih reformah za vstop diplomiranih pravnikov v opravljanje tradicionalnih pravnih poklicev (odvetništvo, sodstvo, notariat)...

Selekcija poklicnih strokovnjakov poteka sedaj takole: za odvetništvo sta potrebna dveletna praksa v neki odvetniški pisarni in državni izpit prek natečaja, ki se izvaja v vsakem mestu, ki je sedež okrožnega prizivnega sodišča. Za sodstvo se praksa začne šele po opravljenem vsedržavnem izpitu v Rimu. Za notariat sta potrebna dveletna praksa v notarskem uradu in vsedržavni izpit v Rimu.

S takšnim zastarelim sistemom izločevanja, ki nima nobene povezave z univerzami (niti vsebinske, saj se na univerzah poučuje zgolj teorija), se lahko ponašajo le redke države. Vodilne evropske države, kot sta Nemčija in Francija, poznajo posebne šole (kjer se poučuje teorija in praksa) za podiplomsko specializacijo, ki neposredno prek zaključnega izpita vodijo v opravljanje izbranega pravnega poklica. Po tem zgledu so se tudi v Italiji začele

množiti posebne šole, ki skušajo omogočiti boljšo pripravo na državni izpit. Organizirajo jih kategorije profesionalcev (predvsem sodstvo in notariat), niso pa obvezne in niti priznane. Skratka država ne naredi ničesar (!) za dejansko pripravo prihodnjih profesionalcev, ampak skrbi le za njihovo selekcijo (ki je, predvsem v sodstvu in notariatu, zaradi omejenega števila precejšnja: vsako leto približno 150 mest za 8.000 kandidato-ve).

Tako se je po dolgih letih vendar začelo govoriti o reformi, na italijanski način, seveda. Zakon Bassanini II je poveril vladi nalogo, naj izdela reformo izoblikovanja bodočih sodnikov tako, da ustanovi obvezne dveletne šole, katerih obiskovanje naj velja tudi kot - vsaj delno - nadomestilo odvetniške in notarske prakse. Ministrski svet je že pripravil besedilo, ki je sedaj v pretresu nadzornih organov. Hkrati pa se na drugi strani prebujajo kategorije odvetnikov, ki so zaskrbljeni zaradi preobilja (in torej prevelike konkurence) v svojih vrstah. Dosegli so zakonski osnutek, ki določa še eno leto več obvezne prakse (nesmiselno!) in večjo zahtevnost na izpitu, ki naj bi postal vsedržavni (smiselno, toda le, ko bi se poskrbelo tudi za primerno pripravo).

Veliko se govori o krizi italijanskega sodstva in sodnega sistema nasploh, o odsotnosti nekega skupnega kulturno-strokovnega temelja v odnosih med sodstvom in odvetništvom itd. V bistvu pa lahko rečemo, da gre za krizo celotnega pravnega sistema, ki je v velikem zastoju glede na gospodarski razvoj. Primer v zvezi s formacijo, o kateri teče tu beseda: za tistega, ki izbere "menadžersko kariero", poskrbijo velika podjetja in zasebne univerze za visoko plačano formacijo (npr. štipendije za razne masterje, stage, itd.), poleg gotovosti bodočega poklica. Za tiste pa, ki bi morali gospodarski razvoj nadzorovati (jamčiti načela demokratične države, pravičnosti, poštenosti) in ga pravilno pravno uokvirjati, pa država ne poskrbi (kot smo videli zgoraj in ker praksa skoraj nikdar ni plačana, gotovosti o uspešnem vstopu v poklic tudi ni). Gospodarstvo danes dejansko beži iz pravne kontrole (škandal italijanskega podkupovanja, ki še obstaja, uči). Vlaganja v pravno formacijo pa ni; morda zato, ker tudi v pravnem sistemu samem prevečkrat prevladujejo gospodarski interesi.

ŠPORT

AVTOMOBILIZEM

A. ZENIČ EVROPSKI PRVAK

Sedaj se bo preizkusil še v Formuli 3!

30-letni Albert Zenič je v soboto in nedeljo, 30. in 31. avgusta, tekmoval na hrvaškem dirkališču Grobnik in s svojim oploim Astro 2000 GSI osvojil evropski naslov v kategoriji do 2500 kubikov. V soboto je na dirki za slovensko prvenstvo osvojil 2. mesto za Koprčanom Miranom Veljakom na hondi Civic, nedeljska tekma pa je bila zanj še važnejša, saj je veljala tako za zadnjo preizkušnjo evropskega prvenstva kot za slovensko prvenstvo. Albert se je odlično odrezal in z osvojitvijo 3. mesta zmagal na skupni lestvici evropskega prvenstva. Do zaključka slovenskega prvenstva, ki ga lahko Zenič še osvoji, manjka le še nekaj dirk.

Po osvojitvi evropskega naslova oz. tik pred tem izjemnim dosežkom pa je za repenskega pilota prišla že prva vabljiva ponudba nič manj kot iz konkurence Formule 3, ki je druga samo Formuli 1. Neka ekipa iz Padove mu je namreč ponudila, da bi preizkusil njihov dirkalnik. Albert je ponudbo seveda z navdušenjem sprejel, tako da sedaj čaka le, da bi se sprostilo kako manjše dirkališče v bližini. Upajmo, da mu bo uspelo se prebiti v tako ostri konkurenci!

- ERIK DOLHAR

JADRANJE

FURLANI TRETJI; ZASTAVICI ČUPE IN SIRENE V SLOVENIJI

Na državnem tekmovanju kategorije optimist, ki se je v Portu San Giorgiu zaključilo v soboto, 30. avgusta, je mladi član seslanske Čupe Jaro Furlani osvojil končno tretje mesto. V treh dneh so izpeljali 4 regate, na katerih je Jaro v konkurenci 100 jadralcev osvojil eno 1. in eno 3. mesto, zadnji dan pa še 4. in 5., kar mu je na koncu zadostovalo za bronasto kolajno.

V ponedeljek, 1. septembra, so na sedežu seslanskega jadranskega kluba Čupa predstavili novo slovensko magnetno telefonsko kartico, na kateri bosta odslej tudi zastavici obbeh zamejskih pomorskih klubov: Čupe in barkovljanske Sirene.

V TEKU SO KORENITE GOSPODARSKE PREOSNOVE

MARKETING, RAZVOJ IN MEDNARODNO SODELOVANJE DRŽAV V TRANZICIJI (1)

GABRIJEL DEVETAK

UVODNE MISLI

V tem prispevku bomo obravnavali marketing, razvoj, vlaganja v raziskave, "beg možganov" in mednarodno sodelovanje s poudarkom na nekaj pomembnejših evropskih držav, ki so v dobi prehoda in približevanja Evropski uniji.

Bistvo marketinškega pristopa (teorija in praksa marketinga) temelji v tem, da razvijamo, proizvajamo, prodajamo in nudimo tiste proizvode in storitve, ki zadovoljujejo plačilno sposobne kupce. Tega so se zavedale industrijske razvite države. Na osnovi ugotovljenih družbenih potreb oz. plačilno sposobnega povpraševanja so vlagale ustrezna sredstva v razvoj in znanstvene raziskave.

V bivših socialističnih državah niso upoštevali marketinške filozofije in prakse. Mnoge takih držav so imele plansko gospodarstvo, nekatere pa kombinirano, t.j. plansko-tržno. Povsod je vladal enopartijski družbenopolitični sistem, zato ni bilo prave konkurence niti interesov, še manj pa motivacije in spodbujanja posameznikov ali sku-

pin, da bi se angažirali za razvoj in proizvodnjo izdelkov in storitev, namenjenih za domači in tuji trg. Posledica tega je bila konkurenčnost na tujih trgih. Postopoma je tak način gospodarjenja in družbenopolitične ureditve (v državah na prehodu) pripeljal take države do zastajanja in skoraj gospodarskega poloma, kar je povzročilo nujnost preureditve političnega in gospodarskega sistema.

MARKETING IN SREDNJEVROPSKI SPORAZUM O PROSTI TRGOVINI

Srednjeevropski sporazum o prosti trgovini, ki so ga sklenile Češka republika, Republika Madžarska, Republika Poljska, Slovaška republika in Republika Slovenija, temelji na zaveznanosti pluralistični demokraciji, dejavnem sodelovanju v procesu gospodarskega združevanja v Evropi, načelih tržnega gospodarstva in na vladavini prava, človekovih pravicah, temeljnih svoboščinah, spodbujanju intenzivnejšega sodelovanja in na drugih koristnih dokumentih (pariška listina ter sklepni dokument Bonske konference o gospodarskem sodelovanju v Evropi). Prav tovrstni sporazu-

mi bistveno prispevajo h konkretnemu mednarodnemu sodelovanju in poslovanju. Brez takih sporazumov in volje do tesnejših mednarodnih povezav nam znanje in praksa marketinga ne koristita dovolj. Šele ko pristopijo posamezne države k takim in podobnim sporazumom, lahko pričakujemo tudi aktivnejše vključevanje marketinga v najrazličnejše procese nadaljnjega razvoja tako v posameznih državah podpisnicah kakor tudi na globalni mednarodni ravni.

Bistvo, vloga, pomen in končni cilj Srednjeevropskega sporazuma o prosti trgovini, ki so ga sklenile prej omenjene države, so zlasti v tem, da:

- razširijo trgovino usklajajo razvoj gospodarskih odnosov med podpisnicami, pospešujejo napredek njihovih gospodarskih dejavnosti, dvigujejo življenjski standard in dosegajo boljše možnosti zaposlovanja ter povečanje storilnosti in finančne stabilnosti;
- zagotavljajo poštene pogoje konkurence v trgovski menjavi med pogodbenicami;
- na ta način prispevajo z odstranjenjem trgovinskih ovir k skladnemu razvoju in širjenju svetovne trgovine.

Sporazum o pristopu Slovenije k srednjeevropskemu sporazumu o prosti trgovini s štirimi omenjenimi državami je bil sestavljen v Ljubljani 25.11.1995. Ta sporazum podrobneje opredeljuje zlasti določbe o odpravi carin pri mednarodni trgovini z omejenimi državami. V posameznih prilogah in protokolih pa opredeljuje osnovne carinske dajatve v posameznih obdobjih s tendenco zmanjševanja ali odpravljanja ter s spiskom posameznih izdelkov. S tem v zvezi lahko poudarimo, da tudi tovrstne aktivnosti spodbujajo države na prehodu k nadaljnjemu razvoju in mednarodnemu povezovanju. Zaradi določenih sprememb na trgih kakor tudi zaradi drugih interesov pa morajo posamezne države na prehodu prilagajati poslovanje oz. zakonodajo. Tako je npr. slovenska vlada izdala 10.4.1997 Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o začasnih uporabi sporazuma o pristopu RS k srednjeevropskemu sporazumu o prosti trgovini (CEFTA) in dodatnih protokolov št. 4 in št. 5 k srednjeevropskemu sporazumu o prosti trgovini. V takih uredbah so se za posamezne izdelke in storitve spreminjale carinske stopnje in drugi pogoji, ki se nanašajo na prosto trgovino med državami CEFTA.

— DALJE

NAMIZNI TENIS

KRAS GENERALI
GLADKO ZMAGAL

ERIK DOLHAR

V prvem kolu pokala Nancy Evans
so Krasovke gladko odpravile Rusinje...

Letošnja postava Krasa Generali (z leve): Wang Xue Lan, Katja in Vanja Milič, trener Ge Kequiang (Foto Kroma)

V zgonski telovadnici je bilo v petek, 29. avgusta, na sporedu prvo kolo evropskega pokala Nancy Evans, v katerem nastopajo ekipe, ki so se v državnih prvenstvih uvrstile od 2. do 5. mesta, tako da ga lahko primerjamo nogometnemu pokalu UEFA. V prvem krogu meri moči 64 ekip, Italijo pa zastopa le podprvak Kras Generali, ki nastopa s prenovljeno ekipo. Zgonik je namreč zapustila Ana Bersan, ki je kot mladinka prišla iz Borovih vrst in uspešno nastopala pri Krasu pet sezon. Sedaj pa je našla delo v Castelgofreddu, kjer bo hkrati igrala v dresu državnega prvaka Castellane. V petek je tako Kras Generali nastopil v postavi: sestrični Vanja in Katja Milič (ki se po enem letu v B ligi vrača v prvo ekipo) ter Kitajka Wang Xue Lan s svojim možem Ge Kequiangom na trenerski klopi. V goste je prišla povsem neznana ruska ekipa Akcent.

Za zeleno mizo je najprej stopila Krasova Kitajka Wangova, ki je "okroglo" Besonovo prei-

grala v vseh elementih igre. Veliko pričakovanje je vladalo za nastop mlade Katje Milič, ki se je spet prebila v prvo ekipo Krasa. Mala Katja je kaj kmalu premagala tremo, stisnila zobe in s svojo značilno agresivnostjo in odločnostjo premagala Paramonovo brez izgubljenega seta. Vanja Milič je igrala proti najmočnejši nasprotnici Horošilovi, a se tudi ona ni pustila presenetiti in osvojila 3. točko. Krasova dvojica Wang-Vanja Milič je postavila samo še piko na "i" in zmagala še zadnje srečanje dvoboja z rusko ekipo. Neoporečni končni 4-0 brez izgubljenega seta zgovorno pričča o razmerju sil v zgonski telovadnici. Krasovke sedaj, spet v Zgoniku, čakajo ali na turško ekipo iz Carigrada ali pa na Švicarke Aerberga iz Biela.

Naj na koncu povemo, da vse tri Krasovke letos zasedajo vidna mesta na državnih lestvicah: Wangova je ohranila prvo mesto na lestvici tujk, Vanja Milič je napredovala s 13. na 9. mesto, Katja Milič pa na 16.

ROLKANJE

MLADINI 6 PRVIH MEST

Pinzolo - Rolkarji kriškega športnega društva Mladina so se spet odlično odrezali. Na četrti preizkušnji italijanskega pokala so kar s šestimi posamezniki stopili na najvišjo stopničko, kar jim je prineslo tudi skupno zmago na društveni lestvici. V svojih kategorijah so zmagali: med najmlajšimi Ana Košuta (na sliki spredaj 4. z leve), mlajša deklica Mateja Paulina (spredaj 3. z leve), naraščajnica Mateja Bogatec (prva na levi zgoraj), deček Eros Sullini (spodaj 2. z leve), mladinec David Bogatec (zgoraj 2. z leve) in v kategoriji master Guido Masiero (zgoraj 4. z leve).

V nedeljo pohod "Bazoviški junaki"

Planinski odsek ŠZ Sloga bo priredil v nedeljo, 7. t.m., tradicionalni spominski pohod Bazoviški junaki 1997. Zbirališče pred cerkvijo v Bazovici ob 9. uri; odhod ob 9.30 proti Jezeru do Drage, vzpon preko Peska (475 m) in Gročane (492 m) do mejnega prehoda za dvolastnike; prehod državne meje z osebnim dokumentom in nadaljevanje poti do koč na Jermancu (Kokoš); obisk koč (gostje PD Sežana); ob 13.45 nadaljevanje pohoda proti vrhu hriba Kokoš (672 m), od koder je videti kraj ustrelitve bazoviških junakov; polaganje vencev v okviru komemoracije.

ODBOJKA

MATEJ ČERNIC BREZ KOLAJNE NA SP

Najboljši zamejski odbojkar zadnjih časov, 18-letni Gorican Matej Černic, se s svetovnega mladinskega prvenstva v Bahreinu vrača brez medalje. Mlada italijanska reprezentanca je namreč v četrtfinalu naletela na premočno Poljsko, ki je kasneje osvojila tudi naslov, in bila tako izločena iz boja za najvišja mesta. V finalu za 5. oz. 6. mesto je Italija izgubila še proti Grčiji in na koncu pristala na 6. mestu, tako da ji ni uspelo potrditi naslova svetovnih podprvakov, ki so ga bili "Azzurri" osvojili na zadnjem SP. Matej je na vseh tekmah startal v prvi postavi ter bil najbolj zadovoljen s svojo igro na tekmi proti močnim Poljakom. Plavalasi dolgin, ki se sedaj seli k italijanskemu prvoligašu Jeans Hatu Bologna, pa ne razume, zakaj ga trener ni bolje izkoristil na zadnjih, odločilnih tekmah prvenstva.

Z Matejem pripravljamo daljši intervju, ki bo objavljen v eni prihodnjih števil.

AMATERSKI NOGOMET

PORAZEN
ZAČETEK POKALA;
PRESENEČENJE NA
MEMORIALU HUSU

V nedeljo so nekatere zamejske enajsterice začele z nastopi v italijanskem pokalu za amaterske ekipe. V Sovodnjah je bil že uvodoma na sporedu slovenski derby Sovodnje-Vesna, ki se je zaključil z običajnim 0-0, tako da sta to edini zamejski enajsterici, ki tokrat nista bili poraženi. V Sovodnjah je bila igra dokaj mirna in izenačena, več priložnosti pa so imeli domačini, čeprav so po izključitvi Bastianija morali skrbeti, da ohranijo celo kožo. Štandreška Juventina je nastopila v Tržiču proti Monfalconeju in tesno izgubila s 4-3. Dva gola je zabil Makuc, enega pa Brandolin. Porazno je v pokalu začela nova združena ekipa Zarja-Gaja 97, katero je Itala San Marco v Bazovici premagala kar s pookerjem golov (na sliki). Trener Miloš Tul je po tekmi izjavil: "Prve pol ure smo igrali dobro, po prvem zadetku gostov pa sem moral opraviti nekatere menjave, na katere je ekipa slabo reagirala in popustila na celi črti. Goste iz Gradišča smo ogrozili le v dveh začetnih priložnostih z Di Donatom in Tognettijem, nakar smo morali

priznati njihovo boljše fizično pripravljenost." Slabo je italijanski pokal za amaterje začelo tudi proseško Primorje, ki je na domači "rouni" izgubilo s pičlim zadetkom proti Caprivi. Primorju, z izjemo prvih 10 minut, ni nikoli uspelo vsiliti svojega tempa igre.

25. avgusta se je na Proseku začel nogometni turnir za 1. memorial Borisa Husuja, v spomin na lani preminulega bivšega nogometaša in dolgoletnega odbornika Primorja. V uvodnem srečanju je domače Primorje po ogorčenem boju tesno strlo odpor trdoživnega Krasa, nakar so domači rume-no-rdeči z goloma Štolfe gladko premagali še Breg, medtem ko je pomlajena Zarja-Gaja 97 brez večjih težav odpravila najprej enajsterico S. Andrea, nato pa presenetljivo nerodno izgubila proti trebenskemu Primorcu s tesnim 1-0.

KOŠARKA

JADRAN NTKB TESNO ZMAGAL

V prvi tekmi za pokal tretjeligašev je Jadran NTKB (na sliki trenutna postava) v petek, 29. avgusta, na Stadionu 1. maj v Trstu tesno premagal goriško Ardito s 83-80 (prvi polčas 47-34). Odločilni koš za tri točke je ob končnem pisku sirene dal Michelle Grbec. Sicer pa so Jadranovci v prvem polčasu pokazali precej dobro igro, s katero so si priigrali tudi dokajšnjo prednost. V nadaljevanju pa so imeli Vatovčevi fantje "pretežke noge" v obrambi, kar je verjetno posledica kondicijskih priprav, tako da so se gostje

FOTO KROMA

kmalu približali v rezultatu in srečanje izgubili prav v poslednji sekundi. Povratna tekma bo v Gorici že v petek, 5. septembra.

NOGOMET

AJDOVSKO
PRIMORJE NAPREJ

Sredi prejšnjega tedna so bila na sporedu povratna srečanja predkroga raznih evropskih pokalov. Od slovenskih predstavnikov se je edino Ajdovsko Primorje z zmago tudi v Luxemburgu neposredno uvrstilo v 1. kolo pokala pokalnih zmagovalcev, v katerem bo 18. t.m. igral na Švedskem pri ekipi AIK Sol-

na (povratno srečanje v Ajdovščini 2. oktobra). Novogoriški HIT je po pričakovanju izgubil v 2. predkolu pokala UEFA v gosteh pri belgijskem prvaku Brugge. Mariborski Teatani pa je v Ljudskem vrtu nerodno izgubil proti Turkom Beşiktašu in se zato ni uvrstil med 24 najboljših ekip v Evropi, tako da se bo "za tolažbo" odslej meril v kakovostno slabšem pokalu UEFA. 16. t.m. bodo Štajerci gostili nič manj kot slavni amsterdamski Ajax. V istem pokalu bo furlanski prvoligaš Udinese igral v poljskem Lodzu pri ekipi Widzew.

OLIMPIJSKE IGRE 2004

STOPNJEVANJE
NAPETOSTI

Po izjavah italijanskega zunanega ministra Dinija ob koncu pogovora s turškim kolegom Cemom, češ da sta na Cipru dejansko dve skupnosti (grška in turška), ki sta obe potrebni za priključitev otoka Evropski zvezi, je prišlo na dan tudi trenje med Italijo in Grčijo na športnem področju. Rim in Atene se namreč potegujeta za organizacijo olimpijskih iger l. 2004. Obe mesti sta v ožjem izboru petih mest, ki so med favoriti za dokončno dodelitev, o kateri bo Mednarodni olimpijski komite odločil 5. t.m. (največ možnosti naj bi imel Rim). Olja na polemiko je prilil tudi predsednik mednarodne atletske zveze, Italijan Primo Nebiolo, ki je med nedavnim svetovnim atletskim prvenstvom v Atenah grajal domače organizatorje, češ da niso primerno reklamizirali manifestacije. Ošvrknil jih je tudi zaradi velikega napisa, ki se je pojavil na stadionu, s katerim so odkrito navijali za kandidaturu Aten.

Velika napetost pred izbiro organizatorja olimpijskih iger leta 2004 vlada tudi na sicer običajno mirnem skandinavskem polotoku. Med kandidatki je namreč tudi švedska prestolnica Stockholm, tej kandidaturi pa domači skrajneži odločno nasprotujejo, tako da so izvedli že nekaj bombnih atentatov, ki so k sreči povzročili le gmatno škodo. Gibanje Mi, ki smo zgradili Švedsko pa je že napovedalo, da bi v primeru, da bi MOK izbral Stockholm za prireditelja iger, na Švedskem nastala prava gverila.

V ponedeljek je bomba počila tudi pred vhodom v poslopje grškega olimpijskega komiteja v Atenah. Bomba anarhistov organizacije Borba, ki nasprotuje prireditvi iger v Grčiji, k sreči ni povzročila hujših posledic.

Napetosti je treba verjetno pripisati dejstvu, da prireditelji najbolj odmevnih športnih iger nedvomno dvigne ugled države, hkrati pa se davkoplačevalci zavedajo, da pomeni to zanje veliko finančno breme!

KOŠARKA

20-LETNI MARKO
MILIČ ODSLEJ V NBA

28. avgusta je bil v klubu Central v Ljubljani poslovnih večer z Markom Miličem, prvim slovenskim košarkarjem, ki bo igral v ameriški profesionalni košarkarski ligi NBA za ekipo Philadelphia 76ers. Obenem je bila to njegova zadnja tiskovna konferenca pred odhodom iz Slovenije. Ob njem njegov manager Jure Zorčič.

MLADINSKI NOGOMET

NOVO SODELOVANJE

Konec tabora v Tolminu

V soboto, 30.8., se je v Tolminu končal enotedenski tradicionalni mladinski nogometni tabor, ki se ga je udeležilo kakih 40 "kratkohlačnikov" s Tržaškega. Nogometnih večšin so se učili začetniki Brega, najmlajši Gaje in naraščajniki Primorja pod vodstvom trenerjev vseh treh ekip in njihovih spremljevalcev.

Letos je prišlo pri tržaških združenih ekipah do nekaterih novosti. Začetnike bo pod okriljem Brega treniral Vinko Hafner. Po zadnji zelo uspešni sezoni bo ekipa najmlajših ostala pri Gaji pod strokovnim vodstvom trenerja Rajka Željaja, ki je lani s svojimi dečki zmagal vse, kar se je dalo. Ekipa naraščajnikov bo nastopila pod imenom Primorja, na klopi te ekipe pa se bo prvič preizkusil Prosečan Marjan Babuder. Breg in Primorje bosta imela letos tudi cibane, medtem ko bodo pri Primorju, Vesni in novi združeni ekipi Zarje-Gaje 97 imeli mladince. Sezona se bo začela oktobra.

RAZPRAVA O SPLAVU SPET BURI DUHOVE

"PRIPIS" K 55. ČLENU SLOVENSKE USTAVE

DAMJAN HLEDE

Ker so določeni slovenski krogi izredno občutljivi na nekatere "dosežke" civilne družbe in ker še vedno verjamejo v to, da so (morajo biti) v demokraciji nekateri enakopravnosti od drugih, se ni čuditi ponovnemu histeričnemu napadu na slovenskega metropolita dr. Rodeta, ki se je med drugim nagovorom na praznik Marijinega vnebovzetja odločno zavzel, tako kot njegov prednik in vesoljna Cerkev nasploh, za pravico do življenja spočetega bitja in torej spet ob sodil 55. člen slovenske ustave, ki splav - čeprav zelo sporno - legitimira.

Ker se z nekaterimi pristaši zgoraj omenjenega življenjskega vodila, ki trdijo na primer (tako med okroglo mizo na slovenski državni televiziji), da "splav ni nujno zlo, temveč nujno dobro", ni mogoče spuščati v debato, je pa vredno tudi s pravnega vidika osvetliti zmotnost nekaterih trditev s strani zagovornikov 55. člena slovenske ustave, trditev, ki se na prvi pogled zdijo privlačne in neovrgljive.

Takšna je v prvi vrsti trditev, da mora biti vsaka demokratična država nevtralna, ki dopu-

šča in jamči vsem svojim državljanom svobodo vesti in veroizpovedi, ne pa, da se zavzema za določena načela, ki so last ene ali druge življenjske opcije. V tem smislu naj bi 55. člen slovenske ustave ne legitimiral splava, ampak zgolj "prepovedoval njegovo prepoved" (tako dr. Spomenka Hribar). Tako izpeljava kot pravilo, glede na konkretno vprašanje splava, ne drži. Več kot jasno je namreč, da to, kar ni prepovedano, oz. ne sme biti prepovedano, je samo po sebi in po zakonu dejansko legitimirano.

O pravilu (nevtralnost države) pa naslednje:

1. Vprašanje splava je vprašanje življenja. Če se že, kljub vsem tudi medicinskim dokazom, ne moremo vsi strinjati, da je zarodek že človek-oseba, je pa splošno sprejeto dejstvo, da gre za življenje (živ organizem).

2. V vseh demokratičnih ustavnih ureditvah in tudi v mednarodnih deklaracijah o človeških pravicah sta svoboda vesti in veroizpovedi na eni strani ter pravica do življenja na drugi dve popolnoma avtonomni načeli. Med njima ne obstaja nobena oblika odvisnosti ali soodvisnosti. Življenje je zaščiteno samo na sebi,

ne glede na slehernikovo vest ali veroizpoved. Tako je tudi v Sloveniji, kjer ščitita slednjo člen št. 7, ki jamči enakopravnost in svobodno delovanje vseh verskih skupnosti, ter št. 14, ki določa enakost pred zakonom ne glede na posameznikovo versko ali politično prepričanje oz. na narodnost, spol, itd. Na drugi strani pa 17. člen popolnoma avtonomno in sam na sebi določa, da "je človekovo življenje nedotakljivo".

Takšna je pač notranja sistemska logika teh univerzalno priznanih pravnih načel. Edino drugo načelo, ki se lahko s tema dvema sklada oz. lahko predstavlja most med njima, je tisto, ki pravi, da so "človekove pravice in temeljne svoboščine omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ustava" (čl. 15 slov. ustave). Splav je (moralno in fizično) izredno boleče dejanje. "Trda" načela (absolutna prepoved ali absolutna svoboda) ga zato ne moreta pravično urejevati. Pri splavu se zato tisti zakonski most "pravic in svoboščin drugih" lahko uresniči (in torej to boleče dejanje dopušča) le, ko je v nevarnosti življenje oz. zdravje matere (t.i. terapevtski splav).

ŠE IZ GORIŠKE GOSTOVANJE BENEŠKEGA GLEDALIŠČA NA BUKOVJU V ŠTEVERJANU

IVA KORŠIČ

Da bi poživila tople, včasih lenobne poletne dni, si je Zveza slovenskih kulturnih društev v sodelovanju s Kulturnim društvom Briški grič iz Števerjana in goriškim Kulturnim domom omislila vrste večernih prireditev na prostornem dvorišču gostilne Dvor. Največ gledalcev je konec julija privabilo gostovanje Beneškega gledališča z delom Alda Nicolaja *Buogi moške*, v režiji Marjana Bevka. S tem precej zahtevnim dramskim besedilom so se beneški amaterji predstavili na II. zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah. Ker je publika tako pristrčno sprejela beneške prijatelje, so jih prireditelji vnovič povabili na briški grič v četrtek, 28. avgusta. Brezplačna predstava je bila v Domu na Bukovju, kajti oblačno nebo ni obetalo nič dobrega. Števerjanci in drugi gostje so napolnili dvorano - škoda, da le-ta nima vsaj nekoliko privzdignjenega odra; tisti, ki sedijo v zadnjih vrstah, zaman stegujejo vrat - in preživeli skoro dve uri v veseli družbi Adriana Gariupa (izvedenec), Anne Iussa (mlada žena), Giannija Trusgnacha (njen mož), Renza Gariupa (izselje-

Skupina beneških igralcev

nec), Brune Chiuch (izvedenčeva žena) in Lidie Zabrieszch (klepetulja). Ti so zagrali izvirno komedijo domačinke Brune Dorbolò *Usak minut je ena palanka* (pravi protagonist je bil pač denar). Tudi za to odrsko postavitev jim je režijske nasvete posredoval Marjan Bevk, pomagala mu je Marina Cernetig. Narečna igra je prežeta z marsikatero življenjsko resnico in nam razkrija drobce domačnosti iz Nadiških dolin. Pri predstavi sta med odmorom gledalcem ogrela srce "muzikanta", člana mešanega zbora *Beneške koronine*, ki ga vodi David Clodig. Pred njo so pevci ob spremljavi kitar presenetili občinstvo z nekaj pesmimi.

Uprizoritev je doživela krst januarja, na Dnevu emigranta. Z njo je Beneško gledališče proslavilo dvajsetletnico uspešnega delovanja. Seme, ki ga je zasejal vneti kulturni delavec, pokojni Izidor Predan, je padlo na rodovitna tla. Navdušeni igralci iz raznih koncev Benečije se za vaje zbirajo v prostorih dvojezične špeterske šole; še zmeraj namreč nimajo prepotrebne dvorane, kjer bi lahko nemoteno vadili. Kljub vsem težavam, s katerimi se vedno znova srečujejo, se vsakič z zanosom lotijo novega gledališkega teksta in z njim radi nastopajo po domačih in drugih zamejskih krajih.

N

BCTKB

nuova banca di credito di trieste
nova tržaška kreditna banka

Grupa BANCA ANTONIANA POPOLARE VENETA

od 1. septembra smo z vami tudi

na Opčinah

v Narodni ulici 42

Priložnost, da vam bomo še bližje in vam nudili vedno boljše storitve.